

SON PERDE

Roald Dahl

Türkçesi
TOMRİS UYAR

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap 1987 yılında İstanbul'da ÖZAL Basımevi'nde
dizilip basıldı (Tel : 520 60 58)

SON PERDE

Roald Dahl

Öyküler

Türkçesi
TOMRİS UYAR

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon : 528 61 13

İÇİNDEKİLER

Pansiyoncu Kadın	7
Cennete Çıkan Yol	18
Son Perde	33
Bayan Bixby ve Albayın Kürkü	67
Çeşni	87
Deri	104
Dilek	123
Georgy Porgy	127
Çakırpençe Foxley	155
Otomatik Dev Gramatizör	173

PANSİYONCU KADIN

Billy Weaver, Londra'dan kalkan ağır aksak ikindi trenine binmiş, Swindon'da aktarma yapmıştı, Bath'a vardığında, saat dokuz olmak üzereydi, istasyonun karşısındaki evlerin tepelerinde uzanan duvar, yıldızlı gökte ay, doğmak üzereydi. Gelgelelim hava çok soğuktuk ve rüzgâr, yanaklarını jilet gibi keşiyordu.

«Bakar mısınız?» dedi, «bu yakınlarda ucuzca bir otel var mı acaba?»

«Güzel ile Canavar Otelini bir deneyin,» dedi hamal sokağın öte ucunu göstererek. «Boş odaları vardır belki. Dört yüz metre ötede, karşı kaldırımında.»

Billy teşekkür etti, bavulunu kavrayıp otele doğru dört yüz metrelik yürüyüşe hazırlandı. Daha önce hiç gelmemişti Bath'a. Burada tek tanıdığı yoktu. Ama Londra'da Şirket Merkezi'nde çalışan Bay Greenslade, nefis bir kenttir Bath, demişti. «Kalacağın yeri kendin ayarla, yerleşir yerleşmez oradaki Şube Müdürümüze telefon et, durumu bildir.»

Billy, on yedi yaşındaydı. Denizci mavisini yeni bir palto, kahverengi yeni bir şapka, kahverengi yeni bir takım giymişti ve keyfi yerindeydi. Tez adımlarla o yöne doğru ilerlemeye başladı. Son günlerde hep böyle aşırı tezcanlıydı zaten. Bütün başarılı iş adamlarındaki tek ortak özelliğın tezcanlılık olduğu kanısına varmıştı çünkü. Merkez'deki ağır toplar, hep hareket halindeydiler, bir an yerlerinde durmazlardı.

Yürüdüğü geniş caddede dükkân falan görünmüyordu, yolun iki yanına birbirine tıpatıp benzeyen yüksek yapılar sıralanmıştı. Hepsinde aynı sütunlar, sundurmalar, girişte üç - beş basamaklı bir merdiven; bir zamanlar çok fiyakalı evlermiş bunlar besbelli. Ama şimdi, çöken karanlıkta bile ahşap kapılarla pencerelerdeki boyanın döküldüğünü, güzelim beyaz kaplamaların bakımsızlıktan kabarıp çatladığını seçebiliyordu.

Ansızın, altı metre kadar ötede, sokak lambasının parlak ışığıyla aydınlanmış bir zemin katında, bir camın alt köşesine iştirilmiş bir ilan çarptı gözüne. İlanda, YATAK VE KAHVALTI yazıyordu. Tam altında, püsküllü söğüt dalları, olanca görkemleriyle, dimdik yükseliyorlardı vazolarında.

Billy duraladı. Biraz daha yanaştı cama. Yeşil perdeler (kadifemsi bir kumaştandılar galiba) pencerenin iki yanında toplanmıştı. Söğüt dalları ne kadar da yakışmıştı bu perdelere. İyice yaklaştı, camdan içeri bir göz attı, atar atmaz da önce şöminedeki harlı ateşi gördü. Şöminenin önüne serilmiş halıda, sevimli, Alman cinsi bir süs köpeği, burnunu karnına gömmüş, tortop yatıyordu. Loş ışıkta görebildiği kadarıyla oda da sevimli, sıcak eşyalarla döşenmişti. Küçük bir piyano, geniş bir sedir, bir sürü rahat koltuk vardı, bir köşede de bir kafeste iri bir papağan. Bu tür yerlerde hayvan olması iyi bir göstergedir, diye düşündü Billy; neresinden baksan, kişiye kalma duygusu veren saygıdeğer bir eve benziyordu. Hiç kuşkusuz Güzel ile Canavar Otelinden daha rahat bir yerdi.

Yine de moteller, pansiyonlardan daha şenlikli olsalar gerekti. Akşamları sürekli bir gidiş geliş, gelsin biralar, bir yığın insanla hoşbeş, üstelik biraz daha ucuz oluyorlar galiba. Bir keresinde birkaç geceliğine bir motelde kalmıştı da pek hoşuna gitmişti. Oysa şimdiye kadar bir pansiyonda hiç geceleme-

mişti, doğruyu söylemek gerekirse biraz ürkerdi pansiyonlardan. Adı bile haşlanmış lahana, obur pansiyoncu kadınlar ve buram buram tuzlanmış balık kokan bir oda çağrıştırmaya yetiyordu.

Birkaç dakika soğukta bocalayıp durduktan sonra, kesin bir karara varmadan önce Güzel ile Canavar'a kadar yürüyüp oraya da bir göz atmayı daha uygun buldu. Döndü.

Gelgelelim o sırada garip bir şey oldu. Tam birkaç adım gerileyip yola koyulacaktı ki birdenbire gözü her nedense camdaki küçük ilana çakılı kaldı. YATAK VE KAHVALTI, diyordu, YATAK VE KAHVALTI YATAK VE KAHVALTI. Her sözcük, gözlerinin içine içine bakan, onu büyüleyen, zorlayan, durduğu yere çakılmasını sağlayan, kıpırdamasını engelleyen koskocaman kara bir göz gibiydi, demeye kalmadan Billy pencereden uzaklaşmış, evin kapısına yürümüş, basamakları çıkmış, zile uzanmıştı bile.

Bastı zile. Ses, uzak bir odada yankılandı, ardından *hemen* —daha zilden parmağını çekecek zamanı olmadığı düşünülürse hemen— kapı ardına kadar açıldı, karşısında bir kadın duruyordu.

Olağan durumlarda zili çalarsınız ve kapı açılana kadar en azından yarım dakika beklersiniz. Oysa bu hanım, kutudan fırlayan yaylı bir kuklaydı sanki. Zile basıldığı an hop diye çıkmıştı ortaya! Billy korkudan havaya sıçradı.

Kadın kırk beş, elli yaşlarındaydı, Billy'yi görür görmez sıcak, konuksever bir gülümseme belirdi dudaklarında.

«*Lütfen* içeri buyur,» dedi tatlı bir sesle. Kapıyı tutarak yana çekildi ve Billy hiç düşünmeden, robot gibi içeri girdiğini farketti. Kadının ardısına içeri girme güdüsü, daha doğru bir deyişle hevesi, öylesine baskın çıkmıştı ki.

«Penceredeki ilanı görmüştüm de,» dedi tezcanlı adımlarını dizginlemeye çalışarak.

«Evet, biliyorum.»

«Acaba boş bir odanız var mı diyecektim.»

«Odan tepeden tırnağa hazır oğlum,» dedi kadın, «sizi bekliyor.» Pembe, toparlak bir yüzü, çok sevecen mavi gözleri vardı.

«Güzel ile Canavar Oteli'ne gidecektim,» dedi Billy. «Penceredeki ilanınız gözüme ilişti.»

«Neden öyle soğukta oyalanıyorsun ki oğlum?» dedi kadın. «İçeri buyursana.»

«Geceliği ne kadar acaba?»

«Beş paund altı peni, kahvaltı dahil.»

Billy kulaklarına inanamadı. Ödemeyi göze aldığı paranın yarısı bile değildi.

«Pahalı geliyorsa,» diye ekledi kadın, «biraz indirim yapabilirim sanırım. Kahvaltıda yumurta ister misiniz? Bu aralar yumurta çok pahalı. İstemezseniz, altı peni indiririm.»

«Beş paund altı peni ödeyebilirim,» dedi Billy. «Aslında burada kalmayı çok istiyorum.»

«İsteyeceğini biliyordum. Buyursana içeri.»

Çok şirin bir kadındı doğrusu. En iyi okul arkadaşınızın, sizi Noel tatilinde evinde ağırlamaya hazırlanan annesini çağırıyordu. Billy şapkasını çıkardı, eşiği geçti.

«Şuraya as oğlum,» dedi kadın, «ben de paltonu çıkarmana yardım edeyim.»

Holde ne başka bir şapka vardı, ne bir palto. Ne semsiye, ne baston — hiçbir eşya yoktu.

«Burada *bizbizeyiz*,» dedi kadın merdivenlerde önden yürüyerek, bir ara dönüp gülümsedi. «Görüyorsunuz ya, küçük yuvamda konuk ağırlama olanağı pek sık geçmiyor elime.»

İhtiyar kız biraz çatlak, diye düşündü Billy. Ama gecede beş paund altı peni ödeyeceğime göre bana ne? «Böyle bir yerin müşterilerle dolup taşığını ummuştum aslına bakarsanız,» dedi kibarca.

«Dolup taşmasına taşabilir tabii canım. Ne var

ki ben biraz ince eler sık dokurum, insan seçerim ne-
dence — ne demek istediğimi anlıyorsanız.»

«Tabii anlıyorum efendim.»

«Yine de hep hazırlıklıyım. Bu evde her şey hazır durumdadır, gece-gündüz, bakarsın bindebir, gözümün tuttuğu bir genç kapıyı çalar diye. Nasıl sevindiğimi anlatamam, araya kapıyı açıp da kar-
şımda *tam beklediğim* gibi birini gördüğümde.» Mer-
divenlerin yarısına varmışlardı; kadın, bir elini trab-
zana dayayarak durdu, başını Billy'ye çevirdi, sol-
gun dudaklarıyla gülümsedi. «Senin gibi biri,» diye
ekledi, mavi gözleriyle Billy'nin bedenini tepeden tır-
nağa uzun uzun gözden geçirerek, sonra yeniden yü-
zünde karar kılarak.

Birinci kata çıktıklarında, «Burası benim böl-
memdir,» dedi.

İkinci kata vardılar. «Burası da *baştanbaşa* se-
nin. İşte şurası odan. Seversin umarım.» Sokağa ba-
kan küçük, ama çok sevimli bir yatak odasına götür-
dü Billy'yi, içeri girerken ışığı yaktı.

«Bu oda sabah güneşini alır Bay Perkins. Bay
Perkins'ti. değil mi?»

«Hayır,» dedi Billy. «Weaver.»

«Demek Bay Weaver. Ne güzel. Çarşaf lar hava-
lansın diye yatağa bir sıcak su şişesi koymuştum Bay
Weaver. Çarşaf ları tertemiz, yabancı bir yatakta bir
sıcak su şişesiyle uyumak ne güzeldir, değil mi? Üşü-
yecek olursanız, gaz sobasını yakabilirsiniz.»

«Sağ olun,» dedi Billy. «Çok teşekkür ederim.» Ya-
tak örtüsünün sıyrılmış olduğunu farkettiler, pijama
özenle katlanmıştı; yatak, yatacak kişiyi bekliyordu.

«Böyle çıkıp gelmenize çok sevindim,» dedi ka-
dın onun gözlerinin içine bakarak. «Nerdeyse umu-
dumu kesiyordum.»

«Aman yapmayın!» dedi Billy şakayla. «Benim
için zahmetlere girmeyin e mi?» Bavulunu iskemle-
nin üstüne koydu, boşaltmaya davrandı.

«Ya akşam yemeğiniz delikanlı? Buraya gelmeden birşeyler atıştırabildiniz mi bari?»

«Hiç aç değilim, teşekkürler,» dedi Billy. «Bir an önce yatmak istiyorum, yarın sabah erkenden büroda bulunmam gerek.»

«Öyleyse ben gideyim de rahatça boşaltın bavulunuzu. Yalnız, yatmadan önce zemin kattaki odaya gelip defteri imzalar mıydınız? Ülkemizin yasası bu, herkes de uymak zorunda, hem *tam da bu noktaya* varmışken, yasaları çiğnemek istemeyiz, değil mi?» Billy'ye el sallayarak odadan çıktı, kapıyı çabucak çekti ardından.

Pansiyoncu kadının azıcık çatlak oluşu, Billy'nin umurunda değildi. Zavalılık, zararsızlığı bir yana—işte bu konuda kuşkusunu hiç yoktu—ince ruhlu, cömertti apaçık. Ya savaşta oğlunu yitirmişti ya da ona benzer bir olay geçmişti başından, daha toparlanamamıştı.

Birkaç dakika sonra, yani eşyalarını yerleştirip ellerini yıkar yıkamaz zemin kattaki odaya indi. Pansiyoncu kadın ortalıkta görünmüyordu ama şöminedeki ateş yanıyordu hâlâ, küçük köpek de ateşin karşısında uyukluyordu. Sıcacıktı oda, güven vericiydi. Ellerini ovuştururken, ne şanslı adamım, diye düşündü Billy. Nasıl da denk geldi.

Müşteri defteri, piyanonun üstünde açık duruyordu; kalemini çıkarıp adını, adresini yazdı. Aynı sayfada kendisinden başka iki kişinin kaydı vardı, böyle durumlarda hepimizin yaptığı gibi o da defterdeki adları gözden geçirmeye başladı. Müşterilerden biri, Cardiff'ten Christopher Mulholland adında biriydi. Öteki de Bristol'dan Gregory W. Temple. Tuhaf, dedi kendi kendine. Christopher Mulholland adını bir yerden biliyorum sanki.

Bu alengirli adı daha önce nerden duymuş olabilirdi ki?

Okuldan bir çocuk muydu? Ablasının sayısız sev-

gililerinden biri miydi, yoksa babasının bir arkadaşı mı? Hayır canım, yok hiçbiri değildi. Yine baktı deftere.

Christopher Mulholland
Cathedral Yolu, 231, Cardiff

Gregory W. Temple
Sycamor Caddesi, 27, Bristol.

Doğrusunu söylemek gerekirse, düşünüyordu da, ikinci ad da en az birincisi kadar bildik geliyordu.

«Gregory Temple ha?» dedi yüksek sesle, belleğini yoklayarak. «Ve Christopher Mulholland?»

«Ne sevimli delikanlılar,» dedi arkasından bir ses; Billy döndü, pansiyoncu kadının kocaman, gümüş bir tepsiyle odaya süzülüşünü izledi. Çılgın bir atın dizginlerini kavramışçasına, kendisinden oldukça uzakta, yukarda tutuyordu tepsiyi.

«Adları yabancı gelmiyor,» dedi Billy.

«Ya? Çok ilginç doğrusu.»

«Bu adları daha önce bir yerde duyduğuma kalıbımı basarım. Ne garip, değil mi? Belki de gazete de falan okumuşumdur. Ünlü kişiler değildiler herhalde? Kriketçi, futbolcu gibi?»

«Ünlü mü dediniz,» dedi kadın, tepsiyi sedirin önündeki alçak sehpaaya bırakarak. «Yoo, ünlü olduklarını sanmam. Ama ikisi de çok yakışıklıydılar, olağanüstü yakışıklı, inanın. Uzun boylu, gencecik, yakışıklı delikanlılar, tıpkı senin gibi.»

Billy bir daha göz attı deftere. «Baksanıza,» dedi tarihleri görünce. «Deftere son kayıt iki yıl önce yapılmış »

«Sahi mi?»

«Sahi ya. Christopher Mulholland'ın kaydıysa sonuncudan aşağı yukarı bir yıl önce — bundan en az üç yıl önce yani.»

«Tüh,» dedi kadın başını iki yana sallayıp kibar-

ca iç geçirerek. «Siz söylemeseniz inanmazdım. Zaman nasıl da çabuk geçiyor, değil mi Bay Wilkins?»

«Weaver,» dedi Billy. «W-e-a-v-e-r.»

«Doğru ya, tabii!» diye haykırdı kadın sedire çökerek. «Saçmalıyorum, özür dilerim. Bir kulağımdan giren öbüründen çıkıyor da Bay Weaver.»

«Size biraz olağanüstü gelmiyor mu bu olay?»

«Hayır genç adam, gelmiyor.»

«Yani şu iki ad, Mulholland ve Temple adları var ya, bu adların kulağıma tek tek yabancı gelmemesi bir yana, bir biçimde, birbirleriyle ilintiliymişler gibime de geliyor. Sürekli birlikte anılan iki ünlü gibi, nasıl anlatsam — sözgelimi Dempsey ile Tunney ya da ne bileyim Churchill ile Roosevelt gibi.»

«Çok hoş doğrusu,» dedi kadın. «Hadi yanıma gel yavrum, şu sedire otur da bir fincan demli çayla zencefilli çörek yedireyim sana yatmadan önce.»

«Zahmet etmeseydiniz,» dedi Billy. «Gerekmezdi gerçekten.» Piyanonun yanında dikiliyor, fincanlarla tabakları dizmeye çalışan kadını gözlüyordu. Onun küçük, beyaz, kıpır kıpır ellerine, kırmızı tırnaklarına gidiyordu gözü.

«O adları gazetede okuduğumdan eminim diyebilirim,» dedi. «Birazdan çıkarırım, biraz düşünürsem.»

Kişi, belleğinin kıyılarına takılan bu tür şeylerden kolay kolay kurtulamaz. Billy de pesetmek istemiyordu.

«Durun bir dakika,» dedi. «Bir dakika. Mulholland... Christopher Mulholland... West Country yürüyüşüne çıkan Eton'lı öğrencinin adı değil mi *bu*? Hani sonra birdenbire...?»

«Eton'lı öğrenci mi? Yok canım, olamaz, asla olamaz, çünkü *benim* Bay Mulholland buraya geldiğinde Eton'da okumuyordu. Cambridge'deydi. Hadi gel artık, yanıma otur da bu güzelim ateşin karşısında iliklerin ısınsın. Hadi. Çayın seni bekliyor.» Yanın-

daki boş minderi patpatladı hafifçe. Billy'ye gülüm-
süyor, bir an önce yanına çağırıyordu.

Billy ağır adımlarla yürüdü sedire, kenara iliş-
ti. Kadın fincanı önüne uzattı.

«İşte,» dedi, «şimdi oldu. Ne güzel, sıcacık, değil
mi?»

Billy çayından ilk yudumu aldı. Kadın da içiyor-
du. Yarım dakika konuşmadılar. Ama Billy, onun
kendisini gözlediğini seziyordu. Gerçi kadın öbür
yana dönmüştü ama Billy, onun gözlerinin yüzünde
duraladığını, çay fincanının kenarından gizlice yü-
zünü incelediğini duyuyordu. Ara ara tuhaf bir ko-
ku geliyordu burnuna, doğrudan kendi gövdesinden
yükselen bir kokuydu sanki. Hiç de kötü değildi, şeyi
anımsatıyordu — neyi anımsattığını tamtamına kes-
tiremedi. Ağartılmış ceviz mi dese? Ham deri mi? Bir
hastanenin koridorları mı yoksa?

«Bay Mulholland çay tiryakisiydi,» dedi kadın
neden sonra. «Hayatım boyunca bizim sevimli, biri-
cik Bay Mulholland kadar çok çay içen birine rastla-
madım.»

«Kendisi buradan ayrılalı çok olmadı herhalde,»
dedi Billy. Akli fikri hâlâ o iki addaydı. Onları gaze-
tede okuduğundan yüzdeyüz emindi artık — bir
manşette.

«Ne ayrılması?» dedi kadın kaşlarını çatarak.
«Buradan hiç ayrılmadı ki o, yavrum. Burada. Bay
Temple da burada. Onlar üçüncü katta, birlikte ka-
lıyorlar.»

Billy çay fincanını yavaşça masaya koyarak göz-
lerini pansiyoncu kadına dikti. Kadın gülümseyerek
karşıladi bakışlarını, beyaz elini uzatarak onun dizi-
ni sıktı, güven verdi. «Kaç yaşındasın yavrum?»

«On yedi.»

«On yedi ha!» diye haykırdı kadın. «Tam da ya-
şı. Bay Mulholland da on yedisindeydi. Yalnız, galiba
senden biraz daha kısaydı, yoo kesinlikle daha kı-

saydı, galibası falan yok; dişleri de senin dişlerin kadar beyaz değildi. Dişlerinin kusursuz olduğunu biliyorsun, değil mi Bay Weaver?»

«Göründüğü kadar kusursuz değil,» dedi Billy. «Arkalarda bir yığın dolgu var.»

«Tabii Bay Temple sizlerden biraz daha yaşlıydı,» dedi kadın onu duymazdan gelerek. «Aslına bakılırsa, yirmi sekiz yaşındaydı. Ama kendisi söylemese asla inanmazdım. Bedeninde tek *pürüz* yoktu ki.»

«Ne yoktu dediniz?» dedi Billy.

«Teni diyordum, aynen bebek teni gibiydi.»

Bir süre konuşmadılar. Billy fincanına uzandı, bir yudum içti çayından, fincanı yavaşça tabağa bıraktı. Sessizliği kadının bozmasını bekliyordu, ne var ki kadın yine bir suskunluk dönemine girmişti anlaşılan. Billy odanın öte ucuna dikti gözlerini, alt dudaklarını ısırıyor, bekledi.

«Şu papağan var ya,» dedi sonunda. «Biliyor musunuz, camdan ilk baktığımda onu canlı sandım düpedüz, bal gibi yuttum.»

«Ne yazık ki artık canlı değil.»

«Ama büyük bir ustalikle doldurulmuş. Ölü olduğuna ilişkin en ufak bir ipucu taşımıyor. Kim doldurdu acaba?»

«Ben.»

«Siz mi?»

«Elbette ben. Sevgili küçük Basil'imle de tanışmış mıydın?» Başıyla ateşin önünde kıvrılmış yatan köpeği gösterdi. Billy köpeğe baktı. Ve o anda, hayvanın ta baştanberi papağan kadar suskun ve kırıltısız durduğunu kavradı. Elini uzatıp onun ensesini okşadı. Ense sert ve soğuktu; tüyleri azıcık araladığında, alttaki bozumtrak, kara, kupkuru, ustalikle eczalanmış deriyi gördü.

«Hay allah!» dedi. «Ne müthiş!» Hayran bakışlarını köpektan ayırıp yanibaşında, sedirde oturan

ufak tefek kadına çevirdi. «Böyle bir işin üstesinden gelmek çok güçtür herhalde.»

«Hiç de değil,» dedi kadın. «Evcil hayvanlarımın hepsini elimle doldururum, öldüklerinde. Bir fincan çay daha içmez miydin?»

«Hayır, teşekkür ederim,» dedi Billy. Çay, pek sevmediği bir şey, acıbadem kokuyordu belli belirsiz.

«Defteri imzalamıştın, değil mi?»

«Tabii.»

«İyi. Çünkü sonra, bir gün adını unutacak olursam, inip deftere bakabilirim. Hemen hemen hergün, Bay Mulholland ile şeyin adlarına bakıyorum. Bay... Bay neydi sahi?»

«Temple,» dedi Billy. «Gregory Temple. Sormamı bağışlayın ama son iki-üç yıldır onlardan başka müşteriniz hiç olmadı mı?»

Kadın, çay fincanını havaya kaldırarak, başını hafifçe sola eğerek, gözucuyla süzdü onu, sonra sevecen bir gülücükle, «Hiç olmadı yavrum,» dedi, «bir sen varsın.»

CENNETE ÇIKAN YOL

Oldum olası, Bayan Foster'ın birşeyleri kaçırmaktan ödü kopardı. Bir treni, bir gemiyi hatta bir tiyatro perdesinin açılışını. Öbür özellikleriyle hiç de sinirli bir kadın sayılamazdı ama bu gibi durumlarda, gecikeceğini aklına getirmesi bile yetiyordu, eli ayağına dolaşıyordu, hemen, gerildikçe geriliyordu. Önemsiz bir belirti gerçi —sol gözünün kıyısında seğiren küçük bir kas, gizliden bir göz kırpma gibi— işin asıl cansıkıcı yanı, trene, uçağa ya da sözkonusu şey her neyse ona yetiştikten, güvene kavuştuktan sonra da bu seğirmenin en az bir saat geçmemesiydi.

Bazı kişilerde trene yetişmek gibi basit bir kaygının bunca abartılıp ciddi bir tutturma haline gelmesi olağandışıydı doğrusu. Gara gitme saatinden en az yarım saat önce Bayan Foster, şapkası, paltosu, eldivenleriyle tepeden tırnağa hazır, evdeki özel asansörden iner, hiçbir yere ilişmeden ortalıkta dört dönmeye başlardı telâşla, ta ki onun içinden geçenleri artık çok iyi bilmesi gereken bunca yıllık kocası, özel dünyasından sıyrılıp soğukça, katı bir sesle, artık yola çıksak iyi olur, değil mi? diyene kadar.

Bay Foster, karısının bu saçma tutturmasına içermekte haklı olabilirdi ama onu boşuboşuna bekleterek tedirginliğini artırmasının bağışlanır yanı yoktu. Tabii bunu bilinçle yapıyordu diyemeyiz kesinlikle, yine de ne zaman birlikte bir yere gidecek olsalar, zamanı ayarlaması öylesine kılıkılına —canım bir iki dakikalık bir oyalanma, anlarsınız ya—

davranışı öylesine kırıcıydı ki zavallı kadıncağıza bile isteye geliştirdiği özel bir işkence uyguladığını düşünmemek biraz güçtü. Hem bir şey daha biliyordu—karısı ona seslenmeyi, acele etmesini söylemeyi göze alamazdı nasılsa. Baştanberi sıkı bir denetimle eğitmişti onu. Ayrıca son güvence anının sınırını aşıp azıcık daha oyalanırsa, karısını düpedüz bir sinir krizine sürükleyebileceğini de biliyor olsa gerekti. Evliliklerinin son yıllarında, birkaç kere, sırf kadıncağızın çaresizliğini bir kat daha artırmak için treni özellikle kaçırmak *istemişti* sanki.

Kocanın suçlu olduğunu vafısaysak (kesin konuşamayız) bile bu tavrının sağduyuyla hiç mi hiç bağdaşmamasının bir nedeni de Bayan Foster'ın baştanberi ona karşı iyi, sevgi dolu bir eş olmasıydı, bu ufak çatlaklık dışında. Otuz yıldır, büyük bir bağlılıkla kusursuz bir hizmet sunmuştu ona. Su götürmez bir gerçektir bu. Bayan Foster, çok alçakgönüllü bir kadın olmasına karşın kendisi de farkındaydı bu gerçeğin, yıllar yılı, Bay Foster'ın kendisine bilinçle işkence ettiği olasılığını bir gün bile aklına getirmek istememişti, yalnız son günlerde birkaç kere acaba mı, derken yakalamıştı kendini.

Yetmişine merdiven dayamış Bay Eugene Foster, karısıyla New York City'de, Doğu, Altmış-ikinci Sokaktaki kocaman, altı katlı bir evde oturuyordu, dört de hizmetçileri vardı. İç karartıcı bir yapıydı, gelen gidenleri yoktu pek. Ama bu özel Ocak sabahında ev canlanmıştı birdenbire, bir koşuşturmadır gidiyordu. Hizmetçi kızlardan biri, odadan odaya gidip tomar tomar koltuk örtüsü dağıtıyor, başka bir hizmetçi de örtüleri tozdan korunacak mobilyaların üstüne özenle seriyordu. Uşak, bavulları alt kata taşıyor, hole diziyordu. Aşçı, arasına mutfaktan fırlayıp uşağa birşey danışıyor ve Bayan Foster, üstünde eski moda kürkü, başında siyah şapkasıyla koşuşturup hazırlıkları denetler gibi yapıyordu. Aslında tek düşündüğü,

kocası çalışma odasından bir an önce çıkıp paltosunu giymezse, uçağını kaçıracağıydı.

«Saat kaç Walker?» dedi uşağa, yanından geçerken.

«Dokuzu on geçiyor hanımefendi.»

«Araba gelmiş miydi?»

«Evet hanımefendi, dışarda bekliyor. Bavulları taşıdım mı tamam.»

«Idlewild bir saat çeker,» dedi. «Uçağım on birde kalkıyor. Gerekli işlemler için yarım saat önce alanda bulunmalıyım. Gecikiyorum işte. Gecikeceğim içime doğuyor.»

«Daha bol bol zamanınız var hanımefendi,» dedi uşak nazikçe. «Bay Foster'a dokuz-çeyrekte yola çıkmanız gerektiğini hatırlatmıştım demin. Daha beş dakika var.»

«Sağol Walker, biliyorum, biliyorum. Bavulları hemen taşırsın arabaya, değil mi?»

Sıkıntıdan holde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı, uşak ne zaman yanından geçse saati sordu. «Ne yapıp edip kaçırmamam gereken bir uçak varsa,» dedi kendi kendine, «o da bu.» Gitme izni koparmak için aylardır az mı dil dökmüştü. Şimdi uçağı kaçırsa, kocası, bu iş burada biter diyebilirdi pekala. Keşke uğurlamak için havaalanına gelmekte diretmeseydi böyle.

«Tanrım!» dedi yüksek sesle, «biliyorum kaçıracağım, biliyorum, *biliyorum*.» Sol gözünün ucundaki küçük kas, çılgınca seğirmeye başlamıştı. Gözlelerinden yaşlar boşanacaktı nerdeyse.

«Saat kaç oldu Walker?»

«On sekiz geçiyor hanımefendi.»

«Artık tamam, gerçekten kaçırıyorum!» diye haykırdı. «N'olur gelse artık!»

Bayan Foster'ın gözünde bu yolculuk çok önemliydi. Paris'e biricik çocuğunu, bir Fransız'la evlenen kızını yoklamaya gidiyordu, tek başına. Gerçi Fran-

sız damat pek umurunda değildi ama kızını çok se-
verdi, dahası, nicedir üç torununu görmeye can atı-
yordu. Onları yalnızca gönderilen bir sürü fotoğraf-
tan tanıyordu, evin her yanına astığı fotoğraflardan.
Çok güzeldiler yavrucaklar. Onlara bayılıyordu. Bir
fotoğraf gelir gelmez, hemen alıp bir odaya kapanı-
yor, fotoğraftaki yüzleri uzun uzun inceliyordu sev-
giyle, küçük yüzlerde o anlamlı tanışlığın, o doyu-
rucu kan-bağı benzerliğinin ipuçlarını araştırarak.
Son günlerde, geri kalan günlerini o çocuklardan
uzakta, arasına uğrayamadıkları, onları gezintiye çı-
karamadığı, armağanlara boğamadığı, büyümelerini,
gelişmelerini izleyemediği bir yerde geçirmek isteme-
diğini farkediyordu gitgide. Bu tür düşünceler yakı-
şıksızdı, biliyordu, kocası sağken böylesi duygulara
kapılmak bir tür ihanet sayılabilirdi. Ayrıca, iş ha-
yatından elini eteğini çekmiş olsa bile, kocasının New
York'tan ayrılıp Paris'te yaşamaya asla razı olmayacağı-
nı da biliyordu. Aslına bakılırsa, karısının tek
başına uçağa binip altı hafta süreyle kızının yanın-
da kalmasına izin vermesi de bir mucizeydi başlı
başına. Keşke hep orada, onların yanibaşında yaşa-
yabilseydi!

«Saat kaç oldu Walker?»

«Yirmi iki geçiyor hanımefendi.»

Uşak konuşurken kapı açıldı, Bay Foster çıktı. Bir
an durdu, karısını tepeden tırnağa süzdü, karısı da
dönüp ona baktı —bu ufak tefek, hâlâ zarif, sakallı,
iri yüzüyle Andrew Carnegie'nin eski fotoğraflarını
şaşılacak ölçüde anımsatan ihtiyara.

«Evet efendim,» dedi Bay Foster, «uçığa yetişe-
ceksen hemen yola çıkmamız gerek galiba.»

«Tabii canım— *tabii*: Her şey hazır. Araba bek-
liyor kapıda.»

«İyi, iyi,» dedi kocası. Başını yana eğmiş, gözle-
rini onun yüzüne dikmişti. Başını yana eğip kafası-
nı hızlı hızlı sallamak gibi garip bir huyu vardı. He-

le bir de ellerini göğsünün üstünde kavuşturunca, iyiden iyiye bir sincaba benziyordu —Park yöresinden gelme kurnaz, ihtiyar bir sincap.

«Bak Walker paltonu getirdi canım. Giysene »

«Şimdi geliyorum. Ellerimi yıkayayım, hemen.»

Bayan Foster beklerken, uşak beyin paltosu ve şapkasıyla yanında dikildi.

«Kaçırarak mıydın dersin Walker?»

«Sanmam hanımefendi,» dedi uşak. «Bence zamanında yetişirsiniz.»

O sırada Bay Foster görüldü, uşak onun paltosunu giymesine yardım etti. Bayan Foster telâşla fırladı sokağa, kiralanan Cadillac'a bindi. Kocasından geliyordu, merdivenden ağır ağır inerek, arada duralayıp göğe bakarak, serin sabah havasını koklayarak.

«Sis bastırmış galiba,» dedi karısının yanına otururken. «Hava alanında durum daha da beterdir. Uçuş ertelenmişse hiç şaşmam.»

«Aman canım, *lütfen* böyle şeyler söyleme!»

Araba ırmağı geçip Lond Island'a gelene kadar tek söz etmediler.

«Hizmetçilerle konuştum,» dedi Bay Foster. «Bugün hepsi izne çıkıyorlar. Altı hafta süreyle yarım günlük ücretlerini de verdim, Walker'a söyledim, dönmeleri gerektiğinde ona bir telgraf çekeceğim.»

«Biliyorum. Söylemişti.»

«Bu akşam kulübe taşınacağım. Orada kalmak bir değişiklik olur herhalde.»

«Tabii canım. Yazarım sana.»

«Arasına eve uğrar, ortalığa bir göz atarım, mektupları falan alırım.»

«Sence Walker bu süre içinde evde kalsa, ortalığı düzene soksa daha iyi olmaz mı?» dedi cılız bir sesle.

«Saçmalama. Ne gereği var? Hem o zaman aylığını tam ödemek zorunda kalırım.»

«Sahi,» dedi karısı. «Doğru.»

«Üstelik insanları bir evde yalnız bıraktın mı, neler çevirebileceklerini asla önceden kestiremezsin,» diye düşüncelerini dile getirdi Bay Foster ve hemen cebinden bir puro çıkardı, gümüş makasla ucunu kestikten sonra altın çakmağıyla yaktı.

Bayan Foster, elleri dizlerini örten örtünün altında sımsıkı kenetli, kıpırdamadan oturuyordu.

«Sen bana yazacak mısın?» diye sordu.

«Bakalım. Pek sanmam. Bilirsin, söyleyecek belli bir şey yoksa mektup yazmaktan hoşlanmadığımı.»

«Tabii canım, biliyorum. Hiç canını sıkma.»

Queen's Boulevard boyunca ilerlediler, Idlewild'ın bulunduğu düz, bataklık alana yaklaştıklarında sis yoğunlaşmaya başladı, araba yavaşlamak zorunda kaldı.

«Hay allah!» diye haykırdı Bayan Foster. «İşte şimdi kaçırdım, boşuna artık! Saat kaç oldu?»

«Kes telaşlanmayı,» dedi ihtiyar. «Ne farkeder ki? Nasılsa uçuş ertelenecektir. Bu siste uçuşa izin vermezler. Aslına bakarsan, buraya kadar neden geldiğine şaştım.»

Gerçi emin değildi, ama kocasının sesinde yeni bir tını duymuş gibiydi, dönüp baktı ona. O kaba sakalın altında kalan yüzde, herhangi bir anlam değişikliği okumak olanaksızdı. Önemli olan, ağızdı. Kocasının ağzını açık seçik görebilmeyi istedi, şimdiye kadar kaç kereler istediği gibi. Öfkeye kapıldığı anlar dışında, gözlerinden de bir şey anlaşılmazdı.

«Tabii,» diye sürdürdü Bay Foster, «uçak kalkacaksa yani, haklısın — artık yetişemezsin. Neden buna alıştırıyorsun kendini?»

Bayan Foster pencereye dönüp sise baktı. Araba ilerledikçe daha da yoğunlaşıyordu sanki, artık yalnızca yolun kenarındaki şeritle, şeridin ötesinde uzanan otlığı seçebiliyordu. Kocasının bakışlarını ense-sinde duydu. Dönüp baktı yine ve bu kere garip bir

ürküyle onun, sol gözünün kıyısındaki noktaya dik dik baktığını ayırdetti, kasın seğirdiği noktaya.

«Olmaz mı?» dedi kocası.

«Ne olmaz mı?»

«Uçak *kalkacaksa* bile artık yüzdeyüz yetişemeyeceğine kendini inandır. Bu bataklıkta hız yapamayız.»

Sonra ağzını açmadı bir daha. Araba ağır ağır ilerliyordu. Şoför, yolun kıyısına tutmuştu sarı farı, gittiği yönü farın yardımıyla görebiliyordu. Sis in içinden beyaz, sarı ışıklar üstlerine doğru geliyordu belli aralarla, bir de baştanberi arkalarından gelen arabanın özellikle gözleri alan farı.

Birdenbire şoför arabayı durdurdu.

«İşte!» diye haykırdı Bay Foster. «Çakıldık. Biliyordum zaten.»

«Hayır efendim,» dedi şoför arka koltuğa dönerek. «Başardık. Burası havaalanı.»

Tek söz etmeden arabadan atladı Bayan Foster, ana kapıdan hızla girdi. İçerde üstüste yığılmış bir kalabalık vardı, çoğu, bilet gişelerinin çevresinde bekleyen çaresiz yolcular. Bayan Foster ite kaka geçti aralarından, danışmadaki memura yöneldi.

«Evet,» dedi adam. 'Uçuş ertelendi ama lütfen buradan ayrılmayın. Sis her an dağılabilir, bekliyoruz.'

Bayan Foster, arabada oturan kocasının yanına koştu, haberi bildirdi. «Ama sen beklemeye kalkma canım,» dedi. «Hiç gereği yok.»

«Bekleyecek değilim zaten,» dedi kocası. «Şoför bey beni geri götürebilirse tabii. Götürebilir misiniz şoför bey?»

«Sanırım,» dedi adam.

«Bavulları indirmiş miydiniz?»

«Evet, efendim.»

«Güle güle canım.» dedi Bayan Foster, pencere-

den eğilip kocasının yanağındaki kaba yapağıya bir öpücük kondurarak.

«Güle güle. İyi yolculuklar.»

Araba uzaklaştı, Bayan Foster tek başına kaldı.

Günün geri kalan bölümü tam bir karabasandı. Saatlerce danışma bölmesinin en yakınındaki sırada oturup bekledi, her yarım saatte bir kalkıp memura bir değişiklik olup olmadığını sordu. Aldığı yanıt hep aynıydı — beklemesi gerekiyordu, sis her an dağılılabildi. Ancak akşam saat altıda hoparlörler, uçuşun ertesi sabah saat on bire ertelendiğini duyurdular.

Bayan Foster bu haberi duyunca ne yapacağını şaşırıldı. Oturduğu sırada bir yarım saat kadar oyalanıp bitkin, kararsız, geceyi nerede geçirebileceğini düşünmeye çalıştı. Havaalanından ayrılmayı hiç mi hiç istemiyordu. Kocasını görmek de istemiyordu. Ne yapıp edip Fransa'ya gitmesini engellemenin bir yolunu bulur diye ürküyordu. Bıraksalar, oturduğu sırada bütün geceyi geçirmeye razıydı. En güvenli yol buydu. Ama daha şimdiden yorgunluktan bitmişti, yaşlı bir hanımın bu tür saçmalıklara kalkışmasının gülünç olacağını sezmesi fazla uzun sürmedi. Sonunda, bir telefon kabinesine giderek evi aradı.

Kocası açtı telefonu, tam kulübe gitmek üzere evden çıkıyormuş. Haberi verdi, hizmetçilerin hâlâ evde olup olmadıklarını sordu.

«Hepsi gittiler,» dedi kocası.

«Öyleyse canım, bu gece için bir oda ayarlayayım kendime. Sen canını hiç sıkma.»

«Amma da saçma,» dedi kocası. «Koskoca bir ev var buyruğunda. Kullansana.»

«Ama *bomboş* bir ev, canım.»

«O zaman ben kalırım seninle.»

«Evde yemek yok. Ev tamtakır.»

«Gelmeden önce birşeyler atıştırırsın. Budalalı-

ğın yetti be kadın. Neye el atsan, olayları büyütmeden edemiyorsun sanki.»

«Haklısın. Özür dilerim. Buradan bir sandviç alır gelirim eve.»

Dışarda sis biraz dağılmıştı, yine de ağır ağır ilerleyen arabayla dönüşü uzun sürdü, Altmış-ikinci Sokaktaki evine oldukça geç bir saatte varabildi.

Kocası, kapıdan girdiğini duyunca çalışma odasından çıktı. «Söyle bakalım,» dedi kapıya yaslanarak, «Paris nasıldı?»

«Yarın sabah on birde uçuyoruz. Kesin.»

«Yani sis dağılırsa demek istiyorsun.»

«Dağılmaya başladı bile. Rüzgâr çıktı.»

«Yorgun görünüyorsun,» dedi kocası. «Sıkıntılı bir gün geçirmiş olmalısın.»

«Pek parlak sayılmaz. Galiba hemen yatsam iyi olacak.»

«Arabaya sabah gelmesini söyledim. Saat dokuzda.»

«Çok teşekkür ederim canım. Umarım beni uğurlamak için onca yolu bir daha göze almazsın.»

«Hayır,» dedi kocası yavaşça. «Göze alacağımı sanmam. Ama yolunun üstünde olduğuna göre, sen giderken beni kulübe bırakabilirsin.»

Kocasına baktı ve o anda onun kendisinden çok uzak bir yerde sınır ötesi bir noktada durduğunu düşündü. Öylesine ufak tefek, öylesine uzaktı ki onun ne yaptığını, aklından ne geçtiğini hatta tam ne olduğunu bile kestiremedi.

«Kulüp kentin merkezinde,» dedi, «havaalanı yolunda değil.»

«Nasılsa bol bol zamanın olacak. Yoksa beni kulübe bırakmak istemiyor musun?»

«Yok canım — neden istemeyeyim?»

«İyi öyleyse. Yarın sabah dokuzda görüşürüz.»

Bayan Foster, üst kattaki yatak odasına çıktı, gü-

nün yorgunluğundan olacak, başını yastığa koyar koymaz uykuya daldı.

Ertesi sabah erkenden kalktı, sekiz otuzda aşığaya inmişti bile, çıkmaya hazırdı.

Dokuzu birkaç dakika geçe göründü kocası. «Kahve yapmış mıydın?» diye sordu.

«Yapmadım canım. Kulüpte şöyle keyifli bir kahvaltı edersin diye düşündüm. Araba kapıda. Bekliyor Ben de hazırım.»

Holdeydiler. Son günlerde hep holde karşılaşıyorlardı nedense — o şapkası, paltosu ve çantasıyla, kocası, alışılmadık kesimli, yüksek klapalı Kral Edward modasına uygun ceketiyile.

«Bavulların nerede?»

«Havaalanında bırakmıştım.»

«Tabii ya, unuttum. Kulübe uğrayacaksak, bir an önce yola çıkmamız gerekiyor, değil mi?»

«Evet!» diye haykırdı. «Evet, *n'olur!*»

«Birkaç puro alayım da yanıma. Şimdi geliyorum. Sen bin arabaya.»

Bayan Foster döndü, kapıdan çıkıp şoförün yanına doğru yürüdü; adam, kapıya davrandı.

«Saat kaç?» diye sordu şöföre.

«Dokuzu çeyrek geçiyor.»

Bay Foster beş dakika sonra göründü, merdivenleri ağır ağır inişini izlerken, kocasının bacaklarının, bu daracık, boru gibi pantolonla bir keçinin bacaklarını andırdığını düşündü Bayan Foster. Kocası, bir gün önce yaptığı gibi merdivenin ortasına gelince durdu, havayı kokladı, göğü inceledi. Sis tamtamına dağılmamıştı ama bulutların arasından soluk bir güneş görünüyordu.

Karısının yanına otururken, «Belki bu sefer şansın yaver gider,» dedi.

«Çabuk olun lütfen,» dedi Bayan Foster şöföre. «Örtüyü bırakın siz. Ben hallederim. Hemen yola çıkın lütfen. Gecikiyorum.»

Adam, direksiyonun başına geçti, motoru çalıştırdı.

«Bir dakika!» dedi Bay Foster birdenbire. «Bir dakika durun lütfen şoför bey.»

«Ne var canım?» Kocas, paltosunun ceplerini karıştırıyordu.

«Ellen'a götürmen için ufak bir armağan almıştım da. Nereye koydum acaba? Aşağıya inerken elimdeydi, eminim.»

«Ben elinde hiçbir şey görmedim. Nasıl bir armağandı?»

«Beyaz kâğıda sarılı ufacık bir kutu. Dün sana vermeyi unuttum. Bari bugün unutmayayım.»

«Küçük bir kutu ha!» diye haykırdı Bayan Foster. «Hiç kutu falan görmedim ben!»

Deli gibi atıldı, arka camın içini araştırmaya koyuldu.

Kocas, paltosunun ceplerini karıştırıyordu hâlâ. Düğmelerini çözdü, ceketinin ceplerini yoklamaya başladı. «Allah kahretsin,» dedi, «yatak odamda bıraktım herhalde. Şimdi geliyorum.»

«Ama lütfen!» diye haykırdı Bayan Foster. «Zamanımız yok! Lütfen kalsın! Postalarsın. Nasılsa o saçma sapan taraklardan biridir. Hep o taraklardan alırsın Ellen'a.»

«Tarağın nesi varmış, sorabilir miyim?» dedi Bay Foster karısının bu ilk densizliğine müthiş öfkelenerek.

«Nesi olabilir ki canım. Ben aslında...»

«Sen burada kal!» diye buyurdu kocası. «Gidip alayım.»

«Çabuk ol canım! N'olur çabuk ol!»

Kıpırdamadan oturdu, gözü yolda, bekledi.

«Saat kaç oldu şoför bey?»

Adam, kolundaki saate baktı. «Dokuz buçuğa geliyor.»

«Bir saat içinde hava alanına varabilir miyiz sizce?»

«Ancak.»

O anda Bayan Foster'ın gözü, kocasının oturduğu yerde, döşemenin aralığına sıkışmış beyaz bir şeye ilişti. Uzandı, beyaz kâğıda sarılı küçük bir kutu geldi eline, aynı anda da kutunun sanki özellikle soğuşturulmuş gibi koltuğun ta dibine itilmiş olduğunu ayırdetti.

«Buldum işte!» diye haykırdı. «Buldum! Hay Allahım, şimdi de bunu bulana kadar dört dönecek evde! Şoför bey çabuk, içeri koşup onu çağırır mısınız lütfen?»

Sert ağız yapısıyla serkeş bir İrlandalı'yı anımsatan şoförün olaya pek aldıracağı yoktu, yine de arabadan çıktı, merdivenleri tırmanarak ön kapıya yürüdü. Sonra dönüp geri geldi. «Kapı kilitli,» dedi. «Anahtarınız var mı?»

«Var evet bir dakika.» Bayan Foster deli gibi karıştırdı çantasını. Küçük yüzü üzüntüden kaskatı kesilmişti, dudakları huni gibi büzülmüştü.

«İşte buyurun! Ama yoo kendim gideyim. Daha az zaman alır. Nerede olacağını biliyorum.»

Telaşla arabadan fırladı, merdivenleri çıkıp kapıya yürüdü, elinde anahtarı. Anahtarı kilide sokmuştu, tam çevirecekti ki durdu birden. Başını kaldırdı, kıpırdamadan kalakaldı yerinde, anahtarla kapıyı bir an önce açıp eve girme telaşının tam ortasında bedeni tepeden tırnağa taş kesilmişçesine bekleledi - beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on saniye bekledi. Orada dikilip duruşundan, kulağı kirişte, bedeni yay gibi gerilmiş, biraz önce evin içinde bir yerlerden gelen bir sesin yinelenmesini bekliyor sanılabilirdi.

Evet evet, dinliyordu düpedüz. *Dinlediği* her halden belliydi. Dahası, bir kulağını usulca kapıya uzatıyordu. Artık kapıya yapışmıştı kulağı ve o, birkaç saniye daha bu durumda, başı yukarda, kulağı

kapıda, elinde anahtar, içeri girmeye hazır, yine de girmeyerek evin ta derinlerindeki bir yerden belli belirsiz gelen sesleri duymaya, çözmeye çalışarak, en azından öyle görünerek, durdu.

Sonra toparlandı, birdenbire canlandı. Anahtarı kilitten çekti, koşarak merdivenlerden indi.

«Çok geciktik!» diye haykırdı şoföre. «Onu bekleyemem artık. Kesinlikle bekleyemem. Yoksa uçağı kaçıracam. Çabuk lütfen, çabuk! Havaalanına çekin!»

Şoför bu arada onu inceliyor olsaydı, yüzünün bembeyaz kesildiğini, yüzdeki anlamın ansızın bambaşkalaştığını sezerdi. O oldukça yumuşak, budala yüzün yerinde yeller esiyordu. Çizgilerine garip bir sertlik çökmüştü. Her zaman hafifçe sarkık duran küçük ağız gerilmiş, dudakları incelmışti, gözleri parlıyordu ve konuşurken sesi yeni bir yetkeyle çınlıyordu.

«Çabuk lütfen, çabuk dedim!»

«Kocanız sizinle gelmiyor mu yolculuğa?» diye sordu adam şaşırarak.

«Gelmiyor tabii. Onu kulübün önünde bırakacaktım yalnızca. Zararı yok. Anlayışla karşılar. Bir araba tutuverir. Şimdi çene yarıştırmamanın sırası mı hem? Çabuk dedim sana! Paris uçağına yetişmem şart!»

Arka koltuktan sürekli uyarmaları sonucu, şoför yol boyunca hiç yavaşlamadı, dahası uçak Bayan Foster'ın binişinden birkaç dakika sonra havalandı. Çok geçmeden Atlantik'in üstündeydi, koltuğunda rahatça kaykılmış, motorların uğultusunu dinliyordu, neden sonra ver elini Paris. Büründüğü yeni kişiliğin etkisindeydi hâlâ. Kendini olağanüstü güçlü hissediyordu, harikaydı. Biraz soluk soluğaydı tabii, ama bu, her şeyden öte, bir şeyi başarmaktan duyduğu şaşkınlıktan kaynaklanıyordu, hele uçak New York, Doğu, Altmış-ikinci Sokaktan gittikçe uzaklaştıkça içini müthiş bir erinç kaplamaya başladı. Paris'e var-

dığında, hiç umamayacağı kadar güçlü, dengeli, serinkanlıydı.

Torunlarını gördü. Etili canlı hallerinde fotoğraftakinden çok daha güzeldiler. Melek gibi yavrular, dedi kendi kendine, nasıl da güzeller! Onları her gün gezintiye çıkardı, keklerle besledi, armağanlar aldı onlara, şirin öyküler anlattı.

Haftanın bir günü, Salı günleri, kocasına yazmayı aksatmadı, sen şakrak bir mektup —haberlerle, dedikodularla dolu— mektup hiç şaşmadan şöyle sona eriyordu: «Aman yemek saatlerini aksatma canım, ben yanında değilken aksatırsın diye korkuyorum.»

Altı haftalık süre dolduğunda evdeki herkes Bayan Foster'ın Amerika'ya, kocasına dönmek zorunda olmasına çok üzüldü. Tek üzülmeyen, kendisiydi. Tuhaf ama sanılabileceği kadar üzgün görünmüyordu, ayrılırken evdekilerle öpüştüğünde, davranışlarından ve söylediklerinden, kısa bir süre sonra yine gelebileceği izlenimi ediniliyordu.

Yine de, kocasına bağlı bir kadın olarak, kalma süresini uzatmadı. Paris'e varışından tamtamına altı hafta sonra ona bir telgraf çekti, New York uçağına atladı.

Idlewild'e vardığında kendisini karşılayan bir araba göremeyince şaşırdı doğrusu. Kimbilir belki de için için sevindi. Ama son derece serinkanlıydı, öyle ki bavulunu taksiye taşıyan hamala bile fazla bahşiş vermedi.

New York'ta hava, Paris'tekinden daha soğuktu, sokak mazgallarında kirli kar birikintileri vardı. Araba, Altmış-ikinci Sokaktaki evin önünde durdu, Bayan Foster, iki koca bavulunu merdivenlerden yukarı taşımaya razı etti hamalı. Sonra ücretini verdi, zili çaldı. Bekledi, kapıyı açan olmadı. Ne olur ne olmaz bir kere daha çaldı, zilin acı sesi evin ta öte yanındaki kilerde yankılanıyordu. Yine de kimse gelmedi.

O zaman anahtarını çıkarıp kapıyı açtı.

İçeri girdiğinde gözüne ilk çarpan, mektup kutusundan taşıp eşiğe yığılmış bir sürü mektup oldu. Ev karanlıktı, soğuktü. Emektar saatin üstündeki örtü yerinde duruyordu. Soğuğa karşın garip bir basıklık vardı havada, evin içini daha önce hiç duymadığı hafif, kekre bir koku sarmıştı.

Çabucak holü geçti, bir an odanın sol köşesinde gözden yitti. Kesin bir kararlılık, bir amaç vardı bu davranışında; bir söylentiyi açıklığa kavuşturmaya ya da bir kuşkuyu pekiştirmeye kalkışan bir kadın nasıl davranırsa, öyle. Birkaç saniye sonra döndüğünde, yüzüne ufacık bir hoşnutluk parıltısı yerleşmişti.

Holün ortasında duraladı, atacağı bir sonraki adımını kararlaştırmaya çalışarak. Sonra ansızın dönüp kocasının çalışma odasına girdi. Masanın üstündeki adres defterini buldu, bir süre karıştırdıktan sonra telefona koşup bir numara çevirdi.

«Alo,» dedi, «Burası Altmış-ikinci Sokak, dokuz numara... Evet evet. Bana hemen birini gönderebilir misiniz lütfen? Evet, galiba ikinci katla üçüncü kat arasında kalmış. Yani yanan düğme öyle gösteriyor... Hemen mi? Sağolun. Bu bacaklarla onca merdiveni çıkamıyorum da. Çok teşekkür ederim. İyi günler.»

Almacı yerine bırakıp kocasının çalışma masasına oturdu, biraz sonra asansörü onarmaya gelecek adamı beklemeye koyuldu sabırla.

SON PERDE

Zil çaldığında Anna mutfaktaydı, akşam yemeği için salata yıkıyordu. Zil, tezgâhın tam üstündeki duvardaydı, zilin her çalışında, yakınlarda bir yerdeyse, yüreği hoplardı Anna'nın. Bu yüzden de ne kocası çalardı zili ne de çocukları. Sanki her zamankinden de tizdi o gün zilin sesi, Anna da iki katı sıçradı havaya.

Kapıyı açtığında, iki polisle karşılaştı. Mum gibi sarı yüzleriyle baktılar, o da gözlerini onlara dikti, söyleyeceklerini bekledi.

Anna'nın gözü onlardaydı ama ikisi de ağızlarını açmıyor, yerlerinden kıpırdamıyorlardı. Öylesine kıpırtısız, kaskatı duruyorlardı ki, gören, şaka olsun diye kapının eşiğine bırakılmış iki balmumu heykelcik sanırdı onları.

«Ne var?» diye sordu Anna.

Polislerin ikisi de gençti, dirseklerine kadar uzanan meşin eldivenler giymişlerdi. Anna, arkadaki kaldırıma çektikleri dev motosikletlerini görebiliyordu, sararmış yapraklar motosikletlerin üstüne düşüyor, rüzgârla kaldırıma savruluyordu, sokak, baştanbaşa duru, esintili bir eylül akşamının sarı ışığında pırıl pırıldı. Polislerin daha uzun boylu olanı, tedirgince ayak değiştirdi. Sonra yavaş sesle sordu: «Bayan Cooper siz misiniz efendim?»

«Evet, benim.»

Öteki polis karıştı söze, «Bayan Edmund J. Cooper, değil mi?»

«Evet.» Anna yavaş yavaş kavramaya başlamıştı,

yerine getirmekle yükümlü oldukları tatsız bir görev olmasaydı, buraya neden geldiklerini açıklamaya pek canatmayan şu iki adam, böyle davranmazlardı.

Polislerden birinin «Bayan Cooper» dediğini duydu ve sesleniş biçiminden, hasta bir çocuğu avuturcasına yumuşak, sevecen çıkan sesinden, Anna, onun kendisine korkunç birşey söyleyeceğini anladı. Mütahiş bir ürkü dalgası kapladı içini. «Ne oldu?»

«Size haberi iletmemiz gerek Bayan Cooper...»

Polis duraladı ve Anna, ona bakarken, derisinin altında gövdesinin gitgide büzüştüğünü, daha da, daha da büzüştüğünü duydu.

«Kocanız, Hudson Irmağı Yolu'nda bu akşam saat beş kırk beş sularında bir kaza geçirdi, cankurtararla hastaneye götürülürken yolda öldü...»

Haberi veren polis, iki yıl önce Ed'e doğum gününde aldığı deri cüzdanı uzattı ve Anna cüzdanı alırken, acaba, diye düşündü, kısacık bir süre önce Ed'in göğsünün üstünde olduğuna göre, hâlâ onun sıcaklığını taşıyor mu biraz?

«Elimizden gelen birşey varsa,» diyordu polis, «çağırمامızı istediğiniz biri... bir dostunuz, bir akrabası...»

Anna, sesin gittikçe uzaklaştığını, sonra bütün bütüne silindiğini ayırdetti, işte çılgılığı o anda başlamış olmalıydı. Kendinden geçti, iki polis, ellerini kollarını yakalayarak onu yatıştırmaya çalıştılar, kırk dakika kadar sonra doktor geldi, iğne yaptı.

Ama ertesi sabah uyandığında da pek iyileşmiş sayılmazdı. Ne doktoru söz geçirebiliyordu ona. ne çocukları, bütün çabalar boşa gidiyordu, birkaç gün boyunca sürekli ilaçla uyutulmasaydı, canına kıyardı hiç kuşkusuz. İlaçlar arasındaki kısa bertaklık dönemlerinde çıldırmış gibi davranıyordu, kocasını çağırıyor, bağılıyor, bir an önce yanına geleceğini haykırıyordu. İçler acısıydı durumu. Yine de böyle dav-

ranmasına hak vermemek elde değil, hemen belirtmek gerekir ki ölen kocası, hiç de sıradan bir koca değildi.

Anna Greenwood, Ed Cooper'la evlendiğinde ikisi de on sekiz yaşındaydılar, birlikte geçirdikleri yıllar süresince birbirlerine gittikçe daha çok yakınlaşmış, bağımlı olmuşlardı, hem de sözcüklerle anlatılamayacak ölçüde. Her geçen yıl aşkları biraz daha güçleniyor, yoğunlaşıyor, karşı durulmazlaşıyordu, hele son birkaç yılda nerdeyse gülünç bir boyuta yükselmişti, öyle ki sabahları Ed'in çıkıp işe gitmesi, bir günlük ayrılık bile güç geliyordu ikisine de. Ed gece eve döner dönmez odalarda dolanıp karısını arıyor, karısı da, kapının açıldığını duyar duymaz aynı anda, elindeki işi bırakıp gözü başka hiçbir şey görmeden onu karşılamaya koşuyor, ya merdivende ya üst katta ya da mutfakla hol arasında kollarına atılıyordu; kucaklaştıklarında Ed, daha dün evlenmişler gibi uzun öpücüklere boğuyordu onu. Harikaydı. O kadar inanılmaz, o kadar harikaydı ki, kocasının yaşamadığı bir dünyada yaşamını sürdürme yolunda Anna'nın ne isteğinin ne yüreğinin kalmasını ucundan kıyısından da olsa anlayabiliriz.

Üç çocuğu, Angela (yirmi yaşındaydı), Mary (on dokuz), Billy (on yedi) ilk andan başlayarak annelerini hiç yalnız bırakmadılar. Ona taparlardı, canına kıymaması için ellerinden geleni artlarına koymakta kararlıydılar tabii. Vargüçleriyle, sevgiyle dolup taşarak, çaresizlikle kıvranarak hayatın yaşanmaya değer olabileceğine inandırmaya çalışıyorlardı onu; annelerinin neden sonra bu karabasandan sıyrılıp yavaş yavaş günlük dünyaya dönmeyi başarması, salt onların bu çabasına bağlıydı zaten.

Kazadan dört ay sonra, doktorlar Anna'nın «tehlikeyi atlattığı»nı bildirdiler, o da, her ne kadar bungalüğünü tamtamına atamamışsa da, evini çekip çevirmeye, alışverişe çıkmaya, yetişkin çocuklarına

yemek pişirmeye başladı eski alışkanlıklarına dönerek.

O arada ne oldu dersiniz?

Kış karları daha erimeden Angela, Rhoda Adams'ından bir delikanlıyla evlendi, Providence'in bir taşra mahallesine taşındı.

Birkaç ay sonra da Mary, Minnesota'nın Slayton kasabasından sarışın bir devle evlendi, bir daha dönmemesine uçtu yuvadan. O günlerde Anna'nın yüreği bir kere daha paramparça oluyordu, tek övünçü, kızlarının içinden geçenleri sezmemeleriydi. («Anneciğim, ne harika, değil mi?» «Evet canım. Böyle düğün görülmemiştir! Ben senden daha heyecanlıyım aslında!» v.b., v.b.)

Bardağı taşıran son damla, on sekizine yeni basan sevgili Billy'sinin evden uzaklarda, Yale'de öğreniminin ilk yılına başlamasıydı.

Böylece Anna, kendini bomboş bir evde buldu birden.

Yirmi üç yıllık görkemli, dopdolu, göz kamaştırıcı bir aile yaşamından sonra sabahları kahvaltı sofrasına tek başına oturmak, önünde bir fincan kahve, bir dilim kızarmış ekmele o sessizlikte günün nasıl geçeceğini koyu koyu düşünmek korkunçtur gerçekten.

Oturduğunuz oda, nice kahkaha duymuş, nice doğum günü, Noel ağacı, nice armağan paketinin açılışını görmüş o oda sessizdir, buz gibidir nedense. Aslında sıcaktır, ısısı yeterlidir, yine de titersiniz. Saat durmuştur, çünkü baştanberi siz değil, başka biri kuragelmıştır saati. İskemlenin bir bacağı eğilmiştir, bakıp bakıp neden daha önce farketmediğinizi düşünürsünüz. Çevreye bir daha göz attığınızda, dört duvar ağır ağır üstünüze doğru gelir, ansızın bastıran bir ürküyü ta içinizde duyarsınız.

Anna, başlangıçta, kahve fincanını telefonun başına taşıyor, arkadaşlarını tek tek arıyordu. Gelgele-

lim bütün arkadaşları evli-barklıydılar, çocukları vardı. Gerçi her zaman olabildiğince nazik ve sıcak davranıyorlardı ama sabah kalkar kalkmaz karşı komşuları zavallı dulla gevezelik edecek zamanları yoktu. Bunu kavrayınca Anna, evli kızlarını aramaya başladı.

Onlar da, ne zaman arasa içtendiler, naziktiler, yine de Anna kısa bir süre sonra tavırlarında ufacık bir değişme sezdi. Onların yaşamında ilk sırayı tutmuyordu artık. İkisi de evli-barklı kadınlardı, yaşamlarını kocalarına göre ayarlıyorlardı. Bir yandan kibarlığı elden bırakmadan, öte yandan attıkları kesin adımdan ödün vermeden annelerini ikinci sıraya itiyorlardı. Önceleri çok sarsıldı Anna. Ama onların haklı olduklarını biliyordu. Yüzdeyüz haklıydılar. Yaşamlarını etkilemeye, kendisiyle yeterince ilgilenmediklerinden ötürü pişmanlık duymalarına yolaçmaya hiç hakkı yoktu.

Sık sık Dr. Jacobs'a görünüyordu ama pek yararını görmüyordu doğrusu. Doktor ağzından laf almaya çalışıyor, o da elinden geleni yapıyordu; arasıra cinsellik ve yüceltme konularında üstü kapalı söylevler veriyordu doktor. Anna onun sözü nereye getirmek istediğini tamtamına anlamıyordu, ama ağırlık noktası galiba yeni bir erkek bulmasıydı.

Evde boş boş dolaşmaya, Ed'in eski eşyalarını ellemeye dadandı. Ed'in bir pabucunu alıyor, elini sokup kocasının parmaklarının, topuğunun bıraktığı izleri yokluyordu. Bir keresinde delik bir çorap buldu, onu yamamaktan anlatılmaz bir keyif duydu. Arasıra dolaptan bir gömlek, bir boyunbağı, bir takım elbise çıkarıp yatağın üstüne seriyordu, istendiğinde giyilmeye hazır. Bir keresinde, yağmurlu bir pazar sabahı, sebze çorbası pişirdi...

Böyle gidemezdi.

Kesin bir sonuç elde etmek için kaç hap gerekirdi acaba? Üst kattaki zulasında kalan hapları saydı.

Toputopu altı tane. Yeter miydi? Pek güvenemiyordu doğrusu. Canı cehenneme. O başarısızlığı yeniden yaşamayı gözü yemiyordu — o hastanelere koşturmalar, mide yıkanması, Payne Whitney'in yedinci katı, psikiyatrlar, o aşağılanma, onca sıkıntı...

Öyleyse tek çözüm traş bıçağıydı. Sorun, traş bıçağını doğru dürüst tutmaktı. Bir sürü insanın traş bıçağıyla bileklerini kesme çabası acı bir başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Aslına bakılırsa, hemen hemen hepsinin. Yeterince derine inememişlerdi. Derinlerde bir yerdeki büyük atardamara inemezseniz, olmuyordu işte. Toplardamarlar işe yaramıyordu. Ortalık kan içinde kalıyordu, çoğu kere de o kadarla. Hem sonra traş bıçağını doğru kullanmak hiç kolay değildi, derinden kesmek istiyorsanız tabii, dibine kadar itmeniz, eti yarıp geçmeniz şarttı. Ama Anna başarısızlığa uğramayacaktı kesinlikle. Beceremeyenler, için için becerememeyi *isteyenler*di. Anna'ysa başarı peşindeydi.

Banyo dolabına baktı. Tek traş bıçağı kalmamıştı. Ed'in traş makinesi yerinde duruyordu, kendisinin ki de. Ne var ki ikisinde de traş bıçağı yoktu, yakınlarda yedek bir paket de görünmüyordu. Nedeni anlaşılabilirdi. Daha önce canına kıymaya kalkıştığında, evdekiler bu tür kesici şeyleri ortadan kaldırmışlardı. Önemli değildi. Her isteyen, gidip bir paket traş bıçağı alabilirdi.

Mutfağa döndü, takvimi duvardan indirdi. Eylülün 23'ünde karar kıldı, Ed'in doğum gününde, tarihin tam karşısına «t-b» yazdı (traş bıçağının kısaltılmışı). Bu notu 9 Eylülde düştüğüne göre işlerini yoluna koyması için tam iki hafta vardı önünde. İşleri başından aşkındı — eski faturalar ödenecek, yeni bir vasiyetname hazırlanacak, sonra evin temizlenmesi, Billy'nin önümüzdeki dört yıllık okul taksitlerinin yatırılması, sonra çocuklarına, ana-babasına, Ed'in annesine yazılacak mektuplar falan.

Her anın dolu olmasına karşın o iki hafta, on dört uzun gün, bir türlü geçmek bilmedi. Traş bıçağını bir an önce eline almaya can atıyor, her sabah, büyük bir hevesle önünde kaç gün kaldığını hesaplıyordu. Noel'den önce gün sayan bir çocuk gibiydi. Kocasını öldükten sonra nereye gitmiş olursa olsun, tutalım ki bir mezara yalnızca, ona kavuşmak için içi gidiyordu.

Bu iki haftalık dönemin ortasında bir sabah, saat sekiz buçukta arkadaşı Elizabeth Paoletti uğradı kapıdan. Anna, o sırada mutfakta kahve yapıyordu, zili duyar duymaz havaya sıçradı, zil bir daha uzun uzun çalındığında, bir daha sıçradı.

Liz, ön kapıdan koşarak girdi, her zamanki gibi aralıksız konuşarak. «Anna, aslan kızım benim, ayağına düştüm! Bizim işyerinde herkes gripten kırılıyor. Mutlaka gelmen gerek! Sakın bir özür uydurmaya kalkışma! Yazı makinesiyle yazabildiğini biliyorum, günlerini karalar bağlamaktan başka bir şey yapmadan geçirdiğini de. Hadi al şapkanı çantayı da yola düzülelim. Hadi kızım, çabuk! Geciktim bile!»

«Lütfen git başımdan Liz,» dedi Anna, «yalnız bırak beni.»

«Taksi kapıda,» dedi Liz.

«Lütfen dedim,» dedi Anna, «zora koşma beni. Gelmiyorum.»

«Pekâlâ geliyorsun,» dedi Liz. «Kendini toparla. O gözkamaştırıcı çile doldurma dönemin sona erdi artık.»

Anna diretti ama Liz sonunda kandırdı onu, Anna, birkaç saatliğine gitmeye razı oldu.

Elizabeth Paoletti, kentin en saygın evlât edinme kurumlarından birinin yöneticisiydi. Kurumda çalışanların dokuzu gripten yatıyordu. İki kişi kalmıştı ayakta, Elizabeth dışında. «Ne iş yaptığımız konusunda hiç fikrin yok,» dedi arabaya bindiklerinde, «bize yardım etmek için elinden geleni yap yeter...»

Kurumun içi tımarhaneden beterdı. Hiç kesilmeyen telefonlar yeterdi Anna'yı delirtmeye. Birinden öbürüne koşuyor, anlamını çıkaramadığı birtakım notlar alıyordu. Bekleme salonunda, kül renginde, taşsı gözleriyle gencecik kızlar oturuyordu, onlardan alacağı yanıtları bir bildirimle geçirme görevini üstlendi.

«Baba adı?»

«Bilmiyorum ki.»

«Hiç mi fikrin yok?»

«Baba adının konuyla ilgisi ne?»

«Baba adı biliniyorsa canım, evlâtlık işlemlerinin tamamlanması için onun da rızasını almamız gerekiyor.»

«Babanın bilindiği falan yok merak etmeyin.»

«Yüzdeyüz eminsin, değil mi?»

«Kaç kere söyleyeceğim?»

Öğlen, biri bir sandviç getirdi ama Anna yiyecek zaman bulamadı. Gece saat dokuzda, bitkin, açlıktan gözleri kararmış, ayrıca gün boyunca edindiği bilgilerden serseme dönmüş bir halde, güçlkle yürüyerek döndü eve, sek bir içki hazırladı, sahanda yumurta pişirdi, yedikten sonra da yattı.

«Yarın sabah sekizde uğrayacağım,» demişti Liz. «N'olur hazır ol da oyalanmayalım.» Anna hazırdu Paçayı kaptırmıştı bir kere.

Bir oldu bittiye gelmişti.

Demek ta baştanberi böyle yararlı, ağır bir işte çalışma gereksinimi duymuştu, çözüm bekleyen bir sürü derde —kendinin değil, başkalarının sorunlarına— yetişme gereksinimini.

Gerçi işi zordu, zaman zaman duygusal bakımdan çözüldüğü oluyordu yine de kafası hep işindeydi ve —şimdi hızlı bir geçiş yapacağız— bir buçuk yıl sonra, eski dinginliğine yeniden kavuşmuştu sayılır. Kocasını gözlerinin önünde canlandırmak, onun eve döndüğünde kucaklaşmak üzere merdivenlere na-

sıl koştüğünü ya da akşamları sofrada nasıl oturduğunu anımsamak gitgide güçleşiyordu. Ed'in sesinin tınısı bile uzaklaşıyordu gitgide, fotoğrafına bakmazsa, yüzünün en belirgin çizgileri bile siliniyordu belleginden. Yine sürekli olarak onu düşünüyordu ama artık gözyaşlarına boğulmadan, hele bir süre önceki taşkınlıklarını anımsayınca hafiften yüzü kızarıyordu. Giyimine özen göstermeye, dudaklarını boyamaya, bacaklarının kıllarını almaya başladı. Keyifle yemek yiyordu, yüzüne bakıp gülümseyenlerden gözlerini kaçırmıyor, içtenlikle gülümsüyordu onlara. Yani yaşam denen çalkantının içindeydi yine. Yaşamaktan hoşnuttu.

O dönemde, bir iş yolculuğuna çıkması, Dallas'a gitmesi gerekti.

Ashında Liz'in çalıştığı kurumun etkinlikleri genelde eyalet sınırlarını aşmıyordu ama bu çok özel bir durumdu; kurum aracılığıyla bir bebeği evlât edilen bir çift, sonraları New York'tan ayrılıp Teksas'a taşınmıştı. Taşınmadan beş ay sonra kadın, kuruma bir mektup yazarak çocuğu artık istemediğini bildirmişti. Dediğine göre, kocası Teksas'a gelişlerinden kısa bir süre sonra bir kalp krizi sonucu ölmüştü. Kendisi, anlaşılan, pek zaman yitirmeden yeniden evlenmişti ve yeni kocası «evlât edinilmiş bir bebeğe uyum gösteremiyordu bir türlü...»

Neresinden bakılsa önemli bir olaydı, çocuğun iyiliği ve bakımı bir yana, bir sürü yasal yükümlülük karışıyordu işin içine.

Anna, New York'tan kalkan ilk uçaklardan birine atladı, Dallas'a sabah kahvaltısından önce vardı. Otele kaydını yaptırdıktan sonra sekiz saat boyunca olayla ilgili bütün kişilerle görüştü, o güne sığabilecek işleri bitirdiğinde saat dört buçuğu bulmuştu, yorgunluktan yerinden kıınıldayacak hali kalmamıştı. Liz'i arayıp edindiği bilgileri aktardı ona, sonra soyundu, ılık su dolu küvette uzun uzun dinlen-

di. Havluya sarınarak yatağa uzandı, bir sigara yak-
tı.

O ana kadar, çocuğun haklarını koruma yolun-
daki çabaları pek olumlu bir sonuç vermemişti. Kar-
şı tarafın tuttuğu iki avukat kendisini düpedüz aşı-
lamışlardı. Nasıl nefret ediyordu onlardan. Saldır-
ganlıklarından, ne yaparsa yapsın müşterilerini etki-
leyemeyeceği yollu yumuşacık çıtlatmalarından nef-
ret ediyordu. Avukatlardan biri görüşme süresince
ayaklarını burnuna dayayıp oturmuştu, iki avuka-
tın da göbekleri yağ bağlamıştı; yağ, gömleğe yapı-
şıyor, pantolon kayışının üstünden kat kat sarkıyor-
du.

Anna daha önce birçok kere gelmişti Teksas'a
ama tek başına asla. Hep Ed'le birlikte, iş yolculuk-
larında kocasına eşlik etmişti; o yolculuklar sırasın-
da sık sık Teksaslılar konusu açılırdı, ne zordu bu
insanları sevmek. Kabalıklarını, bayağılıklarını gör-
mezden gelebilirdin. O kadarla kalmıyordu ki. Bu in-
sanlarda geçmişlerinden süregelen bir acımasızlık,
öyle hain, katı, amansız bir damar vardı ki onları ba-
ğışlamak elden gelmiyordu. Ne anlayış, ne sevecen-
lik ne de incelik, hepsine yabancıydılar. Tek sözü-
mona erdemleri —ki bu erdemleriyle yabancılara açık-
ça caka satarlardı boyuna— bir çeşit göstermelik iyi-
likseverlikti. Her yanlarından dökülürdü bu iyilikse-
verlik. Sesleri, gülüşleri bu iğreti iyilikseverlikle çın-
çın, vıcık vıcıktı. Anna kaskatı kesilirdi karşılarında.
İçi ürperirdi.

«Neden sert görünmeye böylesine can atıyorlar?»
derdi.

«Çocuk olduklarından,» derdi Ed. «Dedelerine öy-
künmeye çalışan tehlikeli yaramazlar bunlar. Dedele-
ri öncü ruhun sözcüleri idi, bunlarınsa ilgisi yok.»

Günümüz Teksaslıları bencil bir istençle yöne-
tiliyorlardı galiba, it-kak, itil kakıl. Herkes itip kakı-
yordu birbirini. Herkes itilip kakılıyordu. Bu tepişme-

de arada kalan bir yabancının, bir kenara çekilip kesin bir sesle, «Ben *itip kakmayacağım*, itilip kakılmak da istemiyorum,» demesi iyi güzeldi de, boşunaydı. Özellikle Dallas'ta. Eyaletin kentleri içinde Anna'yı baştanberi en çok ürküten Dallas'tı. Tam bir bataklık, diye düşünürdü, aç gözlü, kısıtılmış, demir pençeli bir kent. Kentin gözü paradan başka şey görmüyordu, cafcacı, düzmece bir kültürle ağdalı konuşmaların cilâsı, alttaki iri altın meyvenin için için çürüdüğü gerçeğini gizleyemiyordu.

Anna, havlusuna sarınmış yatıyordu. Dallas'ta tek başınaydı işte. Yanında olağanüstü sevgisi, sevme gücüyle bedenini saran bir Ed yoktu; belki de bu yüzden bir tedirginliğe kapıldı birden. Bir sigara daha yakarak tedirginliği altetmeyi bekledi. Olmadı; tedirginliği arttı. Böğrüne katı, küçük bir korku yumağı oturuyordu yavaşça, bir türlü çözülüyor, her geçen dakika biraz daha büyüyordu. Tatsızdı, gece evde yalnızken bitişikteki odadan duyduğunuz ya da duyduğunuzu sandığınız bir ayak sesi gibiydi.

Milyonlarca ayak sesi işte, hepsini duyabiliyordu Anna.

Yataktan kalktı, havlusuna sarınarak pencereye yürüdü. Odası, yirmi ikinci kattaydı, penceresi açıktı. Koca kent, akşam güneşinde solgun ve sütlü sarı uzanıyordu ayaklarının altında. Kaldırımlar insanlarla doluydu. Herkes telâşla işten eve dönüyordu, ite kaka, itile kakıla. Bir dost özlemi duydu Anna. Şu anda biriyle dertleşebilseydi keşke. Gidebileceği bir ev olsaydı, bir ailenin yaşadığı dost bir ev — karı-koca, oyuncaklarla dolu odalar; karıyla koca kapıyı açınca boynuna atılacak, «Anna!» diye haykıracaktı. «Nerden çıktın sen! Ne kadar kalacaksın? Bir hafta mı, bir ay mı, bir yıl mı yoksa?»

Birdenbire, böyle durumlarda sıkça rastlandığı gibi, şıp diye geldi aklına. «Conrad Kreuger!» diye haykırdı, «Şükürler olsun Tanrım! Conrad, Dallashı-

dır... en azından bir zamanlar Dallas'ta oturuyordu...»

New York'tan, liseden sınıf arkadaşıydı Conrad, o günlerden bu yana görmemişti onu. O zamanlar ikisi de on yedi yaşındaydılar. Conrad sevgilisiydi, biriciğiydi, her şeyiydi. Bir yılı aşkın bir süre hep birlikte olmuşlardı, sonuna kadar birbirlerine bağlı kalacaklarına söz vermişlerdi. Birkaç yıl içinde evleneceklerdi. Sonra birdenbire Ed Cooper paldır küldür girmişti Anna'nın yaşamına, Conrad'ın pabucu da dama atılmıştı ister istemez. Yine de bu beklenmedik ayrılıktan pek etkilenmiş görünmemişti Conrad. Hiç değilse *yıkılmamıştı*, bir, bilemedin iki ay sonra sı-nıftaki bir başka kızı ayarladığına göre...

O kızın adı neydi sahi?

İri kemikli, büyük göğüslü, güzel bir kızdı, kızıl saçlıydı, adı da tuhaf, eski bir ad. Neydi? Arabella mı? Yoo, Arabella değil. Ara'lı birşey, orası kesin. Araminty mi? Tamam tamam Araminty'ydi! Ayrıca bir yıl dolmadan Conrad Kreuger, Araminty ile evlenmiş, onu doğduğu kente, Dallas'a götürmüştü.

Anna yatağın başucundaki sehpaye yürüdü, telefon rehberini aldı eline.

Kreuger, Conrad P., Dr.

Evet Conrad! Her zaman doktor olmak istediğini söylerdi. Rehberde işyerinin yanısıra evinin de numarası vardı.

Arasa mıydı?

Neden aramasındı ki?

Saate baktı. Beşi yirmi geçiyordu. Alınacı kaldırdı, santrala işyeri numarasını verdi.

«Doktor Kreuger'in muayenehanesi buyrun,» dedi bir kız sesi.

«Doktor Kreuger orada mı acaba?» dedi Anna.

«Doktor bey şu anda meşgul efendim. Kim arı-yordu?»

«Kendisine Anna Greenwood'un aradığını söyler miydiniz?»

«Kim dediniz?»

«Anna Greenwood.»

«Tabii Bayan Greenwood. Randevu mu alacaktınız?»

«Hayır, sağolun.»

«Size nasıl yardımcı olabilirim?»

Anna, kaldığı otelin adını verdi, Dr. Kreuger'e aradığını bildirmesini rica etti.

«Tabii efendim,» dedi kız. «İyi günler Bayan Greenwood.»

«İyi günler,» dedi Anna. Bunca yıl sonra Dr. Conrad P. Kreuger, adını anımsayabilecek miydi acaba? Yine yatağa uzanarak Conrad'ı gözlerinin önüne getirmeye çalıştı. Doğrusu, olağanüstü yakışıklı bir adamdı. Uzun boylu... sıırım gibi... geniş omuzlu... saçları kapkara... nefis bir yüz... Yunan mitolojisinin kahramanlarını, Perseus'u ya da Ulysses'i andıran yontulmuş, sert çizgili bir yüz. Oysa yumuşacık bir oğlandı ilk günlerdenberi. Pek fazla öpüşmemişlerdi — yalnız akşamları kapıda ayrılırken. Öteki oğlanlar gibi öpüp sıkıştırmaya kalkışmazdı Conrad. Cumartesi geceleri sinemadan döndüklerinde Anna'yı evine bırakırken, eski model Buick'ini kapının önüne park eder, arabada uzun uzun gelecek günlerden sözederdi ona, ortak geleceklerinden, günün birinde Dallas'a dönüp ünlü bir doktor olma düşlerinden. Saçma sululuklara kalkışmaması Anna'yı derinden etkilerdi. Bana saygı duyuyor, derdi kendi kendine. Beni seviyor. Böyle düşünmekte haklı olsa gerek. Neresinden bakılsa, dürüst bir erkekti, kibar, iyi yürekli bir erkekti. Ed Cooper olağanüstü dürüst, olağanüstü iyi yürekli bir erkek olmasa, Conrad Kreuger'la evlenmesi işten bile değildi Anna'nın.

Telefon çalıyordu. Anna, almaca uzandı. «Buyrun,» dedi. «Evet.»

«Anna Greenwood'la mı görüşüyorsun?»

«Conrad Kreuger!»

«Anna'cık! Ne güzel bir sürpriz bu. Kulakları-
ma inanamıyorum. Bunca yıl sonra.»

«Görüşmeyeli çok oldu, değil mi?»

«Bir ömür canım. Sesin hiç değişmemiş.»

«Seninki de.»

«Güzel kentimize gelmeni neye borçluyuz? Çok
kalacak mısın bari?»

«Hayır, yarın dönmek zorundayım. Seni arama
ma bozulmadın, değil mi?»

«Deli misin Anna! Çok sevindim. Nasılsın baka-
lım?»

«İyiyim iyiyim. Yeni toparlandım. Ed'in ölümün-
den sonra bir ara çok...»

«Ne dedin?»

«Ed, iki yıl önce bir araba kazasında öldü de.»

«Yapma Anna, *nasıl* üzüldüm bilemezsin! Kor-
kunç bir şey. Yani... Ne diyeceğimi şaşırdım...»

«Birşey deme.»

«Şimdi iyisin ama?»

«Çok iyiyim. Eşek gibi çalışıyorum.»

«Aferin sana...»

«Şey Ara... Araminty nasıl?»

«Çok iyi o da.»

«Çoluk çocuk var mı?»

«Bir tane. Bir oğlum var. Ya senin?»

«Üç tane, ikisi kız, biri oğlan.»

«İşe bak! Şimdi diyeceklerimi iyi dinle Anna.»

«Dinliyorum.»

«Bir koşu oraya gelip otelde sana bir içki ısmar-
lamama ne dersin? Gerçekten çok istiyorum. Hiç de-
ğişmemişsindir, eminim.»

«Yaşlı görünüyorum Conrad.»

«Yalan söylüyorsun.»

«Dahası, yaşlandığımı duyuyorum.»

«İyi bir doktor ayarlayalım mı sana?»

«Olur, yani hayır diyecektim aslında. Kesinlikle doktor istemiyorum. Doktorlardan bıktım usandım. Tek istediğim...»

Evet?»

«Burada canım sıkılıyor, Conrad. Galiba bir dost arıyorum. Tek istediğim bu.»

«Dostunu buldun işte. Sırada bir hastam daha var, sonra boşum. Aşağıdaki barda, şey salonunda, neydi anı unuttum, altıda buluşalım, yarım saat sonra. Senin için uygun mu?»

«Tabii. Tabii uygun... Şey... sağol Conrad.» Almacı yerine bıraktı, yataktan kalkıp giyinmeye başladı.

İçini garip bir sıcaklık kaplamıştı. Ed'in ölümünden bu yana bir erkekle başbaşa bir yere gitmemiş, içki içmemişti. Döndüğünde bu olayı anlattığında, Dr. Jacobs da sevinecekti. Tabii deliler gibi ellerine sarılıp kutlamayacaktı, ama sevinecekti mutlaka. Doğru yönde atılmış bir adım, diyecekti, bir başlangıç. Belli aralarla doktoruna görünüyordu hâlâ, son günlerde kendini iyice toparladığından, doktorun başlangıçtaki üstü iyice örtülü dokundurmaları açıklık kazanmaya başlamıştı, birkaç kere de açıkça söylemişti, Anna, Ed'in yerine fiziksel olarak, bile-isteye bir başka erkeği koymazsa, bu çöküntülerin, canına kıyma eğiliminin önünü alamazdı.

Konuyu son açtığında Anna, «Ama insan çılgınca sevdiği birinin yerine bir başkasını koyamaz ki,» demişti, «Tanrı aşkına doktor, bakın, Bayan Crummlin Brown'un muhabbet kuşu öldü geçen ay, *muhabbet kuşu* altıüstü, koca değil, kadıncağız öyle sarsıldı ki bir daha evine kuş sokmamaya yemin etti!»

«Siz bakın Bayan Cooper,» demişti Dr. Jacobs, «genellikle insanlar muhabbet kuşlarıyla cinsel ilişkiye girmezler.»

«Orası öyle tabii...»

«O yüzden de kuşun yerine ille de başka bir ku-

şun geçmesi gerekmez. Ama sözkonusu ölen bir kocaysa, geride kalan karısı da hâlâ dirim dolu, sağlıklı bir kadınsa, üç yıl içinde eşinin yerine başka birini geçirecektir, geçirmeye çalışacaktır Koca için de aynı.»

Cinsellik. Bu psikiyatr takımının aklı fikri cinsellikte olur zaten. Beyinlerine kazılmış bir kere.

Anna giyinip asansöre bindiğinde, saat altıyı on geçiyordu. Bara girdiği anda, masalardan birinde oturan bir adam ayağa kalktı. Conrad'dı. Kapıyı gözlüyor olmalıydı. Salonu geçerek Anna'ya doğru yürüdü. Sinirli sinirli gülümsüyordu. Anna da gülümsedi ona. Hepimizin ortak tepkisi.

«Vay vay,» dedi Conrad. «Vay vay vay.» Anna da alışkanlıkla, bir öpücük kondurulması için yanğını uzattı, gülümsüyordu hâlâ. Conrad'ın ne kadar resmi olduğunu unutmuştu. Conrad, uzanan eli tuttu, bir kerecik sıktı. «Gerçek sürpriz buna denir,» dedi. «Hadi gel, şuraya oturalım.»

Sıradan bir otel barıydı burası. Loş ışıkları, küçük masalarıyla. Her masada bir çerez tabağı duruyordu. Duvarların dibinde, boydan boya meşin bir peyke vardı. Garsonlar beyaz ceketlere, kahverengi pantolonlara bürünmüşlerdi. Conrad, köşedeki masalardan birine götürdü Anna'yı, karşı karşıya oturdu- lar. Tepelerinde bir garson bitti hemen.

«Ne içersin?» diye sordu Conrad.

«Bir martini içsem?»

«Tabii. Votkayla mı?»

«Hayır cinle olsun lütfen.»

«Bir cin-martini,» dedi garsona. «Bir dakika. İki tane getirin. Hiçbir zaman iyi bir içkici olmadım, anımsıyorsundur Anna, ama bu özel günü kutlamalıyız.»

Garson uzaklaştı. Conrad, koltuğuna yaslandı, onu tepeden tırnağa süzdü. «Oldukça iyi görünüyorsunuz.»

«Sen de öyle Conrad.» Gerçekten öyleydi. Yirmi beş yılda hiç yaşlanmaması şaşırtıyordu insanı. Eski- si kadar ince, eskisi kadar yakışıklıydı — belki daha da ince hatta, daha yakışıklı. Saçına hiç ak düşme- mişti. gözleri dupduruydu, otuzunu aşmamış bir gen- ci andırıyordu.

«Sen benden *daha büyüksündür*, değil mi?» diye sordu Conrad.

«Bu da ne biçim soru?» diye bir kahkaha attı Anna. «Evet canım, tam bir yaş büyüğüm senden. Kırk iki yaşındayım.»

«Benim de aklımda öyle kalmış.» Anna'yı büyük bir dikkatle inceliyordu, durmaksızın yüzünde, boy- nunda, omuzlarında geziniyordu bakışları. Anna kı- zardı.

«Gerçekten çok başarılı bir doktor musun baka- lım?» dedi. «Bu kentin bir numaralısı mısınız?»

Conrad, başını yana eğdi, kulağı omuz başına değiyordu nerdeyse. Anna, onun başını böyle eği- şine bayılırdı eskiden beri. «Başarılı mı?» dedi Conrad. «Günümüzde büyük bir kentte çalışan her doktor başarılı olabiliyor, para kazanma açısından tabii. Ama birinci sınıf bir doktor sayılabilir miyim, o bam- başka bir konu. Umarım öyleyimdir.»

İçkiler geldi, Conrad kadehini kaldırdı. «Dallas'a hoşgeldin Anna, beni aramana çok sevindim. Ne gü- zel seni yeniden görmek.»

«Seni görmek de çok güzel Conrad,» dedi Anna olanca içtenliğiyle.

Conrad, onun kadehine bir göz attı. Anna, koca- man bir yudum almıştı içkisinden, kadehi yarı ya- rıya boştu şimdi. «Cini votkaya yeğliyorsun anlaşı- lan?»

«Öyle,» dedi Anna.

«Öyleyse içkini deęiştirmen gerekiyor.»

«Nedenmiş o?»

«Cin kadınlara pek yaramaz da.»

«Sahi mi?»

«Oldukça zararlıdır.»

«O zaman erkeklere de zararlıdır, aynı ölçüde.»

«Doğrusunu istersen hayır. Erkeklere aynı ölçüde dokunmaz.»

«Kadınlara neden dokunuyormuş peki?»

«Dokunuyor dedim ya. Yapılarının özelliği sonucu. Sahi, nasıl bir işte çalışıyorsun Anna? Seni ta Dallaslara kadar sürükleyen ne? Anlatsana.»

«Cin kadınlara neden dokunuyor, söylesene,» dedi Anna gülümseyerek.

Conrad da gülümsedi, başını iki yana salladı ama soruyu yanıtlamadı.

«Hadi,» dedi Anna.

«Bu konuyu kapatalım.»

«Ama beni böyle merakta bırakamazsın,» dedi Anna. «Haksızlık olur.»

Bir süre duraladıktan sonra, «Peki söylüyorum,» dedi Conrad, «mutlaka bilmek istiyorsan, cin yapımında belli bir oranda ardıç meyvesinden sıkılan bir yağ kullanılır. Çeşni versin diye.»

«O yağın ne gibi bir zararı varmış?»

«Bir değil, birçok zararı var.»

«Evet de ne gibi sözgelimi?»

«Saysam, aklın durur.»

«Gevelemesene Conrad. Koskoca bir kadınım ar-tık.»

Tam bizim eski Conrad, diye düşündü Anna. Eskisi gibi çekingen, işkilli, utangaç. Bir zamanlar onu bu yüzden sevmişti ya. «Bu içki dediğin kadar zararlıysa,» dedi, «beni aydınlatmazsan ayıp etmiş olursun düpedüz.»

Conrad, sıkıntıyla sol kulak memesini sıktı.

«Doğrusunu istersen Anna,» dedi, «ardıç yağının döl yatağı üstünde doğrudan ve yıkıcı bir etkisi var, çeşitli yangılara yol açıyor.»

«İşletmesene beni!»

«Şaka etmiyorum.»

«Analgıya paydos yani.» dedi Anna. «Kocakarı masalı bunlar.»

«Korkarım masal değil.»

«Sen gebe kadınlardan sözediyorsun ama.»

«Bütün kadınlardan sözediyorum Anna.» Artık gülümsemiyordu, çok ciddiye. Anna'nın sağlığı adına kaygılanıyor gibiydi.

«Senin uzmanlık alanın neydi?» diye sordu Anna. «Daha söylemedin?»

«Kadın-doğum.»

«Şimdi anlaşıldı!»

«Çoktandır cin içiyor musun?»

«Aşaağı yukarı yirmi yıldır,» dedi Anna.

«Çok içiyor musun peki?»

«N'olur iç organlarımı bir yana bırak Conrad. Bir martini daha söyle lütfen.»

«Tabii.»

Garsonu çağırdı, «Bir votka-martini lütfen.»

«Hayır, cin-martini,» dedi Anna.

Conrad, içini çekti, başını salladı. «Bugünlerde kimse doktorunun dediklerine kulak asmıyor.»

«Sen benim doktorum değilsin ki.»

«Doğru. Ben dostunum.»

«Biraz da karından sözedelim,» dedi Anna. «Yine eskisi kadar güzel mi?»

Birkaç saniye durdu Conrad, sonra, «Aslında boşandık biz,» dedi.

«Yapma!»

«Evlilięimiz ancak iki yıl sürebildi. O kadarına bile zor dayandık.»

Anna bu haberi duyunca altüst olmuştu nedenle. «Çok da güzel bir kızdı,» dedi. «Ne oldu ki?»

«Neler olmadı ki, bela diye aklına ne gelebilirse, hepsi.»

«Ya çocuk?»

«Annesinde kaldı. Hep öyle yaparlar ya.» Sesi

buruktu. «Çocuğu alıp New York'a götürdü. Yılda bir kere yazın, beni görmeye buraya geliyor oğlum. Şimdi yirmi yaşında. Princeton'da okuyor.»

«İyi bir çocuk mu?»

«Nefis bir oğlan,» dedi Conrad. «Ne yazık ki onu tanımıyorum yeterince. Hiç hoş bir durum değil.»

«Bir daha evlenmedin mi?»

«Hayır, hiç. Ama hep benden konuştuk, biraz da senden konuşalım.»

Hiç üstüne varmadan, ağır ağır Anna'nın ağzından gerekli bilgileri aldı: sağlığı nasıldı, Ed'in ölümünden sonra neler geçirmişti. Anna, ona açılmakta hiçbir sakınca görmüyordu, başından geçenleri öğrendiğince özetleyerek anlattı.

«İyi de doktorun neden hâlâ tam iyileşmemiş sayıyor seni acaba?» dedi. «Bana canına kıymaya yakın görünmüyorsun.»

«Ben de sanmıyorum. Ama laf aramızda, arasıra tabii her zaman değil, içimi afakanlar bastığında, biri arkamdan hafifçe itse tamam, diyorum kendime.»

«Nasıl sözgelimi?»

«Bakıyorum ayaklarım kendiliğinden banyoya yönelmiş, banyodaki dolaba.»

«Ne gibi şeyler var o dolapta?»

«Pek bir şey yok. Kadınların kıllarını almak için kullandıkları ıvır zıvır falan.»

«Anlıyorum.» Birkaç dakika süreyle onun yüzünü uzun uzun inceledi Conrad, sonra sordu: «Demin beni aradığında öyle bir durumda mıydın?»

«Tam sayılmaz. Ama Ed'i düşünüyordum ki çoğu zaman bu tehlikeli bir belirti oluyor.»

«Aramana sevindim.»

«Ben de.»

İkinci martinisini bitirmek üzereydi Anna. Conrad konuyu değiştirdi, mesleğinden sözetmeye başladı. Anna, anlattıklarını dinlerken bir yandan da onu tepeden tırnağa gözden geçiriyordu. Öyle yakı-

şıklıydı ki gözlerini alamıyordu ondan. Dudaklarına bir sigara yerleştirdi, paketi Conrad'a uzattı.

«Almayayım, teşekkür ederim,» dedi Conrad. «Sigara içmiyorum.» Masadaki kibrit kutusuna davranıp Anna'nın sigarasını yaktı. «Mentollü mü sigaran?»

«Mentollü.»

Anna, dumanı keyifle içine çekti, usulca salıverdi havaya. «Hadi, şimdi de sigaranın üreme organlarımı nasıl paçavraya çevireceğini anlat.»

Conrad güldü, başını salladı.

«Mentollü mü diye neden sordun öyleyse?»

«Merak ettim, o kadar.»

«Yalan. Yüzünden belli. Bana, sigara tiryakilerinin akciğer kanserine yakalanma oranını bildirmeye hazırlanıyordun.»

«Akciğer kanserinin mentolle hiç ilgisi yoktur Anna,» dedi Conrad, gülümsedi, dokunulmamış gibi duran martinisinden ufak bir yudum aldı. Kadehini özenle masaya bıraktı. «Ne iş yaptığını hâlâ söylemedin bana,» dedi, «Teksas'a neden geldiğini de.»

«Sen önce şu mentolü anlat. Ardıç suyunun yarısı kadar zararlıysa, hemen öğrenmeliyim zararlarını.»

Conrad güldü, başını iki yana salladı.

«Hadi, lütfen!»

«Olmaz hamfendiciğim.»

«Başladığın her sözü böyle yarıda bırakamazsın Conrad. Beş dakikada ikinci oluyor.»

«Tıp ukalalığıyla canını sıkmak istemiyorum.»

«Canımı sıktığın yok. Gerçekten ilginç, şaşırtıcı konular bunlar. Hadi anlatsana! Gel hainlik etme!»

Burada oturmak, iki duble martiniden sonra hafifçe dumanlanan bir kafayla böyle gevşemek, şu zarif erkekle, şu sessiz, rahat, zarif insanla havadan sudan konuşmak ne güzeldi. Utangaç falan değildi

Conrad. Tam tersine. Her zamanki işkilli kişiliğiyle karşısındaydı yine.

«Çok mu korkunç?» diye sordu Anna.

«Yok canım. Pek öyle denemez.»

«Anlat öyleyse.»

Anna'nın önündeki sigara paketini aldı, evirip çevirdi. «Sorun şu,» dedi. «İçine çektiğin mentol, kana doğrudan karışır. Bu da pek hayırlı bir şey değildir Anna. Çeşitli etkileri vardır. Merkezi sinir sistemini derinden etkiler bir kere. Bilirsin, doktorlar bugün de arasına mentol salık veriyorlar.»

«Evet. Burun damlası, buğu falan.»

«Bunlar ikincil yararları, evet. Asıl yararını biliyor musun?»

«Soğuk alınca göğsüne mentol sürersin.»

«İstersen sür tabii ama işe yaramaz.»

«Mentollü merhem, çatlamış dudaklara iyi gelir.»

«O dediğin kâfuru.»

«Yaa.»

Anna'nın bir tahmin daha yürütmesini bekledi.

«Pes. Şimdi sen söyle bakalım,» dedi Anna.

«Seni şaşırtabilir.»

«Hazırım.»

«Mentol, yaygın kullanımlı bir anti-afrodizyaktır,» dedi Conrad.

«Ne ne?»

«Cinsel isteği bastırır.»

«Uyduruyorsun Conrad.»

«Yemin ederim, uydurmuyorum.»

«Mentolu kimler kullanıyor ki?»

«Günümüzde kullanan pek yok. Tadı çok buruk. Şap, daha elverişli.»

«Şapı biliyorum evet.»

«Neler biliyorsun bakalım?»

«Tutuklulara veriyorlar ya,» dedi Anna. «Her sabah kahvaltılarında katıyorlar, yatıştırıcı olarak.»

«Sigaralara da mentol koyuyorlar işte,» dedi Conrad.

«Tutukluların içtiklerine mi demek istiyorsun?»

«Yok canım, *bütün* sigaralara.»

«Saçma.»

«Öyle mi dersin?»

«Tabii saçma.»

«Neden saçma buluyorsun?»

«Böyle bir şeye kimse razı olmazdı.»

«Sözkonusu hastalık kanser ama.»

«O başka Conrad, başka bir konu. Hem sigaralara şap koyduklarını nereden biliyorsun?»

«Hiç kafanı kurcalamadı mı, sigara, kül tablasına konulduktan sonra neden bir süre daha yanar? Tütün, yanıcı değildir. Hangi pipo tiryakisine sorsan, sana söyleyecektir.»

«Özel birtakım kimyasal maddeler kullanıyorlardır herhalde,» dedi Anna.

«Tamam işte, şap kullanıyorlar.»

«Şap yanıcı mıdır?»

«Tabii. Bir zamanlar ilkel barut yapımında kullanılırdı. Fitol yapımında da. Çok iyi fitil olur şaptan. Senin şu sigaran, birinci sınıf bir fitil, için için yanan cinsten, ne dersin?»

Anna, sigarasına baktı. Birkaç dakikadır elini sürmemesine karşın yanıyordu, ucundan ince, mavigrı bir duman halkası yükseliyordu.

«Demek benim sigarada *hem* mentol *hem* şap var,» dedi.

«Kesinlikle.»

«Üstelik bunların *ikisi de* anti-afrodizyak, öyle mi?»

«Evet. Çifte doz alıyorsun.»

«Gülünç geliyor bana Conrad. Köklü bir değişiklik yapmayacak oranda kullanılıyordur mutlaka.»

Conrad gülümsedi ama yanıt vermedi.

«Bir hamam böceğinin cinsel isteğini bile bastırmayacak oranda,» dedi Anna.

«Sen öyle san Anna. Günde kaç sigara içiyorsun?»

«Otuz kadar.»

«Evet, galiba karışmak bana düşmez.» Durdu, ekledi, «Zaten düşseydi, bugün ikimiz de daha iyi koşullarda yaşıyor olurduk.»

«Ne düşseydi?»

«Karışmak bana düşseydi.»

«Ne demek istiyorsun Conrad?»

«Yani bir zamanlar birdenbire beni yüzüstü bırakmasaydın başımıza bütün bunlar gelmezdi. Şimdi mutlu bir çift olurduk.»

Ansızın gözlerine garip, sert bir bakış yerleşmişti.

«Yüzüstü bırakmak mı?»

«Altüst olmuşum Anna.»

«Büyütmesene canım,» dedi Anna, «o yaşlarda herkes birbirini yüzüstü bırakmaz mı?»

«Bilemem,» dedi Conrad.

«Bana hâlâ bu yüzden küskün olamazsın.»

«Küskün mü! Küskünlük, ellerinden oyuncakları alınan çocukların duygusudur! Ben evleneceğim kadını kaptırdım!»

Anna, ne diyeceğini kestiremeden baktı onun yüzüne.

«Söylesene bana,» dedi Conrad, «o sıralar neler duymuş olabileceğimi hiç düşünmedin mi?»

«İkimiz de öyle gençtik ki Conrad.»

«Ben yıkılmıştım Anna. Yıkılmama ramak kalmıştı.»

«Öyleyse nasıl...?»

«Nasıl ne?»

«Yani senin için bu kadar önemli idiyse, nasıl birkaç hafta sonra her şeyi kafandan silip bir başkasıyla nişanlanabildin?»

«Düşkırıklığının tepkilerinden haberin yok mu?»

Anna başını eğdi, üzgün üzgün baktı.

«Sana deli gibi âşıktım Anna.»

Anna konuşmadı.

«Özür dilerim,» dedi Conrad, «saçma sapan bir çıkış işte. N'olur başıyla beni.»

Uzun bir sessizlik izledi.

Conrad arkasına yaslanmış, uzaktan inceliyordu onu. Anna bir sigara daha aldı, yaktı. Kibriti üfledikten sonra sigarayı özenle kül tablasına bıraktı. Başını kaldırdığında, Conrad'ın gözleriyle karşılaştı yine. Delici, uzaktı bakışları.

«Ne düşünüyorsun?» dedi Anna.

Yanıt gelmedi.

«Söylesene Conrad, sana yaptığımdan ötürü hâlâ nefret mi ediyorsun benden?»

«Nefret mi?»

«Evet, nefret düpedüz. Bana öyle geliyor, evet kesin öyle, aradan bunca yıl geçse de.»

«Anna.»

«Evet Conrad?»

Koltuğunu masaya yanaştırdı, öne eğildi. «Aklına hiç geldi mi...»

Durdu.

Anna, sözü bağlamasını bekledi.

Birdenbire öyle ciddileşmişti ki Anna da öne eğildi.

«Ne aklıma geldi mi?» diye sordu.

«Bizim aramızda... İkimizin arasında yarım kalmış birşey var.»

Anna onun yüzüne baktı.

O da Anna'nın gözlerine dikti gözlerini. «Ürkme lütfen,» dedi, «lütfen.»

«Ne ürkmesi?»

«Sana benimle birlikte pencereden atlar mısın demişim gibi bir halin var da.»

Salon iyice kalabalıklaşmıştı, bir gürültüdür gi-

diyordu. Bir kokteyldelermiş gibi. Sesleri duyurmak için bağırarak gerekiyordu.

Conrad'ın gözleri üstündeydi, sabırsız, girişken.

«Bir martini daha istiyorum,» dedi Anna.

«İlle şart mı?»

«Şart evet.»

Gözünü açalıberi bir tek erkekle sevişmişti — Ed'le.

Her keresinde nefisti.

Üç bin kere mi?

Daha fazladır, diye düşündü. Çok daha fazla herhalde. Sayan kim?

Yine de sırf tartışmayı dürüst bir temele oturma adına diyelim ki (nasılsa kesin bir sayı vermek gerek) üç bin altı yüz seksen...

üstelik her keresinde, aynı erkekle aynı kadının katışıksız, tutkulu, yepyeni bir sevişmede kendiliğinden kenetlendiklerini anlamak...

şimdi nasıl olur da başka bir erkek, âşık olunmayan bir yabancı, pat diye üç bin altı yüz seksen birincide boy gösterip yarı yolu almayı umabilirdi ki?

Çizmeyi aşmak denirdi buna düpedüz.

Öyle bir anda bütün anılar üşüşürdü. Yattığı yerde, anıların saldırısına uğrardı Anna.

Birkaç ay önce, Dr. Jacobs'a açmıştı bu konuyu, o da, «Anılar falan üşüşmez Bayan Cooper,» demişti. «Bunu çıkarın aklınızdan. Yalnızca o an varolur.»

«Ama ya o ana varıncaya kadar? Gözümü kartırıp birden bir yatak odasına çıkmak, tanımadığım birinin, bir yabancıнын önünde soyunmak yürekliliğini nasıl gösteririm? Kanım donar...»

«Donar ha!» demişti doktor. «Tanrı aşkına Bayan Cooper, tam tersine, kanınız fokur fokur kaynayacak o anda.» Eklemişti: «En azından, söylediklerime inanmaya çalışın. Her kadın, diyorum size, yirmi yıllık sağlıklı bir cinsel yaşamdan sonra — hem anla-

dığım kadarıyla siz, alışıldan çok daha sık cinsel ilişkide bulunmuşsunuz evliliğiniz süresince — bu koşullarda hangi kadın olsa, düzeni yeniden kurulana kadar ciddi psikolojik sıkıntılar çekecektir. Eskiye göre çok daha iyisiniz biliyorum ama eski sağlığınıza tam anlamıyla kavuşmadığınızı belirtmek görevim benim...»

Conrad'a döndü. «Bu öneriyi doktor gözüyle getiriyorsun, değil mi?»

«Ne gözüyle dedin?»

«Doktor gözüyle, iyileşmem için.»

«Ne diyorsun sen Tanrı aşkına?»

«Dr. Jacobs'un tezgâhladığı bir senaryoyu andırıyor da.»

«Bana baksana sen,» dedi Conrad, masanın üstünden eğilip onun sol koluna hafifçe dokunarak. «Tanıştığımızda, böyle bir öneride bulunamayacak kadar genç ve toydum belasını versin, içim gitse de. O zamanlar acelem de yoktu. Nasılsa önümüzde bütün bir yaşam uzanıyor diyordum. Beni yüzüstü bırakacağını nerden bilebilirdim?»

Martini gelmişti. Anna kadehini aldı, hızla içmeye başladı. Neler olacağını biliyordu. Bulutlarda yüzecekti birazdan. Üçüncü martiniyi önüne dayadın mı, birkaç saniye içinde ayakları yerden kesilirdi, hidrojen kabarcığı gibi gezinmeye başlardı odada.

Kadehini iki eliyle kavramıştı, kutsal bir şeye sarılırcasına. Bir yudum daha aldı. Kadeh boşalmıştı nerdeyse. Kenarından, Conrad'ın eleştirel bakışlarını görebiliyordu içerken. Işıl ışıl güldü ona.

«Ameliyat sırasında uyutulmaya karşı değilsin, değil mi?» dedi.

«Lütfen, böyle konuşma Anna.»

«Birazdan ayaklarım yerden kesilecek.»

«Belli,» dedi. «Neden bu noktada kesmiyorsun?»

«Ne dedin?»

«Neden kesmiyorsun dedim.»

«Nedenini açıklamamı ister misin?»

«Hayır.» Elini uzatacak gibi oldu bir ara, kadehi önünden alacakmış gibi, Anna çarçabuk dudaklarına götürdü kadehini, bir çırpıda dikti, birkaç saniye, son yudumu doya doya sindirmek için kadeh ağzında, bekledi. Bir daha baktığında Conrad, garsonun getirdiği tepsiye bir on dolarlık koyuyor, garson da, «Teşekkürler ederim efendim,» diyordu. «Çok teşekkürler,» sonra Anna, kendini bardan uçarak çıkar buldu, Conrad'ın eli, dirseğini hafifçe kavramıştı, onu lobiden geçirip asansöre doğru götürüyordu. Yirmi ikinci kata, oradan da koridoru geçip odasına süzöldüler. Anna, çantasında anahtarı aradı, kilidi açtı, uçarak girdi içeri. Conrad ardından geliyordu, kapıyı kapadı. Sonra birdenbire, hiç beklenmedik bir anda kollarına aldı Anna'yı, dev kollarıyla sarmaladı, büyük bir ustalıkla öpmeye başladı.

Anna karşı koymadı.

Ağzını, yanaklarını, boynunu öpücüklere boğdu Conrad, arada derin derin soluyarak. Anna'nın gözleri açıldı, garip bir kopuklukla izliyordu onu, üst azılardan birini kurcalayan bir dişçinin bulanık yüzünü andırıyordu karşısındaki yüz.

O sırada Conrad dilini kulağına sokmuştu. Müthiş bir titreme kapladı Anna'nın bedenini. Sanki iki yüz voltluk bir akım verilmişti çıplak bir duya, bütün ışıklar birden yandı, kemikler erimeye başladı, o kızgın, fokurtulu özsu damarlarına yayıldı, gemlenmez bir hazla patladı Anna. Eskiden, Ed'in elleri rastgele bir yerine dokunduğunda duyduğu o müthiş, azgın, gözüpek, kavurucu hazdı duyduğu. Kollarını Conrad'ın boynuna doladı, ustalıktan yana ondan hiç geri kalmadan öpmeye başladı, önceleri onun kendisini diri diri yutacağını sanır gibiydi Conrad, ama çabuk toparlandı.

Anna, orada ne süreyle durup tutkuyla öpüşüklerini hiç anımsamıyordu ama epey uzun bir süreyle

di herhalde. Öyle mutluydu ki, öyle... öylesine *güvenli*, birdenbire kendine olan güvenini yeniden kazanmıştı, o kadar ki üstündekileri çıkarıp atmak, odanın ortasında Conrad için çılgınca dansetmek geldi içinden. Ama böyle bir saçmalık yapmadı, yatağın kenarına yürüdü, oturup soluklandı. Conrad, hemen ilişti yanına. Anna başını onun göğsüne dayadı, Conrad usulca saçlarını okşarken, mutluluk saçarak dinlendi. Sonra onun gömleğinin bir düğmesini açtı, elini içeri kaydırarak göğsünü tuttu. Kaburgaların arasından yüreğin hızlı hızlı attığını duyabiliyordu.

«Neymiş bu bakalım?» dedi Conrad.

«Ne gördün ki sevgilim? Neremde?»

«Başının derisinde. Baktırman gerek Anna, önemli.»

«Sen bakıyorsun ya canım.»

«Lütfen ciddi ol, neye benziyor, biliyor musun? Androjenik bir dökülme belirtisine.»

«İyi canım.»

«Hiç de iyi değil. Saç bezciklerinin iltihaplanması demek, kelliğe yol açar. Yaşlılık yıllarında kadınlarda çok sık görülür.»

«N'olur sus Conrad,» dedi, onu ensesinden öperek. «Saçlarıma diyecek yoktur.»

Doğruldu, Conrad'ın ceketini çıkardı. Boyunbağını çözüp odanın öte yanına fırlattı.

«Sırtımda ufacık bir kanca var,» dedi, «açsana.»

Conrad kancayı açtı, zırzırı aşağıya çekerek giysisini çıkarmasına yardım etti. Uçuk mavi güzel bir iç gömleği giymişti Anna. Conrad'ın sırtında sıradan beyaz bir gömlek vardı, doktorların giydiği türden ama yakası açıktı, bu da ona çok yakışıyordu. Boyununun iki yanında kabarık, güçlü iki kas göze çarpıyordu; başını çevirdiğinde, derinin altında kımıldıyordu kaslar. Böyle güzel bir boyun görmemişti Anna.

«Çok ağırdan alalım,» dedi. «Boyuna erteleyip hazdan çıldırtalım birbirimizi.»

Conrad'ın gözleri bir an onun yüzünde duraldı, sonra bedeninde gezindi tepeden tırnağa; gülümsedi.

«Yoksa züppeliğe vuralım mı, ne dersin Conrad? Paraya kıyıp bir şişe şampanya ısmarlayalım mı? Oda servisinden isterim, getirdiklerinde sen banyoya gizlenirsin.»

«Olmaz,» dedi. «Yeterince içtim bu gece. Ayağa kalk, lütfen.»

Sesi duyar duymaz ayağa kalkma gereğini duydu Anna.

«Gel buraya.»

Ona yaklaştı. Yatakta oturuyordu hâlâ, yerinden kımıldamadan öne eğilmiş, Anna'nın geri kalan giysilerini çıkarmaya başlamıştı. Yavaş yavaş, düşünce taşına soyuyordu onu. Yüzü sararmıştı birden.

«Sevgilim, ne müthiş!» dedi Anna. «Baksana şunlara! İki kulağından da kıl topakları fıskırıyor! Ne anlama geldiğini biliyorsun, değil mi? Korkunç bir erkeklik gücünün *şaşmaz* belirtisidir bu!» «Eğilip kulağından öptü. Conrad, soymayı sürdürüyordu — sütyenini, pabuçlarını, jartiyerini, külotunu çıkardı, en sonunda da çoraplarını çıkarıp hepsini üstüste attı yere. İkinci çorabı da çıkarıp attıktan sonra ona sırtını döndü. Anna orada değilmişçesine sırtını döndü, kendi soyunmaya başladı.

Anna çırılçıplak yanibaşındayken dönüp bir ke-re bile bakmaması garipti doğrusu. Ama belki erkekler yapardı böyle şeyler. Ed kural-dışı biriydi belki. Nasıl *bilebilirdi* ki? Conrad, önce beyaz gömleğini çıkardı, özenle katladıktan sonra ayağa kalkıp bir koltuğun koluna serdi. Fanilasını da katlayıp oraya bıraktı. Sonra yine yatağın kıyısına ilişerek pabuçlarını çıkarmaya davrandı. Anna, yerinden kımıldamadan onu gözlüyordu. Böyle birden değişivermesi, suskunlaşması, garip dalgınlığı biraz ürkütücüydü. Aynı zamanda heyecanlandırıcıydı ama. Tavırlarında

sinsiliğe. kötücüllüğe benzer bir şey vardı, avına usulca yaklaşan görkemli bir yırtıcı hayvanı andırıyordu. Bir leoparı.

Gözlerini ondan alamıyordu Anna. Sol pabucun bağlarını çözen, pabucu çıkarıp karyolanın altına özenle süren operatör-parmaklarını gözlüyordu. Sıra, sağ pabuca gelmişti. Sonra sol ayağın çorabına, sağ ayağına, çorapları katlayıp titizlikle pabuçların üstüne koydu. En sonunda pantolona gitti parmaklar, üst düğmeyi çözdü, zırzırı indirdi. Çıkarılan pantolon, ütü yerlerinden katlanıp koltuğun üstüne yayıldı. Onu don izledi.

Conrad cıvılcıplaktı şimdi, yatağın kıyısına yürüdü yavaş adımlarla, oturdu. Neden sonra başını çevirdi baktı Anna'ya. Anna bekliyordu... titriyordu. Onu ağır ağır, tepeden tırnağa süzdü. Birden koluna yapıştı, bir çekişte yatağa devirdi.

Ne büyük bir gevşemeydi! Anna, kollarıyla sardı onu, sıkı sıkı, sımsıkı, yeter ki gitmesin. Kalkıp gidecek, bir daha da dönmeyecek diye ödü kopuyordu. Yanyana yatıyorlardı, Anna, dünyada tutunacak hiçbir şeyi kalmamışçasına ona sarılmış; Conrad hafifçe yana kaymış, dikkat kesilmiş, usta parmaklarıyla onun bedeninin çeşitli bölgelerini yokluyor. Anna, bir kere daha, kendini o kabaran haz dalgasına bıraktı.

Birkaç dakika süreyle Conrad'ın davranışları hem barbarca, hem de çok incelikliydi. Anna biliyordu, «havaya sokmaya» çalışıyordu kendisini, hastanede kullanılan deyimle ameliyat hazırlığı, yine de off şu an duyduklarını uzaktan yakından andıran bir şey yaşamamıştı daha önce. Her şey göz açıp kapayana kadar olup bitiyordu, birkaç saniye gibi gelen bir süreden sonra o acılı geri dönülmezlik noktasına varmıştı Anna, hani oda küçülüp küçülüp göz kamaştırıcı bir ışık beneğine dönüşür, son bir dokunma yeter ve o nokta patlayacak, bedeni paramparça ede-

cektir. O anda, hızla bir yay çizerek en son hamle için üstüne çıktı Conrad.

Anna, tutkusunun çekildiğini duyuyordu, sanki içinden uzun, canlı bir sinir usul usul çekiştiriliyordu, uzun, elektrik yüklü bir tel, n'olur bırakma, bırakma, bırakma diye haykırdı Conrad'a ve haykırışlarının tam ortasında, tepesinde bir yerden bir başka ses erişti kulağına, gittikçe yükseldi ses, gittikçe direterek duyulmayı bekledi:

«Birşey mi *takıyorsun* diyorum sana,» dedi ses.

«Ne dedin sevgilim?»

«Demindenberi birşey mi *takıyorsun* diye soruyorum.»

«Kim, ben mi?»

«Bir engel var. *Diyafram* takıyor olmalısın.»

«Ne ilgisi var sevgilim! Her şey öyle harika ki. Sus, n'olur.»

«Her şey o kadar da *harika* değil Anna.»

Perdeye yansıtılmış bir resim gibi, oda birden yerleşti odağa. Tam karşısında, Conrad'ın yüzü duruyordu. Çıplak omuzlarının üstünden kendi yüzüne doğru eğilmişti. Gözleri, gözlerindeydi. Ağzı, durmadan konuşuyordu.

«Böyle bir şey kullanmak gerekiyorsa, lütfen doğru dürüst yerleştirmeyi öğren. Yarım yamalak yerleştirilmiş bir korunma gereci kadar sinir bozucu bir şey yoktur. Dölyolunun ağzına sımsıkı yapıştırılması gerekir.»

«Ama ben bir şey kullanmıyorum ki.»

«Oyle mi? Yine de bir engel var ama.»

Artık yalnızca oda değil sanki bütün dünya kayıyordu Anna'nın altından.

«Kötüyüm,» dedi.

«Ne dedin?»

«Kötüyüm.»

«Çocuklaşmasana Anna.»

«Conrad, git lütfen. Hemen.»

«Neler diyorsun sen?»

«Kalk üstümden Conrad!»

«Saçma bu Anna. Peki, söylediklerim için özür dilerim. Unut dediklerimi.»

«Git başımdan!» diye haykırdı. «Git başımdan! Defol! Defol!»

Üstünden itmeye çalıştı ama Conrad iriyarıydı, güçlüydü, sımsıkı kısıtırmıştı onu.

«Kendine gel,» dedi. «Gevşe biraz. Her şey yolunda giderken mızıkçılık yapamazsın böyle. Hem lütfen sakın ağlamaya kalkışma.»

«Beni yalnız bırak Conrad, yalvarırım.»

Sanki bütün organlarıyla kısıtırmıştı onu, kolları, dirsekleri, elleri, parmaklarıyla, oylukları, dizleri, bilekleri, ayaklarıyla. Kurbağa gibi yapışmıştı. Yapışıp koyvermeyen dev bir kurbağayı andırıyordu. Anna böyle bir kurbağa görmüştü daha önce. Bir dere kıyısındaki bir taşın üstünde bir kurbağayla çiftleşiyordu, kıpırdamadan, duruyordu olanca itilcilğiyle, gözünde kötücül bir sarı parıltı, güçlü ön ayaklarıyla dişi kurbağayı kavramış, bir türlü bırakmıyordu...

«Çırpınmasana Anna. Tutarağı tutmuş bir çocuğa benziyorsun. Söylesene be kızım, derdin ne senin?»

«Canım yanıyor!» diye haykırdı Anna.

«Canın mı yanıyor?»

«Hem de çok!»

Bu özrü, onu başından savmak için uydurmuştu aslında.

«Neden yandığını biliyorsun, değil mi?» dedi Conrad.

«Lütfen Conrad!»

«Dur bir dakika Anna. Dur da nedenini anlatabayım...»

«Hayır!» diye haykırdı. «Bu gecelik bu kadar açıklama yeter!»

«Ama şekerim...»

«Hayır!» Kurtulmaya çabalıyordu vargücüyle ama Conrad yakasını bırakmıyordu.

«Acımasının nedeni,» diye sürdürdü, «bedenin salgı yapmaması. İç yüzey kupkuru nerdeyse.»

«Sus!»

«Tıp dilinde, 'atrophic vaginitis' deriz. Yaşlılıkta görülür Anna. O yüzden *senile* vaginitis diyoruz ya. Elden pek bir şey gelmez...»

İşte o anda haykırmaya başladı Anna. Avaz avaz bağırıyordu gerçi yine de attığı çığlıktı düpedüz, korkunç, acı yüklü, yaralı çığlıklar; birkaç saniye bu çığlıkları dinledikten sonra zarif bir hareketle üstünden indi Conrad, iki eliyle itti onu. Öyle sert itti ki yataktan yuvarlandı Anna.

Yavaşça ayağa kalktı, banyoya doğru giderken garip, yakaran bir sesle, «Ed!» diye ağlıyordu, «...Ed!.. Ed!...» Kapı kapandı.

Conrad, kapının arkasından gelen sesleri çıt çıkarmadan dinledi. Önceleri, kadının hıçkırdığını duyuyordu yalnızca, birkaç saniye sonra, bir dolabın açıldığını anlatan metalsi bir ses geldi. O anda doğruldu, yataktan fırlayıp hızla giyinmeye başladı. Tizce katladığı giysileri elinin altındaydı, giyinmek birkaç dakikadan fazla zamanını almadı. Giyindiğinde aynaya yürüyüp mendiliyle yüzündeki dudak boyası izlerini sildi. Cebinden bir tarak çıkararak güzel kara saçlarında gezdirdi. Birşey unutmuş mu diye, yatağın çevresinde bir dolandı, sonra yavaşça, bir çocuğun uyuduğu odadan çıkar gibi, parmaklarının ucuna basarak odadan çıktı, kapıyı usulca örttü.

BAYAN BIXBY ve ALBAYIN KÜRKÜ

Amerika, kadınlara sonsuz olanaklar sunan bir ülkedir. Kadınlar, şimdiden, ulusun toplam gelirinin yüzde seksen beş kadarını ele geçirmiş bulunmaktadır. Boşanma, ayarlanması zahmetsiz, unutulması kolay, kârlı bir iş alanıdır günümüzde; gözünü para bürümüş dişiler, dilediklerince evlenip boşanabilmekte ve bu yoldan kazandıkları parayı astronomik rakamlara yükseltebilmektedirler. Kocanın ölümü de doyurucu ödüller getirdiğinden, bazı hanımlar bu yönteme bel bağlamaktadırlar. Bekleme döneminin fazla uzun sürmeyeceğini bilirler, fazla çalışma ve yüksek tansiyon adamcağızın yakasına ergeç yapışacak, zavalılık, bir elinde bir amfitamin şişesi, öbür elinde yatıştırıcı haplarla çalışma masasına yığılacaktır.

Genç Amerikalı erkekler, kuşaklar boyu, bu ürkütücü boşanma ve ölüm şablonu karşısında asla yılmınlığa kapılmamışlardır. Boşanma oranları yükseldikçe, nevesleri daha bir bilenmektedir. Bu gençler, fareler gibi, daha ergenlik çağına erişmeden evlenmektedirler ve otuz altı yaşına vardıklarında çoğu en az iki sabık zevcenin bakımıyla yükümlüdür. Bu hanımları alışageldikleri yaşam düzenine göre yaşatmak için erkeklerin köle gibi çalışmaları gerekmektedir ki zaten tam anlamıyla köledirler. Ama yıllar sonra, zamansız bastıran ortayaş eşğine vardıklarında, düşkırıklığına ve korkuya benzer bir duygu kaplar içlerini usuldan, akşamları kulüplerde ya da barlarda buluşma, viskilerini içip haplarını yutarak bir-

birlerini çeşitli öykülerle oyalama alışkanlığını kazanırlar.

Bu öykülerin ana teması asla değişmez. Her zaman üç başkişi vardır — koca, karısı ve alçak herif. Koca, dürüst, işine düşkün, iyi bir aile babasıdır. Karısıysa, uyanık, düzenbaz, bir erkek-delisi ve kadın, sözkonusu alçak herifle eninde sonunda bir dümen çevirme peşindedir. Koca o kadar temiz yüreklidir ki, karısından kuşkulanmak aklına bile gelmez. Kocanın geleceği karanlıktır. Zavallıcık birgün işin ashını öğrenebilecek midir? Yoksa yaşamı süresince boynuzlanacak mıdır? Evet boynuzlanacaktır tabii. Ama durun bir dakika! Koca, hiç beklenmedik bir anda canavar karısının oyununu bozacak çünkü. Kadın bozuma uğramıştır işte, aptallaşmış, aşağılanmış, yenik düşmüştür. Barın çevresinde öyküye kulak veren erkekler hafifçe gülümserler, düş-ürünü bu öyküden bir avuntu payı çıkarırlar.

Bu tür öyküler, mutsuz erkeğin hüsnü kuruntularıyla beslenen bu harika uydurmacalar, dilden dile dolaşmaktadır, ama çoğu, ağza alınmayacak kadar ahmakça, kâğıda geçirilemeyecek kadar düzeysizdir. Yine de içlerinden biri öbürlerine büyük bir fark atmaktadır, özellikle gerçek yaşamdan alınma bir öykü olduğu için. Dinginlik peşinde koşarken iki ya da üç ısırık almış erkekler, pek tutarlar bu öyküyü, siz de onlardan biriyseniz, hele öyküyü daha önce duymamışsanız, bayağı hoşunuza gidebilir gelişimi. Öykü «Bayan Bixby ile Albay'ın Kürkü» diye bilinir ve aşağı yukarı şöyle geçer:

Bay ve Bayan Bixby, New York City'nin bir mahallesinde küçük bir katta oturuyorlardı. Bay Bixby, aylık geliri ortalamayı aşmayan bir diş doktoruydu. Bayan Bixby, ıslak dudaklı, iriyarı bir kadındı. Ayda bir kere, ama hep cuma ikindilerinde, Bayan Bixby, Pennsylvania Garı'ndan trene atlar, Baltimore'a yaşlı teyzesini yoklamaya giderdi. Geceyi teyzesinde ge-

çirdikten sonra ertesi gün, kocasının akşam yemeğini yetiştirebileceği saatte New York'a, evine dönerdi. Bay Bixby, bu programı anlayışla karşılıyordu. Maude Teyze'nin Baltimore'da oturduğunu, karısının da bu yaşlı hanımı pek sevdiğini biliyordu, onlardan ayda bir buluşma hakkını esirgemesi düpedüz saçmaydı.

«Seninle birlikte gelmemi istemiyorsan git tabii,» demişti Bay Bixby başlangıçta.

«Tabii ki istemiyorum sevgilim,» demişti Bayan Bixby. «*Senin* teyzen değil ki o, benim teyzem.»

Buraya kadar tamamdı.

Gelgelelim çok geçmeden, teyze özrü, Bayan Bixby için güvenceli bir yalan olmaya başladı. Alçak herif, Albay diye anılan bir beyin kimliğine bürünerek, çaktırmadan giriyordu öyküye ve kadın kahramanımız, zamanının daha büyük bölümünü Baltimore'da bu alçakla geçiriyordu. Çok zengindi Albay. Kentin eteklerinde, sevimli bir evde oturuyordu. Çekineceği kimsesi yoktu, ne karısı, ne ailesi, efendilerine bağlı, ağzı sıkı birkaç hizmetçi vardı, o kadar. Bayan Bixby'nin yokluğunda ata binerek, tilki avına çıkarak geçiriyordu günlerini.

Bayan Bixby ile Albay arasındaki bu tatlı ilişkiye yıllarca gölge düşmedi. Öyle seyrek buluşuyorlardı ki —düşünürseniz, yılda on iki buluşma hiç de çok sayılmaz— birbirlerinden bıkmaları pek sözkonusu değildi denebilir. Tam tersine, buluşmalar arasındaki uzun bekleme dönemi, yüreklerindeki sevgiyi daha da alevlendiriyor, her buluşma, coşkun, taptaze bir birleşme oluveriyordu.

Her keresinde, gara onu karşılamaya geldiğinde, «Haydin!» diye haykırırdı Albay. «İştahımı nasıl kabbarttığını az kalsın unutuyormuşum canım! Gel de ayaklarımız yere bassın artık!»

Böylece aradan sekiz yıl geçti.

Noel öncesiydi, Bayan Bixby, Baltimore garında

eve dönmek üzere New York trenini bekliyordu. Albay'dan demin ayrılınmıştı ve bu buluşma en güzel buluşmaları olmuştu, tadı damağında kalmıştı. Zaten, özellikle son günlerde Albay'ın yanında keyfi hep yerinde oluyordu. Bu adam, ne yapıyor ediyor, Bayan Bixby'yi, tepeden tırnağa olağanüstü bir kadın, alışılmadık ustalıklar ve becerilerle donanmış büyüleyici bir kişilik olduğuna inandırıyor; evde bekleyen dışçı-kocasıyla ilgisi yoktu, dışçı-koca, bekleme odasında sessizce dergilere gömülüp sonsuza kadar beklemeye gün giymiş bir hasta gözüyle bakıyordu ona, arada bir, hele son zamanlarda binde bir girildiğinde de o pembe parmaklarıyla hiç şaşmadan uyguladığı ince işkenceye katlanmasını bekliyordu yalnızca.

«Albay size bunu verinemi söyledi,» dedi bir ses omuzbaşından. Döndüğünde, Albay'ın uşağını gördü, kara sarı, pörsük tenli bir cüceydi, elindeki kocaman oldukça basık karton kutuyu uzatıyordu.

«Ne bu?» diye haykırdı Bayan Bixby eli ayağı birbirine dolaşarak. «Ne kocaman kutu bu böyle! İçinde ne var Wilkins? Albay birşey söyledi mi? Not yoladı mı bana?»

«Not yok efendim,» dedi uşak, uzaklaştı.

Trene biner binmez, kutuyu alıp kadınlar tuvaletine kapandı Bayan Bixby. Aman ne heyecanlıydı! Albay'dan bir Noel armağanı. Sicimi çözmeye davranıyordu.

«Bana kalırsa, şık bir giysi,» dedi yüksek sesle. «Belki de iki tane. Ya da yığınla cicili bicili iç çamaşırı. Bakmayacağım. Yalnızca elimi sokup ne olduğunu anlamaya çalışacağım. Rengini kestirmeye çalışacağım, nasıl bir şey olduğunu. Ayrıca fiyatını.»

Gözlerini sımsıkı yumup kutunun kapağını araladı. Bir elini içeri soktu. Üstteki ipek kâğıt geldi eline, hışırtıyı duydu. Bir de zarfa ya da karta benzer bir şey vardı. Ona dokunmadı, ipek kâğıdın altını

yokladı telâşla, parmaklarını ince sarmaşık dalları gibi uzatarak.

«Tanrım!» diye haykırdı birden. «Olamaz!»

Gözlerini dört açarak kutudaki mantoya baktı. Sonra bir atılışta kutusundan çıkardı onu. Kat kat açılan kürk, ipek kâğıda değerken nefis bir ses çıkarıyordu, sonunda havaya kaldırıp boylu boyunca karşısında tuttuğunda, kürkün güzelliğinden soluğu kesildi.

Daha önce hiç böyle bir vizon görmemişti. *Vizon*du, değil mi? Tabii tabii. Ama asıl, rengi nefisti! Katışıksız bir siyah. Önce, *siyah* sanmıştı doğrusu; ama pencereye tutup incelediğinde belli belirsiz bir mavi damar gördü siyahta, derin, dopdolu bir mavi, kobalt mavisi. Çarçabuk etikete baktı. Şöyle yazıyordu yalnızca. YABANİ LABRADOR VİZONU. Başka hiçbir şey yoktu, nereden alındığını falan gösteren hiçbir şey. Bunu Albay akıl etmiştir, diye düşündü. İhtiyar tilki iz bırakmamaya özen göstermişti besbelli. Aferin. Ama bu kürk ne kadar ederdı acaba? Düşünemiyordu bile. Dört bin dolar mı, beş bin mi, altı bin mi? Herhalde daha fazla.

Gözlerini alamıyordu kürkten. Ama daha fazla bekleyemezdi. Üstündeki ucuz kırmızı paltoyu çıkarıp attı. Solukları hızlanmıştı ister istemez, gözleri iri iri açılmıştı. Tanrım, ne güzeldi kürkün bedenini sarmaladığını duymak! Hele iyice geriye kıvrılmış kapkalın, tok uçlarıyla o bol dökümlü kollar! Kürk kollarında hep dişi vizon kullanılır, geri kalan bölümdeyse erkek vizon demişti biri, ama kim? Joan Rutfield olmalı; ama *Joan*, *vizon*dan ne anlar, orası başka.

Görkemli siyah kürk, büyük bir uysallıkla oturmuştu bedenine, ikinci bir deri gibi. Yaşasın! Ne garip bir duyguydu! Bayan Bixby aynaya baktı. İnanılmaz bir şeydi. Bütün kişiliği değişmişti ansızın, tepeden tırnağa hem de. Göz kamaştırıcıydı, parlaktı, zen-

gindi, zekiydi, karşı durulmaz bir kadındı aynı anda, hepsiydi. Ya bu duygunun verdiği güç! Bu kürkle canının çektiği her yere gidebilirdi, herkes yaltaklanarak üşüşürdü çevresine. Sözcüklerle anlatılamazdı ki canım!

Bayan Bixby, hâlâ kutuda duran zarfa uzandı. Açtı zarfı, Albay'ın mektubunu çıkardı içinden:

Bir keresinde vizonu çok sevdiğini söylemiştin, ben de sana bunu aldım işte. İyi cinstir dediler. En içten dileklerimle sunduğum bir ayrılık armağanı olarak kabul et lütfen. Kişisel nedenler yüzünden seninle bir daha görüşemeyeceğim. Hoşça kal, mutlu ol.

Hay allah!

İşe bak!

Damdan düşer gibi, mutluluğun doruğundayken hem.

Albay yok artık demek.

Ne korkunç.

Onu nasıl özleyecekti.

Bayan Bixby, kürkün yumuşak, siyah tüylerini okşamaya başladı.

Sağ elinle verdiği sol elinle...

Gülümsedi mektubu buruşturup camdan dışarı atmak üzereydi ki kâğıdın arkasına birşeyler çiziktirilmiş olduğunu farketti:

Not: Soranlara, o zarif, gönlü geniş teyzenin Noel armağanı olduğunu söylersin.

O anda Bayan Bixby'nin kaygan bir gülümsemeyle aralanmış dudakları lastik gibi büzülüverdi.

«Bu herif delirmiş düpedüz!» diye haykırdı. «Maude Teyze'de bu kadar para ne gezer? Bana asla böyle bir armağan veremez ki.»

İyi ama Maude Teyze etmemişse, kim armağan etmişti bunu?

Tanrım! Kürkü birdenbire karşısında görünce, bir an önce giyme telâşıyla bu önemli konuyu hep-ten unutmuştu.

Birkaç saat sonra New York'ta olacaktı. On dakika sonra da evinde, kocası onu karşılayacaktı; Cyril gibi köklerin, kesici dişlerin, çürüklerin boğucu dünyasında kapalı kalan bir erkek bile, bir hafta sonundan altı bin dolarlık bir vizon kürkle dönüp kapıdan güle-oynaya giren karısına birkaç soru sorardı en azından.

Aklımdan ne geçiyor biliyor musun, dedi kendi kendine. O allahın cezası Albay bunu bilerek yaptı gibime geliyor, sırf bana acı çektirmek için. Yoksa Maude Teyze'nin bunu alacak parası olmadığını bal gibi biliyordu. Kürkü evde saklayamayacağımı biliyordu.

Gelgelelim şu anda kürkten ayrılmak ölüm gibi geliyordu Bayan Bixby'ye.

«Bu kürk benim *olmalı!*» dedi yüksek sesle. «Benim olmalı bu kürk! Benim olmalı!»

Peki canım. Kürk senin olacak. Yeter ki serinkanlılığı elden bırakma. Sakin ol ve düşünmeye başla. Sen zeki bir kadın değil misin? Daha önce de uyuttun onu. Herif, olaylara at gözlüğüyle bakıyor biliyorsun. Öyleyse sakin ol, *düşün*. Daha çok zamanın var.

İki buçuk saat sonra Bayan Bixby, Pennsylvania Garı'nda trenden indi, koşarak çıkış kapısına yöneldi. Eski kırmızı paltosunu giymişti yine, kutu kolundaydı. Bir arabaya el etti.

«Şoför bey,» dedi, «buralarda bu saatte dükkânını kapatmamış bir rehinci var mıdır acaba?»

Direksiyonun başındaki adam kaşlarını kaldırdı, dönüp ona baktı alayla.

«Altıncı Cadde'de sürüyle,» dedi.

«Lütfen gördüğünüz ilk dükkânda durun, olur mu?»

Arabaya atladı, oradan uzaklaştı.

Çok geçmeden araba, girişine üç pirinç top asılmış bir dükkânın önünde durdu.

«Bir dakika bekleyin burada,» dedi Bayan Bixby şoföre, arabadan inip dükkâna daldı.

Tezgâhın üstünde dev bir kedi kıvrılmış, beyaz bir çanaktaki balık kafalarını yiyordu. Bayan Bixby'ye ıslıl ıslıl sarı gözleriyle baktı, sonra dönüp yine yemeye koyuldu. Bayan Bixby, tezgâhın başında, kediden olabildiğince uzakta dikilip birinin gelmesini beklerken kol saatlerini, pabuç tokalarını, mineli broşları, eski dürbünleri, kırık gözlükleri, takma dişleri gözden geçirdi. Neden hep dişlerini rehin bırakırlar, diye düşündü.

«Buyurun?» dedi tefeci, dükkânın arkasındaki karanlık bir bölmeden çıkarak.

«İyi akşamlar,» dedi Bayan Bixby. Kutunun sici-mini çözmeye başladı. Adam, kedinin yanına gitti, onun sırtını okşadı uzun uzun, kedi balık kafalarını yemeyi sürdürdü.

«Benimki de ne sarsaklık değil mi?» dedi Bayan Bixby. «Durup dururken cüzdanımı düşürmüşüm, bugün de cumartesi, bütün bankalar pazartesiye kadar kapalı, ne yapıp yapıp hafta sonu için para bulmalıyım. Bu oldukça değerli bir kürk ama karşılığında fazla para istemiyorum. Pazartesiye kadar idare etsin beni yeter. O gün gelir kürkü alırım.»

Adam, ses çıkarmadan bekliyordu. Ama Bayan Bixby kürkü çıkarıp da boylu boyunca tezgâhın üstüne serince, kaşlarını kaldırdı birden, kediyi okşamayı bırakıp o yana seğirtti. Kürkü aldı, önüne tutup inceledi.

«Keşke bir saat ya da bir yüzük olsaydı üstümdede,» dedi Bayan Bixby, «onu verirdim. Ama bundan başka hiçbir şeyim yok şu anda.» İnansın diye parmaklarını gösterdi adama.

«Yeni görünüyor,» dedi adam, yumuşacık kürke parmaklarını gömerek.

«Tabii yeni. Dedim ya, yalnızca pazartesiye kadar götüreceğ para gerek bana. Elli dolara ne dersiniz?»

«Elli dolar veririm.»

«Değeri bunun yüz katı aslında ama biliyorum ben gelene kadar kürküne özenle bakacağınızı.»

Adam bir çekmeceye yürüdü, bir makbuz çıkarıp tezgâhın üstüne koydu. Makbuz, bavul saplarına iştirilen etiketleri andırıyordu, tıpatıp aynı biçimde, aynı boyda, aynı cins kaba kahverengi kâğıttandı. Koparıldığında parçalar birbirini tam tutsun diye ortası zımbalıydı.

«Ad lütfen?» dedi adam.

«Ad yazmayalım. Adres de.»

Adamın duraladığını, noktalı boşlukları dolduran kaleminin kalakaldığını farketti Bayan Bixby.

«Adla adresi yazmanız *şart* değil, değil mi?»

Adam omuz silkti, başını salladı, kalem alt satıra indi.

«Vermemeyi uygun görüyorum da,» dedi Bayan Bixby. «Bazı kişisel nedenlerden ötürü.»

«O zaman bu makbuzu düşürmemeye bakın.»

«Neden düşürecekmişim canım?»

«Biliyorsunuz, makbuzu bulan, buraya gelip rehlin bırakılan eşyaya sahip çıkabilir.»

«Evet evet, biliyorum.»

«Makbuz numarasının tutması bile yeterlidir.»

«Biliyorum, evet.»

«Eşyanın tanım bölümüne ne yazmamı istiyorsunuz?»

«Tanımlamasak da olur, sağolun. Gerekmez. Siz ödünç aldığım miktarı yazın, o kadar.»

Kalem yine duraladı, EŞYANIN CİNSİ yazısının karşısındaki noktalı bölümde gezindi.

«Bence eşyayı tanımlamanız daha doğru olur.»

Makbuzu satmak isterseniz, işinize yarar. Belli olmaz, bakarsınız, elden çıkarmak istersiniz.»

«İstemem.»

«Zorunda kalabilirsiniz. Sık başa gelen bir şey.»

«Bakın,» dedi Bayan Bixby. «Benim beş parasız kaldığımı sanıyorsanız yanıyorsunuz. Cüzdanımı düşürdüm, hepsi bu. Anlaşıldı mı?»

«Öyleyse sizin dediğiniz gibi olsun,» dedi adam. «Kürk sizin nasılsa.»

O anda bir şey takıldı Bayan Bixby'nin kafasına. «Söyleyin bana,» dedi. «Makbuzumda tanım bölümü boş bırakılırsa, döndüğümde bana kürkümü vereceğinizi, yerine başka bir şey kakalamayacağınızı nerden bilebilirim?»

«Deftere geçiriyoruz.»

«Ama benim elimde bir numara var yalnızca. Yani isterseniz, bir paçavra da tutuşturabilirsiniz elim, değil mi?»

«Tanım bölümünü doldurmak istiyor musunuz, istemiyor musunuz?» diye sordu adam.

«İstemiyorum. Size güveniyorum.»

Adam, makbuzun iki parçasındaki EDERİ bölümünün karşısına 'elli dolar' yazdıktan sonra makbuzu ortadan kopardı, alttaki parçayı tezgâhın üstüne itti. Ceketinin iç cebinden bir cüzdan çıkartarak beş tane on dolarlık aldı içinden. «Faiz, ayda yüzde üçtür,» dedi.

«Peki peki. Teşekkürler. Kürküme iyi bakarsınız değil mi?»

Adam başını salladı, soruyu yanıtlamadı.

«Kutusuna yerleştireyim mi?»

«Yoo,» dedi adam.

Bayan Bixby döndü, dükkândan çıktı, arabanın beklediği caddeye. On dakika sonra evindeydi.

«Sevgilim,» dedi eğilip kocasını öperken. «Özledin mi beni?»

Cyril Bixby gazetesini bıraktı, kolundaki saate

baktı. «Altıyı on iki dakika geçiyor,» dedi. «Geciktin biraz.»

«Sorma. Şu trenler yok mu. Maude Teyze her zamanki gibi gözlerinden öpüyor. Bir kadeh atmaya can atıyorum, ne dersin?»

Dişçi koca, gazetesini düzgün bir dikdörtgen yapıp katladı, koltuğun koluna bıraktı. Ayağa kalkıp camlı dolaba doğru yürüdü. Karısı, odanın ortasında durmuş eldivenlerini çıkarıyor, onu tartarak ne kadar beklemesi gerektiğini kestirmeye çalışıyordu. Kocasının sırtı dönüktü, şişeden cin doldururken yüzünü içki ölçeğine iyice yaklaştırmış, bir hastasının ağzını inceler gibi iki büklüm olmuştu.

Albay'dan sonra Bayan Bixby'nin gözüne hep böyle ufacık tefecik görünmesi ne garipti. Albay ırıyarıydı, kıllıydı, yanına sokuldun mu teni yaban turpu kokardı hafiften. Buncağızsa sipsinin tekiydi, kemik yığınıydı canım, bir de titizdi ki, soluğu hastalarına hoş gelsin diye arasına ağzına attığı nane şekerleri dışında hiçbir şey kokmazdı.

«Bak, vermut ölçmek için ne aldım,» dedi Bay Bixby cam tüpü havaya kaldırarak. «Bununla milimi milimine karıştırabiliyorum içkileri.»

«Ne akıllısın sevgilim.»

Bu giyiniş biçimini değiştirmesi için kollarımı sıvamalıyım, dedi Bayan Bixby kendi kendine. Takım elbiseleri gülünçten de öte. Doğru, bir zamanlar kendisi de sevmiştii bu takımları, yüksek klapalı, altı düğmeli Edward ceketleri, oysa şimdi gülünç geliyorlardı. Soba borusunu andıran daracık pantolonları da. Bu tür kılıklar, giyenden özel bir yüz isterdi, nerde Cyril, nerde o yüz! Cyril'in suratı kemikli, uzundu, burnu dar, çenesi sivriydi, bedene iyice oturan eski moda giysiler giyince Sam Weller'in karikatürlerine benziyordu. Ola ki kendisi Beau Brummel'e benzediğini sanıyordu. Kadın hastalarını karşılariken, beyaz gömleğinin düğmelerini iliklememeye, alttaki giysiye

şöyle bir göz atmalarını sağlamaya çalıştığı ortadaydı; bu yoldan, onlara eski bir kurt olduğunu çıtlatmak istiyordu. Ama Bayan Bixby yutmuyordu bu numaraları. O parlak tüyler hep yutturmacaydı. Hiçbir anlamları yoktu. Yarısi dökülmüş tüyleriyle terasta salınan yaşlı bir tavuskuşunu anımsatıyordu kocası. Ya da kendi kendini dölleyen ahmak çiçekleri —kara hindiba falan gibi. Kara hindiba çiçeğinin döllemesi, tohumlarının sıralanmış düzenine hiç bağlı değildir ki— o parlak, sapsarı taçyapraklar, boşa harcanmış bir zamandır yalnızca, kof bir böbür, bir aldatmaca. Neydi biyologların kullandığı sözcük? Sübseksüel. Kara hindiba da öyle işte. Ona bakarsan, su pirelerinin yaz kuluçkaları da öyle. Lewis Carroll'un kulağı çınlasın, diye düşündü — su pireleri, kara hindiba ve dişçiler.

«Teşekkür ederim canım,» dedi martiniyi alırken, kupağında çantası sedire kuruldu. «Dün gece sen ne yaptın bakalım?»

«Yazıhanede kalıp birkaç kalıp döktüm. Ayrıca son günlerin faturalarını deftere geçtim.»

«Aşkolsun Cyril, bence bu tür ıvır zıvır işleri başkalarına bırakmanın zamanı geldi de geçiyor. Sen çapta birinin yapacağı işler değil bunlar. Neden kalfaya bırakmıyorsun kalıp işini?»

«Ben yapmazsam içime sinmez. Döktüğüm kalıplarla övünürüm ben.»

«Biliyorum canım, kusursuz kalıplar döküyorsun. Dünyada senin üstüne bir dişçi daha yoktur bu konuda. Ama kendini böyle yiyip bitirmeni istemiyorum. Peki Pulteney denen kadın neden tutmuyor defterleri? Bir işi de bu değil mi?»

«Tutuyor canım. Ama fiyatları önce benim kararlaştırmam gerek. Hastalardan hangisinin zengin, hangisinin yoksul olduğunu bilemez ki.»

«Bu martiniye diyecek yok,» dedi Bayan Bixby kadehini sehpaye bırakarak. «Gerçekten nefis.» Çan-

tasını açarak mendilini çıkardı, sümkürecekmış gibi yaptı. «Şuna bak!» diye haykırdı gözü sanki makbuzaya ilişince. «Sana göstermeyi unuttum! Demin buldum bunu, bindiğim arabanın koltuğunda. Üstünde bir numara var, belki de piyango bileti falandır diye düşündüm, atmadım.»

Küçük kahverengi kâğıt parçasını kocasına uzattı, kocası parmaklarında evirip çevirerek, her açıdan bakarak uzun uzun inceledi kâğıdı, başa dert açabilecek bir dişi incelercesine.

«Bunun ne olduğunu biliyorsun, değil mi?» dedi yavaşça.

«Hayır canım, bilmiyorum.»

«Bir rehin makbuzu bu.»

«Ne dedin?»

«Rehincinin verdiği bir makbuz. Dükkânın adı ve adresi de şurada işte — Altıncı Cadde'de bir yerde.»

«Yapma, bunu hiç beklemiyordum doğrusu, düş kırıklığına uğradım. Tam büyük çekilişe içimi hazırlamışken.»

«Düş kırıklığına uğraman için hiçbir neden yok,» dedi Cyril Bixby. «Aslına bakarsan, çok eğlenceli olabilir.»

«Nasıl eğlenceli canım?»

Cyril Bixby karısına rehin makbuzlarına ilişkin bütün ayrıntılı bilgileri verdi, makbuzu bulan kişinin rehin bırakılan eşyaya sahip çıkabileceğini özellikle vurguladı. Söylev bitene kadar ses çıkarmadan dinledi Bayan Bixby.

«Sence,» dedi, «sahip çıkmaya değer bir şey midir bari?»

«Bence araştırmaya değer. Şuradaki elli dolar yazısını görüyor musun? Anlamı ne, biliyor musun?»

«Hayır canım, neymiş?»

«Rehin bırakılan eşyanın oldukça değerli olduğunu gösteriyor kesinlikle.»

«Elli dolar ettiğini yani?»

«Beş yüz dolar ettiğini desek.»

«Beş yüz mü!»

«Anlamıyor musun?» dedi kocası. «Bir tefeci sana gerçek değerın yüzde onundan fazla bir kuruş ödemez.»

«Hay allah! Hiç bilmiyordum.»

«Bilmediğin bir sürü şey var şekerim. Şimdi beni dinle. Eşya sahibinin adı ve adresi yazılmadığına göre...»

«Ama kimin olduğunu belirten bir şey vardır herhalde.»

«Hiçbir şey yok. Sık rastlanan olaylardan. Bazı kimseler, rehinciye gittiklerinin bilinmesini istemezler. Utanırlar.»

«Makbuz bizde kalabilir demek istiyorsun.»

«Tabii. Artık *bizim* o.»

«*Benim* yani,» dedi Bayan Bixby sertçe. «Ben buldum.»

«Ne farkı var şekerim? Önemli olan, ne zaman istersek elli doları bastırıp onu alabileceğimiz. Ne diyorsun bu işe?»

«Çok hoş!» diye haykırdı Bayan Bixby. «İnsanın yüreği ağzına geliyor, ne olduğunu bile bilmiyoruz daha, düşünsene. *Her şey* olabilir, değil mi Cyril? Akla ne gelirse!»

«Olabilir tabii ama bana sorarsan bir yüzük ya da bir saat olsa gerek.»

«Ama ya gerçek bir servetse? *Gerçekten* antika bir şeyse, harika bir vazo ya da ne bileyim bir Roma heykelciği gibi.»

«Ne olduğunu kestiremeyiz şekerim. Bekleyip görmekten başka çaremiz yok.»

«Ne müthiş bir şey! Ver şu makbuzu bana, pazartesi sabahı kalkar kalkmaz gidip öğreneyim.»

«Ben gitsem daha iyi.»

«Olmaz!» diye haykırdı Bayan Bixby. «Bu işi bana bırak.»

«Doğru olmaz. İşe giderken ben uğrarım dükkâna.»

«Ama makbuz benim! Lütfen bana bırak bu işi Cyril! Neden bütün keyfi sen çıkaracaktıydın?»

«Sen bu rehincileri bilmezsin ki canım. Kandırabilirler seni kolaylıkla.»

«Hiç de kandıramazlar, sözveriyorum sana. Ver makbuzumu lütfen.»

«Ayrıca cebinde elli dolarının olması gerek,» dedi Cyril Bixby gülümseyerek. Eşyayı teslim etmeden önce elli doları nakit olarak ödemeni isterler.»

«Var elli dolarım, yani galiba var o kadar.»

«Yine de sen karışmasan işe daha iyi olur bence, darılma ama.»

«Ama Cyril, *ben buldum* o makbuzu. Benim o. Ne olursa olsun benim sayılır değil mi?»

«Tabii senin sayılır canım. Bu kadar sinirlenmene ne gerek var?»

«Sinirli değilim, heyecanlandım o kadar.»

«Galiba yalnızca erkeklerin kullandığı bir şey olabileceği hiç aklına gelmedi — bir cep saati sözeğlimi ya da bir çift kol düğmesi. Rehincilere yalnız kadınlar başvurur diye bir kural yok biliyorsun.»

«Öyle bir şeyse sana Noel armağanı olarak veriririm,» dedi Bayan Bixby yüce gönüllülükle. «Seve seve. Ama kadın eşyasıysa benim olacak. Anlaştık mı?»

«Akla çok yakın bir öneri. Almaya gittiğimde sen de gelsene benimle.»

Bayan Bixby tam evet diyecekken dilini tutmayı başardı. Kocasının yanında bildik bir müşteri gibi karşılanması doğru olmazdı.

«Yok canım,» dedi yavaşça. «Gele neyeyim ben. Evde kalıp sonucu beklemek daha heyecanlı olacak. Bari ikimizin de işine yaramayacak bir şey çıkmasa.»

«Bak bunda haklısın işte,» dedi kocası. «Elli dolar etmediğini düşünürsem elimi sürmem tabii.»

«Ama demin beş yüz dolar eder demiştin.»

«Eder gibime geliyor. Merak etme.»

«Ah Cyril, elim ayağım birbirine dolaşıyor! Ne heyecanlı değil mi?»

«Eğlenceli olduğu kesin,» dedi Bay Bixby makbuzu yelek cebine atarak.

İple çekilen pazartesi sabahı sonunda geldi çat-tı, kahvaltıdan sonra Bayan Bixby kocasını sokak kapısına kadar geçirdi, paltosunu giymesine yardım etti.

«Kendini çok yorma sevgilim,» dedi ona.

«Yormam peki.»

«Altıda mı gelirsin?»

«Herhalde.»

«Şu rehinciye uğrayacak zaman bulabilecek mi sin?» diye sordu.

«Hay allah, unuttum gitti. Bir arabaya atlayıp önce oraya gideyim. Yolumun üstünde nasılsa.»

«Makbuz yanında, değil mi? Düşürmüş olma da.»

«Sanmam,» dedi Bay Bixby cebini yoklayarak

«Burada.»

«Yanında yeteri kadar para var mı?»

«Ucu ucuna.»

«Bak sevgilim,» dedi Bayan Bixby kocasına yaklaşp zaten düzgün bağlanmış boyunbağını düzelterek. «Güzel bir şeyse, beğeneceğimi sandığın bir şey yani, iş yerine gider gitmez bana telefon et, e mi?»

«İstiyorsan ederim tabii.»

«Huyumu bilirsin Cyril, nedense içimde senlik bir şeymiş gibi bir duygu var. Keşke öyle olsa.»

«Çok cömertsin sevgilim. Fırlamalıyım artık, gicikiyorum.»

Bir saat kadar sonra telefon çaldığında, Bayan Bixby bir koşuda yetişti, zilin ilk çalışı kesilmeden, kaptı telefonu.

«Aldım!» dedi Bay Bixby.

«Aldın ha! Ay Cyril, neymiş? Doğru dürüst bir şey mi bari?»

«Doğru dürüst de ne demek!» diye haykırdı. «Olağanüstü bir şey! Bekle de gör. Bayılacaksın!»

«Neymiş, söylesene sevgilim? Hadi çabuk ol!»

«Şanslı bir kadınsın doğrusu.»

«Bana göre bir şey öyleyse?»

«Tabii sana göre. Böyle bir şeyin elli dolarcık karşılığında rehin bırakılmasını aklım almıyor. Her kimse, çıldırmış düpedüz.»

«Cyril! Geveleyip durmasana! Heyecandan çatlıyorum.»

«Görünce çıldıracaksın asıl.»

«Ne peki?»

«Bir tahmin yürüt bakalım.»

Bayan Bixby duraladı. Aman dikkatli ol, dedi kendi kendine. Şu anda çok dikkatli olmalısın.

«Bir gerdanlık,» dedi.

«Bilemedin.»

«Elmas bir yüzük.»

«Daha yakınına bile gelemedin. Sana bir ipucu vereyim. Giyebileceğin bir şey.»

«Giyebileceğim mi? Şapka gibi bir şey mi yani?»

«Hayır hayır, şapka değil,» dedi Bay Bixby bir kahkaha atarak.

«Cyril n'olursun! Neden söylemiyorsun?»

«Sürpriz olsun istiyorum da ondan. Akşam eve gelirken getiririm.»

«Hayır efendim! Olmaz! Çıkıp dosdoğru oraya geliyorum armağanımı almaya.»

«Gelmesen daha iyi olur.»

«Saçmalamasana sevgilim. Neden gelmeyecekmişim ki?»

«İşim başımdan aşkın da ondan. Sabah progra-

mımı altüst edeceksin. Zaten yarım saatlik bir gecikme var.»

«Öyleyse öğle tatilinde gelirim. Olur mu?»

«Öğle tatili yapmayacağım. O kadar istiyorsan, bir buçukta gel, o saatte bir sandviç atıştıracağım. Hadi hoşça kal.»

Saat tam bir buçukta, Bayan Bixby, kocasının işyerindeydi, zili çalıyordu. Kocasını, beyaz dişçi gömleğiyle kapıyı kendi açtı.

«Ah Cyril, öyle heyecanlıyım ki!»

«Tabii olacaksın. Ne kadar şanslı bir kadınsın, biliyor muydun?» Koridordan geçip muayene odasına girdiler.

«Siz öğle yemeğine çıkın isterseniz Bayan Pulteney,» dedi Bay Bixby dişçi gereçlerini sterilizatöre yerleştiren yardımcısına. «Döndüğünüzde bitirirsiniz.» Kızın çıkmasını bekledi, sonra giysilerini astığı dolaba doğru yürüdü, parmağını uzattı. «İşte şuracıkta,» dedi, «Şimdi yum gözlerini bakalım.»

Bayan Bixby denileni yaptı. Uzun bir soluk alarak tuttu soluğunu, izleyen sessizlikte kocasının dolabın kapısını açtığını duydu: Dolapta asılı giysiler arasından biri çıkarılırken, yumuşacık bir hisirtti duyuldu.

«Hadi bakalım! Gözlerini açabilirsin artık.»

«Yüreğim kaldırmıyor,» dedi Bayan Bixby gülecek.

«Hadi canım. Azıcık arala gözlerini.»

Utanarak, hafifçe kikirdeyerek bir gözünü azıcık açtı Bayan Bixby, karşısında durup havaya bir şey kaldıran beyaz gömlekli adamın bulanık karaltısını görebilecek kadar.

«Vizon!» diye haykırdı Bay Bixby. «Sahici vizon!»

Tılsımlı sözcüğü duyar duymaz gözlerini hemen açtı ve aynı anda, kürkü kucaklamak için bir adım öne çıktı.

Ama kürk falan yoktu ortada. Kocasının elinden saçma sapan bir kürk parçası, bir atkı sarkıyordu.

«Gözlerin bayram etsin!» dedi Bay Bixby, kürk parçasını onun yüzüne doğru sallayarak.

Bayan Bixby, bir eliyle ağzını örttü, adımları geri geri gitti. Çılgılığı koyuvereceğim şimdi, dedi kendi kendine. Biliyorum. Basbas bağıracağım.

«Neyin var sevgilim? Beğenmedin mi yoksa?» Bay Bixby kürkü sallamayı bıraktı, gözlerini karısına dikti, birşey söylemesini bekledi.

«Beğenmez miyim,» diye kekeledi. «Şey ben... Şey... çok güzel tabii... çok beğendim.»

«Bir an soluğun kesildi, değil mi?»

«Doğru kesildi.»

«En iyi cinsi,» dedi. «Rengi de çok güzel. Biliyor musun şekerim, böyle bir şeyi bir mağazadan almaya kalksan en azından iki yüz ya da üç yüz dolar ödemen gerekirdi.»

«Kuşkum yok.»

Kürk iki parçaydı, iki tane daracık uyuz kürk; hayvanların kafaları yerinde duruyor, gözboşluklarına boncuklar yerleştirilmiş, küçücük patileri aşağı doğru sarkıyor. Biri, öbürünün kuyruğunu ağzına almış, ısırıyor.

«Alsana,» dedi kocası. «Dene bir bakalım.» Eğildi, atkıyı karısının boynuna doladı, bir adım gerileyerek keyifle süzdü onu. «Mükemmel. Sana da pek yakıştı. Vizon, öyle herkesin harcı değildir.»

«Değildir tabii.»

«Sen en iyisi alışverişe çıkarken kullanma bunu, bizi milyoner sanırlar yoksa, iki kat para isterler.»

«Unutmamaya çalışırın Cyril.»

«Korkarım başka bir Noel armağanı alamam sana artık. Zaten elli dolarlık bir armağan almayı hiç düşünmemiştim.»

Döndü, musluğa giderek ellerini yıkamaya başladı. «Hadi şimdi koş da şöyle güzel bir öğle yemeği

ismarla kendine. Seni ben götürmek isterdim ama bizim ihtiyar Gorman bekleme odasında nicedir, protezinin ayağı kırılmış.»

Bayan Bixby kapıya doğru yürüdü.

«Öldüreceğim o tefeciye,» dedi kendi kendine, «şimdi doğruca dükkâna gidip bu iğrenç atkıyı yüzüne çarpacağım, kürkümü geri vermeyi kabul etmezse de öldüreceğim onu.»

«Sana bu gece gecikeceğimi söylemiş miydim?» dedi Cyril Bixby, bir yandan ellerini yıkarken.

«Hayır.»

«Görünüşe bakılırsa sekiz buçuğu bulacak çıkmam en azından. Hatta dokuzu.»

«Peki. Hoşça kal.» Bayan Bixby kapıyı çarparak çıktı.

Aynı anda koridorda, sekreter Bayan Pulteney salınarak geçti önünden, yemeğe çıkıyordu.

«Ne nefis bir gün, değil mi?» dedi geçerken, ıslıl ıslıl bir gülümsemeyle. Seker gibi yürüyordu, çevresine hafif bir kolku saçarak ve Albay'ın Bayan Bixby'ye armağan ettiği o güzelim siyah vizon kürkün içinde bir kraliçe gibiydi, gerçek bir kraliçe.

ÇEŞNİ

O gece, Mike Schofield'in Londra'daki evinde yemekte altı kişiydik: Mike, karısı, kızı, karıyla ben bir de Richard Pratt diye biri.

Richard Pratt, ünlü bir damak-tadı uzmanıydı. Epikürler diye anılan küçük bir derneğin başkanıydı ve her ay, yemekler ve şaraplar üstüne hazırladığı bir dergiciği dernek üyelerine elden dağıtırdı. Görkemli yemeklerle eşsiz şaraplar sunulan çağrılar düzenlerdi. Damağının duyarlılığı eksilir diye sigara içmezdi, bir de konu şaraptan açıldı mı, canlı bir varlıktan sözeder gibi garip, oldukça gülünç bir konuşma tarzı tuttururdu. «Sağgörümlü bir şarap,» derdi, «epey çekingen, belki kaypak, yine de sağgörümlü.» Ya da «Keyifli bir şarap, iyicil, güleç, azıcık yırtık belki ama keyifli olduğu kesin.»

Daha önce iki kere Richard Pratt ile birlikte Mike'larda akşam yemeğinde bulunmuştum, iki keresinde de Mike ile karısı, ünlü uzmana özel bir yemek sunmak için canlarını dişlerine takmışlardı. Anlaşılan bu akşamki yemek de öyle olacaktı. Yemek salonuna girdiğimiz anda, bir şölen sofrası kurulduğunu anladım. Uzun mumlar, sarı güller, ıslıl ıslıl parlayan gümüş takımlar, her konuğun önündeki üçer şarap kadehi, hepsi bir yana, mutfaktan belli belirsiz gelen o kızarmış et kokusu, ağızımı sulandırınmaya yetti.

Yerlerimizi alırken, Richard Pratt'in önceki gelişlerinde Mike'in onunla kırmızı şarap üstüne hep bahse tutuştuğunu anımsadım, şarabın yılını ve bağını sorup sınıyordu onu. Pratt, *başarılı* mevsimler-

den birinin şarabıysa, tanınabilir pekâlâ, demişti. Mike da şarabın iki kasasına bahse girmişti. Pratt kabul etmiş, iki keresinde de kazanmıştı. Bu gece aynı oyunun bir daha yineleneyeceğinden emindim, çünkü Mike, şarabının uzmanlarca hemen tanınacak kadar kaliteli olduğu kanıtlanmış diye bahsi kaybetmeye razıydı nasılsa, öte yandan Pratt de bilgisini sergilemekten gizlice gururlanıyordu galiba.

İlk yemek, tereyağda çıtır çıtır kızarmış ringa balığıydı, yanında da Moselle. Mike, şaraplarımızı kendi doldurdu, yerine oturduğunda gözleri Richard Pratt'teydi. Şişeyi, etiketi görebileyim diye benim önüme koymuştu. «Geierslay Ohligsborg, 1945» yazıyordu etikette. Kulağıma eğildi, Geierslay'ın Moselle'de küçük bir köy olduğunu, Almanya dışında hemen hiç bilinmediğini söyledi. Dediğine bakılırsa, içtiğimiz şarap olağanüstüymüş, bağı o kadar az ürün veriyormuş ki bu şarabın yabancıların eline geçmesi olanaksızmış. Geçen yaz kendi gitmiş oraya da binbir ricayla bir iki düzine koparabilmiş.

«Şu anda bu ülkede benden başka hiç kimsede var mıdır bu şaraptan?» dedi. Sonra yine Richard Pratt'e dikti gözlerini. «Moselle'in üstünlüğü,» dedi sesini yükselterek, «kırmızı şaraptan önce sunulacak tek şarap olmasıdır. Kimileri Ren şarabı sunuyorlar, kulak asma. Ren, güzelim kırmızı şarabın tadını katleder, biliyor muydunuz? Kırmızı şaraptan önce Ren sunmak barbarlıktır düpedüz. Ama Moselle —ah!— var mı Moselle gibisi?»

Mike Schofield, sevimli, orta yaşlı bir adamdı. Gelgelelim borsa tellahıydı, yani piyasanın kapkaççılarından ve bazı meslektaşları gibi bu kadar kıt bir beceriyle bu kadar büyük bir servet kazanmaktan tedirginlik duyuyordu, hattâ utanıyordu. İçinden, sıradan bir ortak bahisçiden farkı olmadığını bal gibi biliyordu —tatlı dilli, saygıdeğer, yine de alttan alta hain bir ortak bahis düzenleyicisi— bu gerçeği dost-

larının da bildiğinin farkındaydı. O yüzden de, kültürlü olmaya, bir edebiyat ve estetik beğenisi geliştirmeye çabalıyordu, resim, plak, kitap koleksiyonculuğu yapacaktı falan. Ren ve Moselle üstüne demin verdiği küçük söylev bu yeni çabanın, peşine düştüğü yeni kültürün bir parçasıydı.

«Ne güzel şarap, değil mi?» dedi. Gözü hâlâ Richard Pratt'teydi. Tabağından bir lokma ringa balığı almak için her eğilişinde masanın o ucuna hızlı, kaçamak bir bakış atıyordu. Pratt'in ilk yuduma göstereceği tepkiyi, hoşnut bir gülümsemeyle, ya da şaşırarak, kimbilir belki hayretten gözleri açılarak başını kadehinden kaldırıp kendisine bakacağı anı nasıl kolladığını seziyordum, sonra açılacak tartışma sırasında Mike ona Geierslay üstüne bildiklerini anlatacaktı.

Ne var ki Pratt, şaraba dokunmamıştı bile. Mike'in on sekiz yaşındaki kızı Louise ile hararetli bir konuşmaya dalmıştı. Kıza doğru hafifçe dönmüş gülümsüyor, kulağıma geldiği kadarıyla Paris'teki bir lokantada çalışan bir şef'ten sözediyordu. Konuşma heyecanı ile gittikçe abanıyordu kızın üstüne, onu köşeye kıstırmıştı bir anlamda, zavallı kız, çaresizlik içinde uzak durmaya çalışıyor, gözlerini onun smokininin üst düğmesinden ayırmıyordu.

Balıklarımız bitmişti, hizmetçi tabakları topluyordu. Sıra Pratt'e geldiğinde, tabağa el sürülmemiş olduğunu gördü, duraksadı, Pratt o anda farketti kadının varlığını, eliyle onu başından savdı, konuşmasına ara verdi, çatalını telâşla saplayarak kıtır kıtır balıkları ağzına tıkmaya koyuldu. Yemeğini bitirince kadehine uzandı, iki yudumda şarabını dipledikten sonra yine Louise Schofield'e döndü, konuşmayı kaldığı yerden sürdürdü.

Mike onu yakından izlemişti. Ben de Mike'in kıpırdamadan oturuşunu, açık vermemeye çalışışını, konuşmasını izleyişini gözden kaçırmamıştım. Ablak,

güleç yüzü kararmaya, sarkınaya başlamıştı, yine de kendini tutuyor, kıpırdamıyor, tek söz söylemiyor-
du.

Biraz sonra hizmetçi, ikinci yemekle çıkageldi. İri bir dana rosto. Servis tabağını Mike'ın önüne koydu, o da ayağa fırlayıp eti özenle kesmeye başladı, incecik dilimler kesiyor, tabaklara koyduktan sonra sofradakilere dağıtılmak üzere hizmetçiye uzatıyordu tabakları. Kendi tabağını da hazırladıktan sonra servis bıçağını bıraktı, iki eliyle masaya yaslanıp yaylandı.

«Evet» dedi hepimize seslenerek ama yalnız Richard Pratt'e bakarak. «Şimdi sıra kırmızı şarapta. İzinizle, gidip getireyim.»

«Gidip getirmek mi dedin Mike?» dedim. «Nerede ki?»

«Çalışma odamda, mantarını çıkardım -soluk al-
sın diye.»

«Neden çalışma odası?»

«Oda ısısına gelmesi için tabii. Yirmi dört saat-
tir orada dinleniyor.»

«İyi ama neden çalışma odasında?»

«Evin en uygun yeri de ondan. Geçen gelişinde
Richard yer seçiminde yardımcı olmuştu bana.»

Adının geçtiğini duyunca, başını çevirdi Pratt.

«Değil mi?» dedi Mike.

«Öyle,» dedi Pratt başını ciddi ciddi sallayarak.
«Evet.»

«Çalışma odamdaki yeşil dosya dolabının üstün-
de,» dedi Mike. «Orayı seçtik. Isısı hiç değişmeyen
bir odanın hava akımı almayan, elverişli bir köşesi.
Şimdi izninizle, gidip getireyim.»

Oyun oynayacağı ikinci bir şarap bulunca, key-
fi yerine gelmişti, koşarak çıktı kapıdan, bir dakika
sonra döndüğünde hızı kesilmişti, ağır adımlarla yü-
rüdü, hasır örgülü, koyu renk bir şişe vardı iki eliy-
le kavradığı sepetin içinde. Etiketini görmüyordu,

yüzüstü yatırılmıştı. «Şimdi!» diye haykırdı Mike masaya yanaşarak. «Ne diyeceksin bakalım Richard? Bunu asla keşfedemezsin!»

Richard Pratt, yavaşça dönüp Mike'a baktı, sonra gözleri aşağıya kaydığını, kaydığını, sepetteki şişeye ilişti, kaşlarını çattı, yumuşak bir yayla, kibirle çatıldı kaşları, aynı anda o ıslak alt dudak sarktı — buyurganlığıyla hem etkileyici hem de tiksindirici bir dudak oldu birdenbire.

«Asla bulamazsın,» dedi Mike. «Yüz yıl düşünsen, yine bulamazsın.»

«Kırmızı mı?» diye sordu Richard Pratt küçümser bir sesle.

«Elbette.»

«Öyleyse, oldukça küçük bir bağın ürünü olduğunu varsayabiliriz sanırım?»

«Olabilir de olmayabilir de Richard.»

«Ama anlaşılabilir, başarılı bir yılın ürünü. Belki de tarihe geçmiş bir yılın?»

«Bak, bu konuda güvence verebilirim.»

«O zaman bulmak pek güç değil,» dedi Richard Pratt usancını gizlemeden ve sözcüklerin üstüne basarak. Ne var ki, sözcüklerin üstüne böyle basışında, bıkkınlığını belli edişinde bir gariplik vardı bençe; gözlerinin arasına yerleşen kötücül gölge, tavrında sezdiğim hinlik, nedense tedirgin ediyordu beni.

«Gerçekten çok güç,» dedi Mike. «Seni bahse zorlamayacağım.»

«Yaa. Nedenmiş o?» Yine kaşların hafifçe çatılışı, o soğuk, hin bakış.

«Çok güç olduğu için.»

«Böyle diyerek beni övdüğünü ummuyorsun sanırım.»

«Aziz dostum,» dedi Mike, «isteğin bahse tutuşmaksa ben hazırım, hem de keyifle.»

«Kestirmek pek güç olmasa gerek.»

«Yani bahse tutuşmak istiyorsun?»

«Ben hazırım,» dedi Richard Pratt.

«Peki öyleyse, her zamanki gibi. Şarabın bir kasesine.»

«Bulacağımı ummuyorsun, eminsin.»

«Aslına bakarsan, saygısızlık etmiş olmayayım ama,» dedi Mike, «hiç ummuyorum.» Terbiyeyi elden bırakmamaya çaba gösterdiği ortadaydı, oysa Pratt, bu bahisten tiksindiğini gizlemeye çalışmıyordu hiç. Ama ikinci sorusu az da olsa ilgilendiğini gösteriyordu.

«Bahsi artıralım mı dersin?»

«Olmaz Richard. Bir kasa çok bile.»

«Elli kasaya ne dersin?»

«O kadarı aptallık olur.»

Mike, masanın başında, iskemlesinin arkasında kıpırdamadan duruyor, hasırlı saçma sapan şişeyi özenle elinde tutuyordu. Burun delikleri bembeyaz kesilmişti, dudakları sıkı sıkı kenetliydi.

Pratt, iskemlesine yaslanmış, kaşları hafif çatık, gözleri yarı kapalı, dudaklarının kıyısında gizli bir gülücükle onu gözlüyordu. Bir kere daha beni tedirgin eden o şeyi gördüm yüzünde ya da gördüğümü sandım; gözlerinin arasındaki hinlik ve kara gözbebeklerinin tam ortasındaki sinsî parıltı.

«Demek artırmaktan yana değilsin?» dedi.

«Umurumda değil azizim,» dedi Mike. «Sen konuş, ne dersen kabulüm benim.»

Odadaki üç kadın ve ben ses çıkarmadan oturuyor, ikisini yakından izliyorduk. Mike'ın karısının sinirleri gittikçe geriliyordu, keyfi kaçmıştı, her an araya girmeye hazırdı. Rostolarımız önümüzde duruyor, tabaklardan etin buğusu yükseliyordu.

«Ne desem kabulün demek?»

«Dedim ya. Nesine istersen, bu kadar üstünde durduğuna göre.»

«On bin dolar desem de mi?»

«Tabii, ne dersen o olsun.» Mike'ın güveni yeri-

ne gelmişti. Pratt'in ağzından çıkacak her miktarı karşılayabileceğini biliyordu.

«Demek ben konuşacağım?» diye sordu Pratt yine.

«Evet.»

Pratt yavaşça masadakilere döndü, önce beni, sonra da üç kadını tek tek süzdü. Bizi bahse tanık olmaya çağırıyordu sanki.

«Mike,» dedi Bayan Schofield. «Mike, neden bu saçmalığa son verip yemeklerimizi yemiyoruz? Soğuyor.»

«Ortada saçmalık yok ki,» dedi Pratt soğukkanlılıkla. «Küçük bir bahse tutuşuyoruz, o kadar.»

Arkamızda, elinde sebze tabağıyla hizmetçi duruyordu, farkettiğim kadarıyla tabağı sofraya getirip getirmemekte kararsızdı.

«Kabul,» dedi Pratt. «Kazanırsam ne isteyeceğimi söylüyorum.»

«Hodri meydan,» dedi Mike fütursuzca. «İstedini söyle, umurumda değil.»

Pratt başını salladı, o gülücük yine belirdi dudaklarında, sonra yavaş yavaş, gözlerini Mike'a dikerek konuştu: «Kazanırsam, kızını istiyorum, kendime eş olarak.»

Louise Schofield yerinden sıçradı. «Durun bakalım!» diye haykırdı. «Ne demek bu! Hiç de hoş bir şaka değil. Babacığım, lütfen, gerçekten hiç hoş değil.»

«Tabii değil canım,» dedi annesi. «Ama altüstü şaka.»

«Ben şaka etmiyorum,» dedi Richard Pratt.

«Saçma,» dedi Mike. Dengesi yine altüst olmuştu.

«Ama kazanırsam, ne istersem vereceğini söylemiştin.»

«Ben paradan sözediyordum.»

«Ama *para* sözü ağzından çıkmadı.»

«Aklımdan geçen paraydı.»

«Açıkça söylememen kötü. Her neyse, sözünü geri almak istiyorsan, bence sakıncası yok.»

«Sözümü geri almak da nerden çıktı? Aslına bakarsan ciddi bir bahis bile sayılmaz bu, nasılsa kazanamayacaksın. Üstelik kaybedersen bana verebileceğin bir kızın da yok. Hoş, olsaydı da onu almazdım ya.»

«Buna sevindim işte canım,» dedi karısı.

«Ama kızına karşılık ne istersen veririm,» dedi Pratt. «Sözgelimi evimi. Evime ne diyorsun?»

«Hangi evin?» diye sordu Mike, eğleniyordu artık.

«Yazlıktaki.»

«Öbürünü de ver bari, olmaz mı?»

«Peki, istersen, iki ev de senin.»

O anda Mike'in duraksadığını gördüm. Öne doğru bir adım attı, sepetteki şarabı yavaşça masanın üstüne bıraktı. Önce tuzluğu, sonra biberliği itip yer açtı, bıçağını aldı, bir an düşünceli bakışlarla etike-ti inceledi, sonra şişeyi yerine bıraktı yine. Kızı da babasının duraksadığını anlamıştı.

«N'oluyor Baba!» diye haykırdı. «*Saçmalama* lütfen! İpe sapa gelmez bir bahis bu. Üstüme oynanmasını kabul edemem.»

«Haklısın canım,» dedi annesi. «Kes artık Mike, yerine otur da yemeğini ye.»

Mike karısını duymazdan geldi. Kızına baktı, yumuşak, babacan, koruyucu bir gülümsemeyle. Ama gözlerinde ansızın bir zafer kıvılcımı parlamıştı. «Biliyor musun Louise, bu konuyu enine boyuna tartmamız gerek.»

«Lütfen kes Babacığım! Seni dinlemek bile istemiyorum! Ne demek! Böyle saçmalık hiç duymadım.»

«Ciddiyim şekerim. Biraz dur da diyeceğimi dinle.»

«Duymak bile istemiyorum.»

«Louise! Lütfen! Şimdi konu şu: Bu akşam Richard bize ciddi bir bahis önerdi. İsteyen o, ben değilim. Kaybederse, azımsanmayacak bir mülkü bize devretmek zorunda kalacak. Şimdi, bir dakika dur canım, sözümü kesme. Önemli nokta da şu. *Asla kazanamaz.*»

«O kazanacağını umuyor ama.»

«Dinle canım, ben ne dediğimi biliyorum. Bir çeşnicibaşı, herhangi bir kırmızı şarabı tadarken — Lafite ya da Latour gibi ünlü şarapları saymazsak— bağını ancak bir yöntemle bulabilir. Şarabın geldiği yöreyi, Bordeaux bölgesini kestirebilir tabii, St. Emilion'dan mı, Pomerol'dan mı, Graves'dan mı, yoksa Medoc'tan mı geldiğini de bilebilir. Ama her bölgenin sürüyle komünü var, tıpkı kontluklar gibi küçük komünler, bunların hepsinde de yığınla küçük bağ. Yalnızca tadarak ya da koklayarak bu bağların şaraplarını birbirinden ayırtedemezsin. Söylemekte bir sakınca görmüyorum, önümüzdeki şarap, bir sürü küçük bağla çevrilmiş küçücük bir bağın şarabı; *saptamak imkânsız.*»

«O kadar emin olamazsın,» dedi kızı.

«Eminim diyorum sana. Söylediğime inan, şarap konusunda epey bilgiliyim. Hem canım, ben senin babanım yavrum, seni — istemediğin bir işe zorla sokacağımı nasıl düşünebilirsin? Cebine biraz para girsin diye uğraşıyorum burada.»

«Mike!» dedi karısı sertçe. «Sus artık, lütfen kes Mike!»

Mike yine duymazdan geldi onu. «Bu bahsi kabul edersen,» dedi kızına, «on dakikaya kadar koskoca iki evin olacak.»

«Ben koskocaman iki ev istemiyorum ki Baba.»

«Öyleyse satarsın. Anında ona geri satarsın. Her şeyi senin adına ben kendim ayarlarım. Sonra bir

düşünsene canım, zengin olacaksın! Bundan böyle yaşamın süresince bağımsız olacaksın!»

«Babacığım, n'olur, hiç hoşuma gitmiyor. Saçma geliyor bana.»

«Bana da,» dedi annesi. Konuşurken, tavuk gibi başını bir aşağı bir yukarı sallıyordu. «Bu sözleri ağzına aldığın için kendinden utanmalısın! Üstelik bahsin konusu, öz kızın!»

Mike, karısına bakmadı bile. «Kabul et!» diye üsteledi kızın gözlerinin içine bakarak. «Hadi, çabuk! Kaybetmezsin, adım gibi biliyorum.»

«Hiç hoşuma gitmiyor Baba.»

«Hadi kızım. Evet de!»

Mike kızı iyiden iyiye köşeye sıkıştırmıştı, üstüne abanmış, kararlı, parlak gözlerini kızının gözlerine dikmişti; kızcağızın ona karşı çıkması hiç de kolay değildi.

«Peki ya kaybedersem?»

«Sana kaybedemezsin diyorum. Her türlü güvenceyi verebilirim.»

«Şart mı ille de?»

«Sana bir servet kazandırıyorum kızım. Hadisene. Ne diyorsun Louise? Peki mi?»

Louise son bir kere bocaladı. Sonra çaresizlikle omuz silkti, «Peki,» dedi, «dediğin gibi olsun. Kaybetme tehlikesi yok diye yemin ettiğine göre.»

«Aferin!» diye haykırdı Mike. «Güzel! Bahse girebiliriz.»

«Tamam,» dedi Richard Pratt kıza bakarak, «bahis bahistir.»

Mike şişeyi kaptı, kendi kadehine bir tadımlık koyduktan sonra masanın çevresinde dönerek hepimizin kadehlerini doldurmaya başladı. Gözlerimiz, Richard Pratt'teydi. Onun sağ eliyle yavaş yavaş kadehine nasıl uzanacağını, kadehi burnuna tutarken yüzünün nasıl bir anlam alacağını yakalamaya çalışıyorduk. Elli yaşlarında bir adamdı Pratt, yüzü hiç

de sevimli sayılmazdı. Koskocaman bir ağızdı bu yüz tepeden tırnağa —yalnızca ağızla dudaklardı sanki— profesyonel bir damak-tadı uzmanının dolgun, ıslak dudakları, bir çeşnicibaşının kadehe değmeye, lokmayı yutmaya hazır bekleyen, tam ortada hafifçe sarkık, hep aralık duran alt dudağı. Anahtar deliği gibi tıpatıp, diye düşündüm ona bakarken, bu adamın dudağı kocaman ve ıslak bir anahtar deliğini andırıyor.

Hiç telâş etmeden kadehini burnuna tuttu. Burnunun ucu kadehe girdi, şarabın yüzeyinde şöyle bir dolaştı, zarifçe kokladı şarabı. Rayihayı içine çekebilmek için kadehini çevirerek şarabı dalgalandırdı Pratt. Artık olanca dikkati şarapta yoğunlaşmıştı. Gözleri yumuluydu, gövdesinin üst kısmı, başı, ensesi, göğüs kafesi, bütünüyle bir koklama aygıtına dönüşmüştü sanki, emiyor, süzüyor, burnun aktardığı iletiyi çözümlüyordu.

Mike'a baktığımda, iskemlesinde kaykılmıştı; ilgilenmiyor görünüyordu ama hiçbir hamleyi kaçırmadığı ortadaydı. Karısı Bayan Schofield, masanın öbür ucunda gururla, dimdik oturmuş, olan biteni hiç onaylamadığını gösteren sert bir yüzle dik dik bakıyordu, kızı Louise, iskemlesini azıcık yana çekmiş, uzmanı inceliyordu, o da babası gibi tetikteydi.

Koklama faslı en az bir dakika sürdü; sonra Pratt, gözlerini açmadan, başını kıpırdatmadan kadehi ağızına götürdü, bir dikişte yarısını içti. Durdu, ağzı şarap doluydu hâlâ, ilk yudumda, şarap boğazından geçerken, boynundaki adem elmasının kabarmasını izledim. Şarabın tümünü yutmamıştı ama, yutkunmadan önce dudaklarını hafifçe aralayıp soluk aldı, soluduğu hava, ağızındaki şarabın buğusuna karıştıktan sonra ciğerlerine sindi. Sonra soluğunu tuttu, usulca burnundan salıverdi, en sonunda da şarabı dilinin altında yuvarlamaya başladı, düpedüz ısırıyordu şarabı, ekmek dişler gibi.

Ciddi, etkileyici bir gösteriydi doğrusu. Pratt'in gösteri ustalığını belirtmek de boynumun borcu.

«Hmm,» dedi kadehini bırakarak, pembe dilini dudaklarında gezdirerek. «Hmm-evet. Çok ilginç bir şarapçık gerçekten — yumuşak, nazik, damakta dişimtrak bir tat bırakıyor.»

Ağzında salya birikmişti, konuşurken rastgele püskürtüyordu masa örtüsüne.

«Artık eleme işlemine başlayabiliriz. Titizliğimi bağışlarsınız sanırım, ne de olsa az-buz bir kumar değil. Alışıldık koşullar altında, tehlikeyi biraz göze alırdım belki, hemen atılır, karar kıldığım bağın adını açıklardım. Ama bu durumda — adımlarımı dikkatli atmam gerek, değil mi?» Mike'a kalın, ıslak-dudaklı bir gülümsemeyle baktı. Mike yanıt vermedi.

«Önce düşünelim bakalım, Bordoaux'nun neresinden bu şarap? Kestirmek güç değil. St. Emilion'dan ya da Graves'dan olamaz, çünkü çok hafif. Demek Medoc'tan. İşte *bu* kesin.

«Şimdiiii- acaba Medoc'un hangi komününden? Eleme yoluyla bunu kestirmek de güç olmasa gerek. Margaux olamaz. Onun yakıcı harı yok bunda. Pauillac desek? Pauillac da olamaz. Ona göre fazla ince, yumuşak ve duyarlı. Pauillac'ın özelliği, zorba bir kişilik damgası taşımasıdır. Ayrıca, bana sorarsanız, Pauillac'ta süngersi bir doku vardır, üzümüne yörenin toprağından geçen nasıl desem — tozlu, garip, süngersi bir çeşni. Hayır, hayır. Bu — bu, çok hafif bir şarap, ilk tadışta nazlıca, epey oynak, damakta kekre bir tanen tadı bırakıp dille cilveleşiyor. Ama sonradan çok hoş- avutucu ve dişi, ancak St. Julien şaraplarında görülen, onları çağrıştıran bir çeşit gönül cömertliği. Hiç kuşkusuz, bir St. Julien.»

Arkasına yaslandı, ellerini göğsünde kavuşturdu, parmak uçlarını dikkatle karnında bitişirdi. Böbür-lenirken ölçüyü kaçırmış, gülünç olmaya başlamıştı, yine de ben onun biraz da bilerek böyle davrandığı-

nı, ev sahibiyle çaktırmadan alay ettiğini geçirdim içimden. Elimde olmadan gerginleştım, ne yapacağını kolladım. Louise sigara yakıyordu. Pratt, kibritin çakıldığını duyunca döndü ona, gerçek bir öfkeyle parladı, «Lütfen!» dedi, «Lütfen bırak! Sofrada sigara içmek iğrenç bir huydur!»

Kız ona baktı, yanan kibrit elindeydi hâlâ, iri, usul gözleri bir an Pratt'in yüzüne çakıldı, sonra yavaşça, küçümsercesine öte yana çevrildi. Başını eğerek kibriti üfledi ama yanmamış sigarayı elinden bırakmadı.

«Özür dilerim canım,» dedi Pratt, «sofrada sigara içilmesine katlanamam.»

Kız ona bir daha bakmadı.

«Şimdiii — bakalım nerede kalmışız?» dedi Pratt.

«Ha — tamam. Bu şarap, Bordeaux'dan, Medoc yöresinden ve St. Julien komününün. Buraya kadar iyi. Ama şu anda daha güç bir noktaya varmış bulunuyoruz — hangi bağ? Çünkü St. Julien'de yığınla bağ var ve ev sahibimizin de daha önce haklı olarak belirttiği gibi, bu bağların şarapları çoğunluk birbirinden pek farklı değildir. Yine de deneyelim bakalım.»

Sustu, gözlerini yumdu yine. «Şu anda ürünü saptamaya çalışıyorum,» dedi, «Başarırsam, yarı yolu aldım demektir. Bir düşüneyim lütfen. Bu şarabın birinci sınıf olmadığı besbelli, hattâ ikinci sınıf bile değil. Müthiş bir şarap sayılmaz. Kalitesi — şeyi — ne denir? — Işıltısı, görkemi yetersiz. Belki üçüncü sınıftır. Kuşkuluyum ya. Başarılı bir yılın ürünüymüş — ev sahibimiz öyle dedi gerçi ama bu sözde biraz abartılı bir övgü payı var herhalde. Çok dikkatli ilerlemeliyim. Şu anda çok dikkatli olmalıyım.»

Kadehini alıp ufak bir yudum daha yuvarladı.

«Evet,» dedi dudaklarını yalayarak. «Haklıymışım. Dördüncü sınıfmış ama başarılı bir yılın — çok

başarılı bir yılın ürünü aslında. O yüzden bir an üçüncü ya da ikinci kalite gibi gelebiliyor. Güzel! Hadi bakalım! Sonuca yavaş yavaş yaklaşıyoruz. St. Julien'de dördüncü kalite ürün veren bağlar hangileri?»

Durdu yine, kadehini aldı, kadehin kıyısını sarıkık, hantal alt dudagina götürdü. Aynı anda dilinin ağzından fırladığını, o pembe, ince dilin şaraba dalgıp hemen çıktığını gördüm -- mide bulandırıcıydı. Pratt kadehi bıraktığında gözleri hâlâ yumuluydu, yüzü dalgındı, yalnızca dudakları kıpırdıyordu, ıslak, esnek iki lastik parçası gibi kayarak birbirini sıyırıp geçiyordu dudaklar.

«Yine haklıyım!» diye haykırdı. «İkinci yudumdaki o tanen tadı, sonradan dili bir an kamaştırıran o burukluk. Evet evet, tabii! Şarap, Beychevelle dolaylarındaki küçük bağların birinden. Şimdi anımsıyorum da. Beychevelle hey gidi, o ırmak, ağzı çamurla dolduğu için şarap gemilerinin artık uğramadığı liman... Beychevelle'in içinden mi yoksa? Hayır, sanmam. Olamaz gibi. Ama çok yakınlarında bir yer herhalde. Château Talbot olabilir mi? Pekâlâ olabilir. Bir dakika.»

Şarabından bir yudum daha aldı, Mike Schofield'in halini, gittikçe masaya daha çok abandığını izliyordum gözucuyla, ağzı hafif aralanmıştı, küçük gözleri Richard Pratt'teydi.

«Yoo. Yanılmışım. Talbot değil. Talbot bundan biraz daha tez sunar kendini; özü yüzeye daha yakındır çünkü. '34 ürünüyse, ki öyledir sanıyorum, Talbot olamaz. Evet evet. Düşüneyim biraz. Beychevelle de değil Talbot da, yine de — her ikisine de o kadar akraba ki — aralarında bir yer olmalı. Neresi acaba?»

Duraksadı, gözlerimizi ondan ayırmadan bekledik. Herkesin, hatta Mike'ın karısının gözü bile ondaydı. Hizmetçinin, sessizliği bozmamak için sebze

tabağını arkamdaki büfenin üstüne yavaşça bıraktığını farkettim.

«Hah!» diye haykırdı Pratt. «Buldum! Galiba buldum!»

Son bir yudum aldı şaraptan. Sonra kadehi dudaklarından ayırmadan Mike'a dönüp gülümsedi, ciddi, ağır, yapışkan bir gülüşle. «Biliyor musun bu ne?» dedi.

«Château Branaire-Ducru, küçük şato.»

Mike kaskatı oturuyordu, kıpırdamadan.

«Yılı da 1934.»

Hepimiz Mike'a baktık, şişeyi çevirip etiketi göstermesini bekledik.

«Kesin yanıtın bu mu?» dedi Mike.

«Evet bu galiba.»

«Evet mi değil mi?»

«Evet.»

«Adı bir daha söyler misin?»

«Château Branaire-Ducru. Küçücük, şirin bir bağdır. Eski, güzelim şato. İyi bilirim orayı. Hemen nasıl çıkaramadım, şaşılacak şey.»

«Hadi Babacığım,» dedi kız. «Şişeyi çevir de bir göz atalım. İki evime bir an önce kavuşmak istiyorum.»

«Bir dakika,» dedi Mike. «Dur bir dakika.» Sesizce yerinde oturuyordu, cin çarpmış gibiydi, yüzü gerilmiş, solmuştu, bütün gücü içinden çekiliyordu sanki.

«Michael!» dedi karısı sert bir sesle masanın öbür ucundan. «Neyin var?»

«Sen karışma Margaret, lütfen.»

Richard Pratt, Mike'a bakıp gülümsüyordu, küçük gözleri pırıl pırıldı. Mike'sa hiçbirimize bakmıyordu.

«Babacığım!» diye haykırdı kız acıyla. «Yani tahmini doğru demek istemiyorsun ya?»

«Telâşa kapılma canım,» dedi Mike. «Telâşlanacak bir şey yok ortada.»

Bana kalırsa, Mike'in o anda Richard Pratt'e dönmemesinin asıl nedeni, ailesinden hemen uzaklaşmaya can atmasıydı. «Sana bir şey diyeceğim Richard. Gel yan odaya çekilip aramızda konuşalım en iyisi.»

«Ben konuşmak filan istemiyorum,» dedi Pratt. «Tek istediğim, şu şişenin etiketini görmek.» Kazandığını anlamıştı artık; kazananlara özgü bir tavra, sessiz bir saldırganlık gelmişti üstüne, bir aksilik çıkacak olursa her türlü kötülüğü yapmayı göze aldığı belliydi. «Ne bekliyorsun?» dedi Mike'a. «Hadi çevirsene şunu.»

Ne olduysa o anda oldu: Ufak tefek, dimdik gövdesi, beyazlı siyahlı önlüğüyle hizmetçi, Richard Pratt'in omuz başında bitti, ona bir şey uzattı. «Bu sizin herhalde efendim,» dedi.

Pratt dönüp baktı, kadının uzattığı ince, bağa çerçeveli gözlüğü gördü, bir an duraksadı. «Benim mi? Belki de benimdir, bilmem.»

«Sizin efendim.» Hizmetçi yetmişine yakın, yaşlı bir kadındı — ailenin sadık bir emektarıydı. Gözlüğü masaya, Pratt'in önüne bıraktı.

Pratt ona teşekkür etmeden gözlüğü aldı, ceket cebine, beyaz mendilinin arkasına soktu.

Ama hizmetçi gitmedi. Richard Pratt'in azıcık gerisinde durmayı sürdürdü, tavrında, orada öyle dikilişinde ufak tefek gövdesiyle kıpırdamadan, dimdik durarak dikilişinde öyle olağandışı bir şey vardı ki, kendi adıma açıklanmaz bir ürküntüyle gözlemeye başladım onu. İhtiyar, gri yüzü buz gibiydi, kararlıydı, dudakları kısılmış, çenesi öne çıkmıştı, ellerini kucagında kenetlemişti. Başındaki garip şapka, önlüğünün önündeki parlak beyaz şeritle küçücük, tüyleri kabarmış, beyaz göğüslü bir kuşa benziyordu.

«Bay Schofield'in çalışma odasında bırakmışsınız efendim,» dedi. Yapmacıklı bir sesle, özellikle ter-

biyeli olmaya çalıştığının üstüne basa basa konuştu. «Çalışma odasındaki yeşil dosya dolabının üstünde bırakmışsınız efendim, yemekten önce hani odaya tek başınıza uğramıştınız, o sırada.»

Söylediklerinin anlamını tam olarak kavramamız birkaç dakika aldı, sessizlikte Mike'ın iskemlesinde nasıl ağır ağır doğrulduğunu, yüzüne yeniden nasıl renk geldiğini, gözlerinin iri iri açıldığını, dudagının büzüldüğünü, burun deliklerine doğru ürkütücü, küçük bir beyazlığın gittikçe yayıldığını farkettim.

«Dur Michael!» dedi karısı. «Kendine gel Michael şekerim! Sakin ol.»

DERİ

O yıl —1946— kış çok uzun sürmüştü. Nisan gelmişti ama kentin sokaklarını buz gibi bir rüzgâr kasıp kavuruyordu, tepede, kar bulutları dolaşıyordu gökyüzünde.

Drioli adındaki ihtiyar, Rue de Rivoli kaldırımında ayaklarını acıyla sürüyerek yürüyordu. Üşüyordu, çaresizdi, eski püskü, kirli siyah paltosunun içinde kirpi gibi tortop olmuştu, kaldırdığı yakalarının arasından yalnızca gözleriyle alnı gözüküyordu.

Bir kafenin kapısı açıldı, dışarı taşan kızarmış tavuk kokusu, acı bir özlemle kastı midelerini. Vitrinlere kayıtsız bakışlar atarak ilerledi — kokular, ipek boyunbağlarıyla gömlekler, elmaslar, porselenler, antika eşyalar, nefis ciltli kitaplar. Derken bir galeri. Galerileri oldum bittim severdi. Vitrinde bir tek tablo vardı. Durup baktı. Tam yeniden yola koyulacaktı ki durdu, bir daha baktı, birdenbire hafif bir tedirginlik gelmişti üstüne, belleğin bir kıpırdanışı, daha önce biryerlerde gördüğü bir şeyin uzak bir anısı. Bir kere daha baktı. Bir kır görünümüydü, çılgın bir esintiyle savrulmuşçasına yan yatan bir ağaç kümesiyle çevresinde burgaçlar çizen rüzgâr. Çerçevenin kenarına iliştirilmiş küçük metal plakada şunlar yazıyordu: CHAIM SOUTINE (1894 - 1943).

Drioli resme bakakaldı, kendisine bildik gelen şeyin ne olduğunu kestirmeye çalıştı. Çılgın bir resim düpedüz diye düşündü. Çok garip, çılgın — ama hoşuma gitti... Chaim Soutine... Soutine... «Olamaz!» diye haykırdı birden. «Benim küçük Kalmuk'um bu, tabii o! Benim sevgili Kalmuk'umun resmi Paris'in

en güzel galerisinde sergileniyor ha! Hiç akla gelir miydi!»

İhtiyar, yüzünü vitrine iyice yapıştırdı. Oğlan gözlerinin önündeydi — evet evet, açık seçik gözlerinin önündeydi. Ama ne zamandı? Gerisini anımsamak pek kolay değildi. O kadar geçmişti ki aradan. Ne kadar? Yirmi — yoo, otuz yıl galiba, değil mi? Bir dakika. Evet evet — savaştan önceki yıl, ilk savaş, 1913 demek. Tamam. Bu Soutine, bu küçük, çirkin Kalmuk, suratsız, somurtkan bir oğlan o zaman, sevdiği —nerdeyse tutulduğu— bir çocuk, resim yapma becerisi yüzünden yalnızca.

Nasıl boyardı sahi! Gittikçe daha iyi canlanıyordu gözlerinin önünde — o sokak, sokak boyunca sıralanmış çöp bidonları, çürük kokusu, çöplerin üstünde zarif adımlarla dolaşan sarman kediler, bir de kadınlar, kapı eşiklerinde oturan, ayaklarını kaldırım taşlarına uzatan vıcık vıcık şişman kadınlar. Ama hangi sokak? Çocuğun oturduğu sokağın adı neydi?

Cité Falguière, tamam! İhtiyar, sokağın adını bulduğundan hoşnut, birkaç kere başını peşpeşe salladı. Sonra tek iskemleden başka eşyası olmayan o stüdyo, oğlanın geceleri yattığı o pis, kırmızı sedir; sarhoş geceler, ucuz beyaz şarap, kıyasıya dalaşlar, ve hep, ama hep, yapıtına dalıp giden oğlanın buruk, somurtkan yüzü.

Garip, diye düşündü Drioli, ne kadar açık seçik anımsıyordu şimdi hepsini, anımsadığı her ufak gerçek, nasıl hemen bir başka gerçeği çağırıyordu.

Şu dövme saçmalığı da o günlerdeydi, sözgelimi. *Çılgınlık* diye ona denirdi işte. Nasıl başlamıştı sahi? Evet, evet — bir gün cebine iyi para girmişti de bir sürü şarap almıştı. Şimdi kendini kolunun altında şişelerle stüdyoya girerken görebiliyordu — oğlan, tuvalinin başında, karısı (kendi karısı) da odanın tam ortasında durmuş, ona poz veriyor.

«Bu gece kutluyoruz,» dedi. «Bir kutlama töreni, üçümüz arasında.»

«Neyi kutluyoruz ki?» dedi oğlan başını kaldırmadan. «Yoksa karını boşamaya mı karar verdin, benimle evlenebilsin diye?»

«Yok canım,» dedi Drioli, «bugün epey para kazandım da.»

«Bense zırnık kazanamadım. Onu da kutlayabiliriz bak.»

«İstiyorsan, kutlarız.» Drioli, masanın başında durmuş paketkileri çıkarıyordu. Yorgundu, şaraba kavuşmaya can atıyordu. Bir günde tam dokuz müşteri iyi-güzeldi de gözleri kör olabilirdi bu gidişle. Daha önce dokuza çıktığı hiç olmamıştı. Dokuz asker, kafayı bulmuşlar — işin en inanılmaz yanı, içlerinden en az yedisinin parayı nakit olarak ödemeleriydi. Birdenbire bir servete konmuştu. Ne var ki bu iş gözleri fena bozuyordu. Drioli'nin gözleri yorgunluktan kapandı-kapanacaktı, gözakları, kızıl damarcıklardan örülmüş bir ağla yol yol olmuştu; gözbebeklerinin iki santim gerisinde, ufak sızı odakları belirmişti. Ama nasılsa artık akşam gelip çatmıştı, kesesi doluydu ağzına kadar, çıkınında üç şişe şarap vardı hem — biri karısına, biri arkadaşına, biri de kendine. Tirbuşonu bulmuş, şişelerin mantarlarını çıkarıyordu, hepsi plop diye bir ses çıkarıyordu çıkarırken.

Oğlan, fırçasını bıraktı. «Öff,» dedi. «Bu gürültüde hangi babayiğit çalışabilir?»

Kız, seğirtip resme bakmaya geldi. Drioli de yanaştı, bir elinde şişe, öbüründe bardak.

«Olmaz!» diye haykırdı oğlan birdenbire parlayarak. «N'olur, lütfen!» Tuvali kapıp yüzüstü duvara dayadı. Gelgelelim Drioli resmi görmüştü.

«Bayıldım.»

«Bence feci.»

«Bence müthiş. Bütün öbür resimlerin gibi müthiş. Hepsine bayılıyorum.»

«Tek sorun,» dedi oğlan kaşlarını çatarak, «besin değerlerinin olmayışı. Yiyemiyorum onları.»

«Yine de müthiş hepsi.» Drioli, uçuk sarı şarap dolu bir bardak uzattı ona. «Diple şunu,» dedi. «Keyfin yerine gelir birazdan.»

Ne keyfi? Daha önce hiç bu kadar mutsuz biriyle, yüzü bu kadar hüznü biriyile karşılaşmamıştı bildiği kadarıyla. Yedi ay kadar önce bir kafede bulmuştu onu, tek başına içiyordu, Rus ya da Asyalı bir havası olduğundan masasına oturmuş, konuşmaya başlamıştı.

«Rus musunuz?»

«Evet.»

«Nereden?»

«Minsk.»

Drioli ayağa fırlayıp ona sarılmıştı haykırarak, kendisi de orada doğmuştu.

«Aslında tam Minsk sayılmaz,» demişti oğlan. «Ama epey yakınında bir yer.»

«Neresi?»

«Smilovichi, yirmi kilometre kadar ötede.»

«Smilovichi ha!» diye haykırınıştı Drioli, onu bir kere daha kucaklayarak. «Çocukken orada kaç kere ler yürüyüşe çıkmıştım.» Sonra yine yerine oturmuş, sevgi dolu bakışlarla karşısındaki delikanlıyı süzmüştü. «Biliyor musun,» demişti, «Batı Rusyalılara benze miyorsun hiç. Tatara benziyorsun daha çok, ya da Kalmuka.»

Şimdi, stüdyoda, Drioli yine göz attı oğlana, bir yudumda kadehindeki şarabı diplerken. Gerçekten de Kalmuk tipi vardı bu çocukta — ablak, elmacık kemikleri belirgin, geniş ve küt burunlu bir yüz. Yüzün ablaklığı, başın iki yanından fırlayan kepçe kulaklarla iyice açığa çıkıyordu. Kalmuklara özgü yumuk gözleri, kara saçları, kalın, somurtuk dudakla-

rı da yerli yerindeydi, gelgelelim elleri — her bakışta insanı şaşırtan, küçücük, beyaz, kadınımsı elleri, incecik parmakları.

«Biraz daha doldur,» dedi oğlan. «Kutlayacaksak, doğru dürüst kutlayalım.»

Drioli kadehleri doldurdu, bir iskemleye çöktü. Oğlan da sedire, Drioli'nin karısının yanına oturdu. Üç şişe şarap yere, aralarına dizildi.

«Bu gece içebileceğimiz kadar içelim,» dedi Drioli. «Olağanüstü bir servetim var. Galiba hemen çıkıp birkaç şişe şarap daha alsam iyi olacak. Kaç şişe alayım dersiniz?»

«Altı şişe daha,» dedi oğlan. «Herkes e ikişer şişe düşün.»

«Peki, hemen fırlayayım.»

«Ben de geleyim yardıma.»

Drioli, en yakın kafeden altı şişe beyaz şarap aldı, birlikte stüdyoya taşıdılar şarapları. İki sıra halinde yere dizdiler, Drioli tirbuşonla altısının da mantarını çıkardı; sonra yine yerlerine geçip içmeyi sürdürdüler.

«Böyle zengin bir kutlama ancak çok zenginlerin harcıdır.»

«Doğru,» dedi oğlan. «Değil mi Josie?»

«Doğru tabii.»

«Keyfin nasıl Josie?»

«İyi.»

«Drioli'yi bırakıp benimle evlenecek misin?»

«Hayır.»

«Nefis bir şarap,» dedi Drioli. «Bunu içmek, başlıbaşına bir ayrıcalık.»

Yavaş yavaş, yöntemli bir biçimde kendilerini sarhoşluğa hazırladılar. Alıştıkları bir şeydi artık, yine de katılınması gereken bir tören, takınılması gereken bir ciddiyet, söylenmesi ve sonra yinelenmesi gereken bir sürü söz vardı — hem şarabın övülmesi gerek, ağırdan almak da önemliydi, ki her tatlı geçiş

döneminin lezzeti iyice özüksensin, özellikle (Drioli açısından) ayaklarının yerden kesildiği dönem. En hoş aşamaydı bu — toparlanıp bakabildiği an, onların uzaklığına şaşıyordu, öylesine uzaktaydılar ki, acaba hangi çılgının ayaklarıydılar, neden ta ötede, başıboş duruyorlardı böyle?

Bir süre sonra ışığı yakmaya davrandı. Kalkarken, ayakların da kendisiyle birlikte geldiğini görünce şaşırdı, hele yere bastıklarını algılamayınca büsbütün şaştı. Havada yürüyormuş gibi tatlı bir duygu sardı içini. Odada dolaşmaya, duvarlara dayalı tuvallere utana-sıkıla göz atmaya başladı.

«Bak,» dedi sonunda. «Aklıma bir şey geldi.» O yana yürüdü, hafifçe yalpalayarak sedirin önünde durdu. «Dinle, sevgili Kalmuk'çuğum.»

«Ne var?»

«Müthiş bir düşüncem var. Dinliyor musun?»

«Ben Josie'yi dinliyorum.»

«*Lütfen*, beni dinle. Sen dostumsun benim — Minskli küçük, çirkin Kalmuk'umsun benim — üstelik bence öyle yetenekli bir sanatçısın ki bir resmini almak isterdim, güzel bir resmini.»

«Hepsini al istersen. Ne bulursan al, yeter ki kârınla konuşurken sözümüzü kesme.»

«Dur dur. Dinle beni. Her zaman yanımda taşıyabileceğim bir resim istiyorum ben... sonsuza kadar... nereye gidersem... başıma ne gelirse gelsin... hep yanımda olacak... senin elinden çıkmış bir resim.» Öne eğildi, oğlanın dizini dürttü. «*Lütfen* şimdi beni dinle.»

«Onu dinle,» dedi kız.

«Diyeceğim şu. Tenime bir resim yapmanı istiyorum, sırtıma. Sonra da o resmin üstünden dövmeyle geçmeni istiyorum, hep sırtımda kalsın, silinmesin diye.»

«Ne çılgınca düşüncelerin var.»

«Dövmeyi nasıl yapacağını sana öğreteceğim. Kolaydır. Çocuk işi.»

«Ben çocuk değilim ama.»

«*Lütfen...*»

«Çıldırılmışsın. Nedir derdin senin?» Ressam, karşısındaki adamın sakın koyu, şaraptan ışıltılı parlayan gözlerine baktı. «Ne istediğini doğru dürüst söylesene.»

«Senin için iş değil! İş değil! İş değil diyorum!»

«Dövme mi demek istiyorsun?»

«Evet, sana iki dakikada öğreteceğim dövmeyi!»

«Olmaz!»

«Yani ne dediğimi bilmiyorum mu demek istiyorsun?»

Hayır, bunu söyleyemezdi oğlan, çünkü dövmeden anlayan bir kişi varsa o da kendisiydi-Drioli. Daha geçen ay, bir adamın karnını boydan boya, yalnızca çiçeklerden oluşan olağanüstü incelikte bir çizimle süslememiş miydi? Ya göğsü aşırı kıllı o müşteri, onun göğsüne de bir boz ayı çizerek kılların ayının postuna denk gelmesini sağlamamış mıydı? Bir kadının tıpkısını çizebiliyor, ayrıca onu bir erkeğin koluna öylesine ustalıkla yerleştiriyordu ki, kolun kası gevşediğinde kadın canlanıyor, kıvrılıp bükülerek olmadık gösterilere girişiyordu.

«Benim dediğim şu,» dedi oğlan, «sarhoşsun, bu da zaten sarhoş bir kafadan çıkabilecek bir düşünce.»

«Model, Josie olabilir. Sırtımda Josie'nin bir resmi. Yoksa karımın resmini sırtımda taşımak hakkım değil mi?»

«Josie'nin mi dedin?»

«Evet.» Drioli biliyordu, karısının adı geçti mi, oğlanın kalın, kahverengi dudakları sarkıyor, titremeye başlıyordu.

«Olmaz,» dedi kız.

«Sevgili Josie, *lütfen*. Dik şu şişeyi bakalım, bel-

ki cömertliğin tutar. Müthiş bir düşünce bu. Daha önce bu kadar parlağı gelmemiştii aklıma.»

«Ne gelmemiştii?»

«Sırtıma senin bir resmini çizmesi. Sakıncası olduğu söylenemez, değil mi?»

«Benim resmim mi?»

«Çıplak olarak,» dedi oğlan. «Hoş bir buluş doğrusu.»

«Çıplak olmaz,» dedi kız.

«Müthiş bir düşünce,» dedi Drioli.

«Bence saçma,» dedi kız.

«Yine de bir düşünce neresinden baksan,» dedi oğlan. «Kutlanmaya değer.»

Bir şişe şarap daha bölüştüler. Oğlan söze girdi: «Ama gerçekleşemez. Dövme yapmak elimden gelmez. Dövme yerine, sırtını boyarım, sen yıkanmadıkça resim de silinmez. Yaşamın süresince yıkanmaya kalkışmazsan hep sırtında kalır.»

«Olmaz öyle şey,» dedi Drioli.

«Pekâlâ olur — ayrıca yıkanmaya karar verdiğin gün, ben de sanatıma artık değer vermediğini öğrenmiş olurum. Sanatımı ne kadar önemseydiğinin bir ölçütü olur bu.»

«Hiç hoşuma gitmiyor,» dedi kız. «Senin sanatına o kadar tutkun ki, yıllar yılı kirli dolaşabilir. Hadi, dövmeye razıyım. Ama çıplak olmasın.»

«Öyleyse yalnız başını çizer,» dedi Drioli.

«Beceremem.»

«Son derece kolay. İki dakikada öğretmeyi üstleniyorum. Göreceksin. Koşup gereçleri getiriyorum şimdi. İğnelerle mürekkepleri. Renk renk mürekkep var bende — sende ne kadar boya varsa, üstelik daha da güzel renkler...»

«Olamaz.»

«Çeşit çeşit mürekkebim var. Renk renk mürekkeğim yok mu Josie?»

«Var.»

«Göreceksin,» dedi Drioli. «Gidip gereçleri getireyim.» Kalktı hafifçe yalpalayarak, ama kararlı adımlarla odadan çıktı.

Yarım saat sonra dönmüştü. «Hepsini getirdim,» diye haykırdı elindeki kahverengi çantayı sallayarak. «Bir dövmececinin bütün gereçleri şu çantanın içinde.»

Çantayı masanın üstüne koydu, açtı, elektrikli iğneyi, renkli, küçük mürekkep şişelerini dizdi. Elektrikli iğnenin kordonunu fişe taktı, aleti eline aldı, bir düğmeye bastı. Bir vızıltı yükseldi, altı milimetre uzunluğundaki iğne hızla titreşmeye, inip çıkmaya başladı. Drioli ceketini çıkarıp kollarını sıvadı. «Bak şimdi. Beni izle, ne kadar basit olduğunu göreceksin. İşte koluma bir desen çiziyorum, şuraya.»

Bileğinin çevresi mavi lekelerle kaplıydı, sonunda taslağı çizebileceği boş, küçük bir yer buldu.

«Önce mürekkebi seçerim —hadi düz maviyi kullanalım— sonra iğnenin ucunu mürekkebe batırırım... işte şöyle... iğneyi dik tutarak tenin üstünde hafifçe gezdiririm... şöyle... gördüğün şu küçük motorla elektrik iğneyi çalıştırır, iğne teni deler, mürekkep deriye sızar, hepsi bu. Ne kadar basit, değil mi?... Şimdi de bir tazı çizeceğim koluma, bak nasıl...»

Oğlanın gözleri iri iri açılmıştı. «Bırak, biraz da *ben* deneyeyim senin kolunda.»

Vızıldayan iğneyle Drioli'nin koluna mavi çizgiler çizmeye başladı. «Çok basitmiş,» dedi, «mürekkeple resim yapmaktan farkı yok. Biraz daha uzun sürüyor tabii, o kadar.»

«Basit demiştim ya. Hazır mısınız? Başlıyor muyuz?»

«Hemen.»

«Modelimiz!» diye haykırdı Drioli. «Hadisene Josie!» Bir coşku kaplamıştı içini, odada dört dönüyor, heyecanlı bir oyuna hazırlanan bir çocuk gibi

çevreyi kendince düzenlemeye çabalıyordu. Josie'nin nerede durmasını isterdin? Nereye geçsin?»

«Şurada dursun işte, konsolun önünde. Saçlarını fırçalasın. Omzuna dökülen saçlarını fırçalarken çizeceğim onu.»

«Harika bir buluş. Sen bir dahisin.»

Kız, isteksizce yaklaştı, elinde şarap kadehi, konsolun yanında durdu.

Drioli gömleğini çıkardı, pantolonunu indirdi. İç çamaşırlarıyla kaldı, ayağında çorapları pabuçları; hafifçe yalpalıyordu hâlâ, küçük gövdesi dimdik, teni beyaz, hemen hemen tüsüzdü. «Hadi bakalım,» dedi, «ben tuvalim şimdi. Nereye yerleştireceksin tuvalini?»

«Her zamanki gibi, sehpaye.»

«Saçmalama, tuval benim.»

«İyi ya, sehpaye otur öyleyse. Yerin orası.»

«Nasıl?»

«Tuval misin, değil misin?»

«Tabii tuvalim. Şimdiden tuvalmişim gibi gelmeye başladı bile.»

«Öyleyse sehpaye yerleş. Pek güç olmasa gerek.»

«Gerçekten beceremem.»

«Peki, iskemleye otur. Ters otur da sarhoş kafanı arkalığa daya bari. Çabuk ol, başlamak üzereyim.»

«Hazırım. Bekliyorum.»

«Önce,» dedi oğlan, «gelişigüzel çizeceğim. Sonra hoşuma giderse üstüne dövme geçerim.» Enli bir fırçayla adamın çıplak sırtını boyamaya başladı.

«Ayy! Ayyy!» diye haykırdı Drioli. «Canavar bir kırkayak dolaşiyor sırtımda sanki!»

«Kıpırdama! Sakın kıpırdama!» Oğlan, hızla çalışıyor, sonradan dövmeyi engellemesin diye ince bir boya tabakası sürüyordu. Resme başlar başlamaz kendini öylesine işine vermişti ki sarhoşluğu geçmiş gibiydi.

Fırçayı bileğini bükmeden kullanıyordu hızla, yarım saat sonra resim bitmişti.

«Pekâlâ. Tamam,» dedi kıza, kız hemen sedire koştı yine, uzandı, uykuya daldı.

Drioli uyumadı. Oğlanın iğneyi mürekkebe daldırışını izledi, iğne sırtında dolaşmaya başlayınca içi gıcıklandı. Duyduğu acı tatsızdı gerçi, ama dayanılmaz değildi, yine de uyumasını engelliyordu. İğnenin sırtında dolaşışını izleyerek, oğlanın seçtiği mürekkep renklerine bakarak arkasında neler olup bittiğini gözlerinin önüne getirmeye çalışıyordu. Oğlan, şaşılacak biçimde kendini kaptırmıştı. Elindeki küçücük aletten ve aletin olağanüstü becerisinden başka bir şey görmüyordu gözü.

Tan ağarana kadar alet vızıldayıp durdu, oğlan çalıştı. Sonunda geriye çekilip, «Bitti işte,» dediğinde, gün ağarmıştı Drioli'nin anımsadığı kadarıyla, sokaktan ayak sesleri geliyordu.

«Görmeye can atıyorum,» dedi Drioli. Oğlan bir ayna tuttu arkasına, Drioli boynunu yana eğip baktı.

«Tanrım!» diye haykırdı. Yüreği ağzına gelmişti. Sırtı, boydan boya, omuzbaşlarından omurgasının dibine kadar bir renk cümbüşü içindeydi — altın sarısı, yeşil, mavi, kara, kırmızı. Dövme öyle derindi ki kalın bir boya tabakası izlenimini veriyordu. Oğlan, özgün fırça izlerini elinden geldiğince korumuş, derinlemesine doldurmuştu, hele belkemiğini ve omuzbaşlarını çizimin birer parçası olarak değerlendirmişti. Dahası, her nasılsa — bu sıkıcı çalışma sırasında bile — bir tür kendiliğindenlik katmıştı resme. Portre oldukça canlıydı; Soutine'in öbür çalışmalarında görülen o marazi acı-çekmişlik duygusu bunda da baskındı. Aslının tıpatıpı değildi. Benzerlikten çok bir ruh durumu iletmek amaçlanmıştı, modelin yüzü silik ve esrikti, kıvrılıp bükülen koyu yeşil çizgilerden bir kütle, başının çevresinde savruluyordu.

«Müthiş!»

«Ben de beğendim.» Oğlan geriye doğru bir adım attı, eleştirel bakışlarla inceledi resmi. «Biliyor musun,» dedi, «bence altına imzamı atabileceğim kadar iyi oldu.» Sonra yine iğneyi alıp adını sağ yana, Drioli'nin böbreğinin tam üstüne gelen noktaya kırmızı mürekkeple yazdı.

Drioli adındaki ihtiyar, kendinden geçmiş, galerinin vitrinindeki resme bakıyordu. Ne kadar zaman geçmişti aradan, bütün bunlar başka bir yaşamda olup bitmişti sanki.

Ya oğlan? Ne olmuştu acaba ona? Şimdi anımsıyordu da, savaştan döndükten sonra —ilk savaş— onu bulamamış, Josie'ye sormuştu.

«Benim sevgili Kalmuk'um nerede?»

«Gitmiş,» demişti Josie. «Nereye bilmiyorum ama dediklerine göre galericinin biri onu kanatları altına almış, resim yapsın diye Ceret'ye yollamış.»

«Belki de döner.»

«Belki. Kimbilir?»

Bu konuşmadan sonra ondan hiç söz etmemişlerdi. Kısa bir süre sonra Le Havre'a göçmüşlerdi, denizcisi bol bir kentti orası, işleri daha da düzelmişti. Rahat yıllardı o yıllar, iki savaş arasındaki yıllar, rıhtım yakınındaki küçük dükkân, geniş odalar, geçim sıkıntısı yok, her gün üç, dört, beş denizci kollarına dövme yaptırmaya geliyor. Gerçekten güzel yıllardı.

Sonra ikinci savaş patladı, Josie'nin öldürülüşü, Almanların gelişi derken işler kesat gitmişti. O günden sonra kimse koluna resim çizdirmek istemiyordu artık. Drioli, başka bir iş tutamayacak kadar yaşlıydı. O umutsuzlukla kapağı yeniden Paris'e atmış, büyük bir kentte işlerin daha yolunda gideceğini ummuştu. Ama boşa çıkmıştı umudu.

Şimdiyse, savaş bittikten sonra yeniden kolları sıvayıp dövme cilliğe dönebilmek için ne parası var-

dı ne gücü. Dilenmekten özellikle kaçınan bir ihtiyarın bu durumda ne yapacağını kestirmesi pek kolay değildi. Ama başka türlü nasıl geçimini sağlayabilirdi?

Yaa, diye düşündü resme bakarak. Demek bizim küçük Kalmuk bu. Böyle ufacık bir ayrıntı, nasıl da birdenbire çalıştırıyordu belleği. Birkaç dakika öncesine kadar sırtında bir dövme olduğunu bile unutmuştu. Yıllar yılı aklına gelmemişti. Yüzünü vitrine yaklaştırıp galeriye bir göz attı. Duvarlarda başka resimler de vardı, hepsi aynı sanatçının elinden çıkmış gibiydi. Sürüyle insan dolaşıyordu ortalıkta. Besbelli, özel bir sergiydi bu.

Drioli, düşünmeksizin kapıyı açtı, galeriye girdi. Şarap rengi kalın bir halıyla kaplı dar uzun bir salondu. Nasıl güzel, sıcacıktı? Herkez geziniyor, resimlere bakıyordu, tertemiz, saygın kişilerdi besbelli, hepsinin elinde bir katalog vardı. Drioli kapının eşiğinde durdu, tedirgin bakışlarla çevreyi kolaçan etti, acaba birkaç adım daha ilerleyip kalabalığa karışsa mıydı? Gelgelelim cesaretini toplamasına kalmadan, yanbaşıdan bir ses duydu, «Ne istiyorsun bakalım?»

Konuşanın üstünde siyah bir spor ceket vardı. Tıknaaz, bodur bir adamdı, teni sapsarıydı. Yüzü o kadar etliydi ki yanakları ağzının iki yanından aşağılara sarkıyordu, spanyel köpeklerin yanakları gibi. Drioli'ye iyice sokuldu, yine sordu, «Ne istiyorsun, dedim.»

Drioli kımıldamadan durdu.

«Lütfen,» diyordu adam, «galerimden çıkar mısınız?»

«Resimlere bakmama izin yok mu?»

«Sizden gitmenizi rica ettim.»

Drioli direndi. Birdenbire anlatılmaz bir öfke kabarmıştı içinde.

«Durup dururken olay çıkartmayalım,» diyordu

adam. «Hadi yürüyün, şuradan.» Beyaz, etli pençesiyle Drioli'nin kolunu kavradı, onu sertçe kapıya doğru itmeye başladı.

Bardağı taşıran damlaydı bu. «Şu allahın cezası ellerini çek üstümden!» diye haykırdı Drioli. Sesi galeride boydan boya çınladı, bütün başlar aynı anda o yana döndü — şaşkın bakışlar, salonun ta öbür ucundan, bu gürültüyü çıkaran adama dikildi. Bir koruma görevlisi koştu yardıma, iki adam, Drioli'yi ite-kaka kapıdan çıkarmaya çalıştılar. Kimse kıpırdanıyor, itişmeyi izliyordu. Yüzlerinden, pek de fazla ilgilenmedikleri okunuyordu, «Tamam,» diyorlardı sanki, «bize yönelik bir tehlike yok ortalıkta. Gereken de yapıldı.»

«Bende de var!» diye bağıırıyordu Drioli. «Bende de bu ressamın bir resmi var! Benim dostumdu o, bana bir resmini vermişti!»

«Adam deli düpedüz.»

«Çılgın canım. Zırdeli.»

«Polis çağırsalar ya.»

Drioli, hızla dönerek adamların ellerinden kurtuldu birdenbire, kimsenin durdurmasına kalmadan galerinin içlerine doğru koşmaya başladı, bir yandan da bağıırıyordu, «Göstereceğim size! Göstereceğim! Göstereceğim!» Önce paltosunu çıkarıp attı, sonra ceketiyle gömleğini, çıplak sırtını salondakilere döndü.

«İşte!» diye haykırdı soluk soluğa. «Görüyorsunuz, değil mi? İşte!»

Salona ansızın tam bir sessizlik çökmüştü, herkes kıpırdamadan, tedirgin bir şaşkınlıkla, gözlerine inanamadan, yerinde kalakalmıştı. Dövmeli resme bakıyorlardı. Resim, yerli yerindeydi, renkleri eskisi kadar parlaktı, ne var ki ihtiyarın sırtderisi pörsümüştü artık, omuzbaşları daha sivriydi; çok görkemli bir etki olmasa da bu garip bir eprimişlik, eziklik katıyordu resme.

«Gerçekten de o!» dedi biri.

Sonra bir heyecan dalgası yükseldi, ihtiyarın çevresini kuşatanların sesleri kapladı galeriyi.

«Hiç kuşkusuz o!»

«İlk dönemi, değil mi?»

«Olur şey değil, müthiş!»

«Bak, imzası da var!»

«Öne doğru eğil de resim iyice gerilsin.»

«Ne zaman yapıldı bu ihtiyar?»

«1913'te,» dedi Drioli arkasına dönmeden. 1913 güzünde.»

«Soutine'e dövmeyi kim öğretmişti?»

«Ben öğrettim.»

«Kadın kim peki?»

«Karımdı.»

Galeri sahibi, kalabalığı yarararak Drioli'ye sokuldu. Yatışmıştı şimdi, ölümcül bir ciddiyete bürünmüştü, gülümser gibiydi. «Mösyö,» dedi, «bu resmi alıyorum.» Drioli, çenesi oynarken, adamın ablak yüzündeki sarkık etlerin titreştiğini görebiliyordu. «Resmi alacağımı söyledim Mösyö.»

«Nasıl alabilirsiniz ki?» diye sordu Drioli yumuşak bir sesle.

«İki yüz bin frank vereceğim.» Galerinin gözleri küçücük, kapkaraydı, geniş burnunun kanatları titremeye başlamıştı.

«Sakin!» diye mırıldandı kalabalıktan biri. «Yirmi katı eder bu resim.»

Drioli, konuşmak için ağzını açtı. Ağzından ses çıkmayınca durdu, bir daha denedi, yavaş yavaş konuştu, «Ama nasıl satabilirim bunu?» Ellerini kaldırdı, çaresizlikle iki yana indirdi. «Nasıl satabilirim Mösyö?» Dünyanın bütün hüznüleri sinmişti sesine.

«Doğru ya!» diyorlardı kalabalıktakiler. «Nasıl satabilir? Gövdesinin bir parçası o!»

«Dinle beni,» dedi galerici daha da sokularak. «Sana yardım ederim. Zengin ederim seni. Birlikte

bu resim için özel bir anlaşmaya girebiliriz, değil mi?»

Drioli, usul, ürkek gözlerle inceledi onu. «Yine de nasıl alırsınız Mösyö? Tutun ki satın aldınız, ne işinize yarar? Nereye koyacaksınız onu? Sözgelimi bu gece nereye götüreceksiniz? Yarın nereye?»

«Evet, nereye koyacağım? Nereye sahi? Bakalım, neresi olabilir? Demek...» Şişman, beyaz parmağıyla burnunun köprüsünü sıvazladı. «Galiba,» dedi, «resmi alırsam, seni de almak zorundayım. Bu tatsız işte. Durdu, yine burnunu sıvazladı. «Sen ölene kadar resmin kendi başına bir değeri yok. Kaç yaşındasın dostum?»

«Altmış bir.»

«Ama pek zinde değilsin galiba, ne dersin?» Elini burnundan çekti, Drioli'yi tepeden tırnağa, uzun uzun inceledi, eski bir ata paha biçen bir çiftçi gibi.

«Hoşuma gitmedi öneriniz,» diye kaytardı Drioli. «Açık konuşmak gerekirse, hiç hoşuma gitmedi.» Oradan savuşmak isterken uzun boylu bir adama tosladı, adam omuzlarından tutup kibarca onu ayağa kaldırdı. Drioli dönüp özür diledi. Adam gülümsedi, ihtiyarın çıplak omuzunu kanaryaya sarısı eldivenli eliyle okşadı, güven verircesine.

«Dinle beni dostum,» dedi gülümsemeyi sürdürerek. «Yüzmeyi, güneşlenmeyi seviyor musun?»

Drioli başını kaldırıp ona baktı, şaşırmişti.

«İyi yemeklerden, nefis Bordeaux kırmızı şaraplarından hoşlanır mısınız?» Adam hâlâ gülüyor, sağlam beyaz dişleriyle altın dolgusu görünüyordu. Yuvarlak, alttan alan bir havası vardı, eldivenli elini Drioli'nin omuzundan çekmemişti. «Sever misin bu tür şeyleri?»

«E-evet,» dedi Drioli, ikircikler içindeydi. «Tabii severim.»

«Ya güzel kadınları?»

«Kim sevmez ki?»

«Ya üstüne göre dikilmiş takımlarla gömlekleri, hem de bir gardrop dolusu? Giysiden yana epey yok-sulsun galiba?»

Drioli bu zarif adamı izliyor, önerinin gerisini duymaya can atıyordu.

«Şimdiye kadar hiç ısmarlama pabucun oldu mu?»

«Hayır.»

«İster miydin olmasını?»

«Bilmem ki..»

«Ya sabahları seni traş edip saçlarına biçim ve-recek özel bir berberin olmasını?»

Drioli'nin ağzı açık kalmıştı.

«Ya parmaklarına manikür yapacak tombul, se-vimli bir kıza ne dersin?»

«Kalabalıktan biri hafifçe kikirdedi.

«Ya yatağının yanındaki zile basıp hizmetçine kahvaltını getirmesini buyurmayı? Bu tür şeylerden hoşlanır mısın dostum? Sana çekici geliyorlar mı?»

Drioli kıpırdamadan durdu, ona baktı.

«Ben Cannes'daki Hotel Bristol'un sahibiyim de. Şu anda seni otelime çağırıyorum, ömrünün geri ka-lan günlerini lüks ve erinç içinde benim konuğum olarak geçirmen için.» Durdu karşısındakine bu ke-yifli tasarımı sindirme olanağı tanıyarak.

«Sana düşen tek görev — yoksa tek zevk mi de-meli — benim kumsalımda markamı taşıyan deniz eşyalarıyla sere serpe uzanmak, konuklarımın arasın-da salınmak, güneşlenmek, yüzmek, kokteyl yudum-lamak. Ne dersin?»

Yanıt gelmedi.

«Anlamıyor musun — böylelikle bütün konuklar Soutine'in bu göz kamaştırıcı yapıtını yakından gör-müş olacaklar. Ünleneceksin, herkes, 'Baksana,' diye-cek birbirine, 'işte sırtında on milyon frank taşıyan adam şu.' Nasıl buluyorsun bu düşüncemi Mösyö? Hoşuna gidiyor mu?»

Drioli, kanarya sarısı eldivenli, uzun boylu adama baktı, şaka yapıp yapmadığını anlayamamıştı daha. «Eğlenceli bir şey,» dedi yavaşça. «Ciddi misiniz?» «Tabii ciddiylim.»

«Bir dakika,» diye araya girdi galerici. «Baksana ihtiyar. Sorunumuza bir çözüm buldum sonunda. Resmi ben satın alacağım, sonra bir cerrahla anlaşip sırtındaki deriyi bozmadan ona çıkarttıracam, ondan sonra canının çektiği gibi yaşarsın benden alacağın parayla.»

«Sırtımda deri olmadan mı?»

«Yok canım, lütfen! Yanlış anlıyorsun. Cerrah, eski derinin yerine yenisini koyacak. Basit bir işlem.»

«Yapabilir mi acaba?»

«Çocuk oyuncağı.»

«Olamaz!» dedi kanarya sarısı eldivenli adam. «Böyle ağır bir deri yüzme ameliyatını kaldıramayacak kadar yaşlı. Ölür. Ölürsün dostum.»

«Ölürüm mü diyorsunuz?»

«Elbette. Asla kaldıramazsın. Yalnızca resim kurtulur, o kadar.»

«Tanrı aşkına!» diye haykırdı Drioli. Kendisini gözleyenlerin yüzlerine, ağzı bir karış açık, bakakaldı, izleyen sessizlikte, kalabalığın arkalarından birinin usul sesi duyuldu, «Kimbilir, belki de bu ihtiyar para karşılığında anında ölmeye de razıdır.» Birkaç kişi kikirledi. Galerici, halının üstünde tedirgince oynattı ayaklarını.

Kanarya sarısı eldivenli el, yine Drioli'nin omzuna dokundu. «Hadi,» diyordu adam, beyaz, ışıklı gülcüğüyle. «İkimiz nefis bir akşam yemeği yiyelim başbaşa, yerken bir yandan konuyu enine boyuna tartışırız. Ne dersin? Aç mısın?»

Drioli kaşlarını çatarak onu inceledi. Adamın uzun, esnek boynunu hiç gözü tutmamıştı, konuşurken boynunu yılan gibi uzatışını da.

«Ördek kızartma ve Chambertin,» diyordu adam.

Sözcüklere zengin bir çeşni katarak, dilini şapırdata-
rak, «Sonra da bir *soufflé aux marrons*, hafif, köpük
köpük.»

Drioli, gözlerini tavana dikmişti, dudakları ara-
lık, ıslaktı. Ağzının sulandığı ortadaydı.

«Ördeği nasıl istersin?» diye sürdürdü adam.

«Çok kızarmış çıtır çıtır mı olsun, yoksa...»

«Geliyorum,» dedi Drioli hemen. Gömleğini kap-
mış, telâşla sırtına geçiriyordu. «Bekleyin Mösyö, ge-
liyorum.» Bir dakika dolmadan yeni işvereniyle bir-
likte galeriden çıkmıştı bile.

Bu olaydan topu topu birkaç hafta sonra, Souti-
ne'in bir resmi, alışılmadık biçimde boyanmış bir ka-
dın başı tablosu, güzelce çerçevelenmiş, üstünde ka-
lın bir cila tabakasıyla, Buenos Aires'te satışa çıkā-
rıldı. Bu haber —bir de Cannes'da Bristol adında bir
otelin olmayışı— kişiyi kuşkulandırıyor ister istemez,
ihtiyar adamın sağlığına dua etmekten, şu anda ne-
redeyse, yanında tırnaklarına manikür yapan tom-
bul, sevimli bir kız, sabahları kahvaltısını yatağına
getiren bir hizmetçisi bulunduğunu içtenlikle ummak-
tan başka şey gelmiyor elimizden.

DİLEK

Çocuğun eline eski bir yaranın kabuğu gelmişti, dizindeydi. Daha yakından incelemek için eğildi. Yara kabuğu, büyüleyici bir şeydi, asla karşı durmadığı özel bir sınav getirirdi hep yedeğinde.

Evet, diye düşündü, kabuğu koparacağım, daha koparılmaya hazır olmasa da, ortası yaraya yapışsa da, canım kötü yansa da.

Parmağıyla kabuğun kenarlarını dikkatle yoklamaya başladı. Tırnağını altına soktu ve daha dokunur dokunmaz hemen koptu kabuk, o kahverengi, sert kabuk olduğu gibi çıktı bir dokunuşta, pürüzsüz, pembe, ilgi çekici küçücük bir yuvarlak kaldı deride.

Güzel. Çok güzel gerçekten. Yuvarlağı ovuşturdu, canı yanmadı. Kabuğu yerden aldı, bacağına koydu, parmağıyla bir fiske attı hafifçe, kabuk, çocuğun şu anda oturduğu basamaklardan başlayarak ta ötedeki sokak kapısına kadar bütün sofayı boydan boya kaplayan kırmızılı, siyahlı, sarılı koskocaman halının kıyısına düştü. Koskoca bir halı. Tenis kortundan bile büyük. Çok daha büyük. Halıyı ciddi ciddi inceledi belli belirsiz bir hoşnutlukla. Daha önce gözüne hiç çarpmamıştı ama şimdi, birdenbire halının renkleri gizemli bir biçimde ışımaya, gittikçe parlayıp üstüne gelmeye, gözünü almaya başlamıştı.

Bak, dedi kendi kendine, ne olduğunu anladım. Halının kırmızı bölümleri kıpkırmızı korlar. Yapmam gereken şu: ta sokak kapısına kadar onlara basmadan yürümeliyim. Kırmızılara basarsam yanarım. Aslında yanıp kül olurum demek daha doğru. Halının kara bölümlerine gelince... evet, kara bölümlerin hep-

si yılan, zehirli yılanlar, çoğu engerek, bazıları kobra, karınları ağaç gövdesi gibi kapkalin, *onlardan* birine değersem, beni sokacak ve ben çay saatinden önce öleceğim. Ama yanmadan ve sokulmadan öte yana geçebilirsem, yarın doğum günümde bir yavru köpek armağan edecekler bana.

Ayağa kalktı, merdivenleri biraz daha tırmanarak bu engin renk ve ölüm dokusuna daha geniş bir açıdan bakmayı denedi. Başarabilir miydi acaba? Yeterince sarı var mıydı? Üstüne basabileceği tek renk sarıydı, yalnız ona izin vardı. Yapılabilir miydi acaba? Bu yolculuğu hafife almak olmazdı; azımsanmayacak tehlikelerle doluydu. Çocuğun yüzü —sapsarı saçlar, iki iri mavi göz, küçük, sivri bir çene— trabzandan aşağıya bakıyordu kaygıyla. Sarı, yer yer seyreliyordu, bir iki tane de oldukça geniş uçurum vardı arada, yine de öbür uca kadar kesintisiz uzanıyordu galiba. Daha dün tuğla döşeli yolu boydan boya aşıp, ahırlardan ta yazlık eve kadar bir tek çatlağa basmadan başarıyla yürüyen biri için bu halı büyük bir sınav sayılmazdı. Yılanları katmazsak tabii. Yılanları düşündüğü anda korkudan baldırlarına iğneler saplanıyor, tabanları yanıyordu.

Yavaşça merdivenlerden indi, halının kıyısına yürüdü. Sandaletli, ufacık ayağını uzatarak dikkatle sarı bir bölmeğe yerleştirdi. Sonra öbür ayağını, zaten iki ayağı yanyana zar-zor sığıyordu daracık şerite. Tamam! İlk adımı atmıştı işte! Işıl ışıl ince yüzü nedense çok gergindi, dikkat kesilmişti, eskiye oranla biraz daha solgundu belki; kollarını iki yana açmış, denge tutturmaya çalışıyordu. Bir adım daha attı, ayağını siyah bölümün iyice üstünden aşırarak, başparmağıyla ötedeki daracık sarı şeridi kollayarak. İkinci adımdan sonra durup dinlendi, dimdik, kıpırdamadan. Dar sarı şerit, en azından beş metre kesintisiz uzanıyordu önünde, sakınarak yol aldı şeritte, ağır ağır, ipte yürürcesine. Sarı neden sonra yana

kıvrıldığında, yine uzun bir adım atması gerekti, bu keresinde kötülük saçan bir siyah ve kırmızı alaşımının üstünden aşip. Tam yarı yolda dengesi bozuldu. Kollarını yeldeğirmeni kanatları gibi çılgınca savurarak dengesini bulmaya çalıştı ve korktuğuna uğramadan karşıya güvenle geçti yine, dinlendi bir süre. Artık soluk soluğaydı, öyle gergindi ki parmaklarının ucunda duruyordu hep, kolları iki yana açılmış, yumrukları kenetli. Şimdi kocaman, güvenli bir sarı adadaydı. Bol bol yer vardı bu adada, aşağı yuvarlanması sözkonusu değildi, orada bir süre mola verdi, bocalayarak, bekleyerek, sonsuza kadar bu kocaman, güvenli sarı adasında kalmayı dileyerek. Ne var ki yavru köpeğe kavuşamama korkusu baskın geldi.

Adım adım, çaktırmadan ilerledi, iki adım arasında duralayıp ayağını tam nereye basacağını kararlaştırarak. Bir keresinde yol seçmesi gerekti, ya sola gidecekti ya sağa, o sola giden yolu seçti, çünkü daha zor bir yol olmasına karşın siyahı fazla değildi. Siyah gördü mü, eli ayağına dolaşıyordu. Omzundan arkaya bir bakış atıp ne kadar yol aldığını anlamaya çalıştı. Nerdeyse yarı yolu bulmuştu. Artık dönmek olamazdı. Tam ortadaydı, geri dönemezdi, yana da sıçrayamazdı, çünkü halının ucu ta ötedeydi, önünde uzanan bütün kırmızılarla siyahlara bakınca, o iç bulandırıcı bildik korkunun göğsünü yine sıkıştırdığını duydu — geçen Paskalya'daki gibi. Piper's Ormanı'nın en karanlık yöresinde tek başına kaldığı, yolunu yitirdiği o ikinci duyduğu ürkü.

Bir adım daha attı, ulaşabileceği en yakın küçük sarı dilime ayağını özenle basarak, ama bu kere de bir parmağı, siyah bölgenin bir santim içine girdi. Siyaha değmiyordu, değmediğini görüyordu, sandaletinin ucunu siyah bölmeden ayıran küçük sarı çizgiyi de görebiliyordu ayrıca; ama yılan, kendisine yaklaşıldığını sezmiş gibi kıpırdadı, başını kaldırdı, par-

lak boncuk gözleriyle yanibaşındaki ayağı süzdü de-
gecek mi diye baktı.

«Sana değmiyorum! Beni sokmamalısın! Biliyor-
sun değmediğimi!»

Derken, ikinci bir yılan çıt çıkarmadan süzüldü
birincinin yanına, başını kaldırdı, şimdi iki kafaydı-
lar, ayağı süzen, çıplak etin görüldüğü yere, sanda-
let kayışının azıcık altına gözlerini diken iki çift göz.
Çocuk, parmakuçlarında yükseldi, korkudan kaska-
tı kesilip yerinde kalakaldı. Kıpırdayacak yürekliliği
göstermeden önce dakikalarca.

Şimdiki adımı çok uzun atması gerekiyordu. Ha-
lıyı enlemesine kesen derin, kımıl kımıl bir siyah ır-
mağı vardı bir kere ve şimdiki konumunda, ırmağı
en geniş yerinden aşması gerekiyordu. Önce atlamayı
düşündü, ama karşıdaki daracık sarı şerite ucu ucu-
na ineneğine güvenemedi. Derin bir soluk aldı, bir
ayağını kaldırdı, milim milim öne uzattı, öteye, daha
da öteye, sonra indirdi, indirdi, hiç değilse sandaleti-
nin ucu sarı şeritin güvencesindeydi şimdi. Eğildi,
gövdesinin ağırlığını önde duran ayağına aktardı.
Sonra öteki ayağını onun yanına çekmeye çalıştı. Var-
gücüyle çabaladı, silkindi, toparlanmaya çabaladı
ama bacakları birbirinden çok açtı beceremedi.
Eski konumuna dönmeyi denedi. O da olmuyordu.
Elinden geleni yapıyordu da saplanmıştı işte. Aşa-
ğıya baktı, o derin kımıl kımıl siyah ırmağı gördü
altında. Yer yer kımıldıyor, boğumları açılıyor, ka-
yıyor, korkunç yağlı bir ışıltıyla parlamaya başlıyor-
du. Yalpaladı, kollarını deli gibi sallayıp dengesini
bulmaya çalıştı, ama işler büsbütün sarpa sarıyordu
galiba. Yuvarlanmasına ramak kalmıştı. Sağa doğru,
yavaş yavaş, sonra daha hızlı, daha da hızlı, son ışıl-
dayan, kocaman bir siyah kütlelerin tam ortasına da-
lan çıplak elini gördü birden, yere değerken tüyler
ürpertici bir çığlık attı.

Dışarda, güneş ışığında, evin arkalarında bir yer-
de, anne, oğlunu arıyordu.

GEORGY PORGY

Övünmek gibi olmasın ama birçok bakımdan oldukça gelişkin, olgun bir adam olduğumu ileri sürebilirim sanırım. Çok yer gezdim. İyi bir eğitim gördüm. Yunanca ve Lâtince bilirim. Bilime düşkünümdür. Başkalarının görüşlerine —ılımlı ve liberal olduğu sürece— ses çıkarmam. On beşinci yüzyıl madrigalleri üstüne bir dizi notum var. Bir sürü insanın yatağında canverişine tanıklık ettim, ayrıca, kürsüden verdiğim vaazlarla da en az birkaç kişinin yaşamını etkiledim umarım.

Bütün bunlara karşın itiraf etmeliyim ki —nasıl söylesem?— kadınlarla hiçbir zaman aram olmadı.

Doğruyu söylemek gerekirse, üç hafta önceye kadar hiçbir kadına elimi sürmemiştim, tabii basamaklarda falan kolundan tuttuğum, durum gerektirdiğinde yardım ettiğim birkaç kadını saymazsak. O durumlarda bile kadının omzu ya da beli gibi bir yere dokunmaya, çıplak tene değmemeye özen gösterdim, çünkü katlanamadığım bir şey varsa, o da tenimin bir kadının tenine değmesidir. Tenin tene değmesi, daha doğru bir deyişle benim tenimin onların tenine değmesi, ister bacak, ister boyun, ister yüz, el, hatta serçe parmağı olsun, bana o kadar itici gelir ki ötedenberi, bir hanımla karşılaştığımda, kaçınılmaz el sıkışma belâsından kurtulmak için ellerimi arkamda sıkıca kenetlerim.

Aslında daha da ileri giderek diyebilirim ki ten çıplak olmasa da kadınlara değmek hep irkiltmiştir beni. Diyelim, kuyrukta beklerken, sıkışıklıkta bir kadına sürtündüm, ya da kadının biri otobüste yanıma

sığışmaya kalkıştı da kalça kalçaya ya da bacak bacağına geldik, yanaklarım kıpkırmızı kesilirdi hemen, alnımdan ter damlaları süzölmeye başlardı.

Ergenlik çağına gelmiş bir okul çocuğunda hoş karşılanabilir bu. Tabiat ananın oğlanı gizliden frenlemesidir düpedüz, gerçek bir centilmen gibi davranacağı yaşa gelene kadar onu zaptetmesidir, ki çok hoşuma gider.

Ama benim gibi otuz bir yaşın olgunluğuna varmış bir adamın böyle kızarıp bozarmasının ne gibi bir nedeni olabilir ki? Kışkırtmalara kapılmamak üzere yetiştirildim, hiçbir zaman bayağı tutkuların oynacağı olmadım.

Yaşamım süresince bir kere olsun dış görünüşümden azıcık utansaydım, konu belki açıklık kazanırdı. Ama hiç böyle bir şey gelmedi başıma. Tam tersine, inanın dediğime, yakışıklılıktan yana epey şanslı sayılırım. Çıplak ayakla boyum bir doksandı, omuzlarım pek geniş değildi gerçi ama ince, oranlı yapıma uygun düşüyordu. (Bana sorarsanız, boyu aşırı uzun olmayan bir erkeğe hafifçe düşük omuzlar, bir incelik, estetik bir hava katar, ne dersiniz?) Yüzüm-gözüm de düzgündü, dişlerim kusursuzdu, sapasağlamdı (üst dişlerim hafif fırlaktı) kıpkızıl, parlak saçlarım gürdü. Benim yanımda sıçan gibi kalan erkeklerin cinsi latiflerle şaşılacak kadar rahat ilişkiler kurduklarını görmüştüm. Nasıl imreniyordum onlara! Onlar gibi davranmaya nasıl can atıyordum — erkeklerle kadınların sürekli olarak paylaştıkları o sevimli, küçük dokunma törenlerinin birkaçına katılabilseydim hiç değilse —el tutuşmak, yanak okşamak, kolkola girmek, yemek sofrasının altında dizleri ya da ayakları birleştirmek, hepsinden çok da bir kadınla bir erkek dans pistinde karşılaştıklarında, o ateşli sarılma.

Ne var ki bunlar bana göre değildi. Yaşamımı bu tür şeylerden kaçınarak tüketmek zorunda kaldım.

Bu da sevgili dostlarım, umulduğu kadar kolay olmadı, büyük kentlerin et pazarlarından çok uzakta, küçük bir kasabada yaşayan kendi halinde bir köy papazı için bile.

Cemaatimde çok sayıda hanım vardı. Yöremizde kadından geçilmiyordu, işin kötü yanı da, bunların en az yüzde altmışının evde kalmış kızlar olmasıydı, kutsal evlilik kurumunun bağışından, uysallaştırıcı etkisinden payını alamamış azılı kadınlar.

Hep diken üstündeydim, dile kolay.

Çocukken annemden aldığım o özenli eğitim sayesinde bu sorunlarla başetmem işten bile değildi aslında, annem o eğitimi tamamlayacak kadar uzun yaşasaydı, becerirdim kuşkusuz. Ne yazık ki annem öldüğünde daha küçüktüm.

Harika bir kadındı annem. Bileklerine kocaman bilezikler takardı, üstüste beş-altı bilezik, annem yürürken, bileziklerden sarkan garip nesnelere birbirine vurur, bir şangırtıdır giderdi. Nerede olursa olsun, bileziklerin şangırtısına kulak verip bulunduğu yeri çıkartabilirdiniz. Akşamları, siyah pantolonuyla sedire kıvrılır, ayaklarını altına alır, siyah uzun bir ağızlıkla zincirleme sigara içerdi. Ben de yerde oturur onu gözlerdim.

«Martinimden bir yudum almak ister misin George?» diye sorardı bana.

«Başlama Clare,» derdi babam. «Böyle giderse oğlanın sağlığını bozacaksın.»

«Hadisene,» derdi annem. «Korkma. İç şunu.»

Annemin her dediğini yapardım.

«Yeter o kadarı,» derdi babam. «Tadını öğrenmesi yeter.»

«Lütfen karışma Boris. Bu çok önemli.»

Annemin geliştirdiği kurama göre dünyada hiçbir şey çocuklardan gizli tutulmamalıydı. Her şeyi göstereceksin çocuğa. *Denemesini* sağlayacaksın.

«Sırf kendisine doğruyu söyleyen çıkmadı diye

öbür oğlanlarla yalan yanlış fıskos eden, şu nasıldır bu nasıldır diye kafa yoran bir çocuk asla yetiştirmem ben.»

Her şeyi anlatacaksın ona. Dinleyecek.

«Gel yanıma George, gel de sana Tanrı konusunda bilmen gereken ne varsa anlatayım.»

Gece yatarken bana hiç masal filan okumazdı, birşeyler «anlatırdı» yalnızca. Her gece başka bir konu.

«Gel yanıma George, şimdi sana Muhammed'i anlatacağım.»

Siyah pantolonuyla sedirde oturur, bacaklarını toplayıp ayaklarını altına alır, sonra o uzun siyah ağızlığı tutan elini garip bir biçimde, uzun uzun sallayarak yanma çağırırdı beni ve o anda kolu boydan boya şingirtilarla çınlardı.

«İlle de bir dini benimseyeceksen, Müslüman olabilirsin pekâlâ. Sağlığa dayalı bir dindir. Bir sürü karın olur, sigara ya da içki süremezsın ağzına.»

«Peki sigara ve içki neden yasak Anneciğim?»

«Bir sürü karın varsa, sağlığın yerinde olmalı da ondan, cinsel gücün de.»

«Cinsel güç ne?»

«O konuyu yarın açıklarım canım. Konuları teker teker ele alalım. Müslüman'ın bir özelliği de asla kabız olmamasıdır.»

«Bak Clare,» derdi babam başını kitabından kaldırıp «gerçekleri çarpıtma.»

«Ama sevgili Boris, sen bu konuda hiçbir şey bilmiyorsun ki. Sen de tanrının günü sabah, öğle akşam demeden Kâbe'ye dönüp yeri öpsen, boyuna eğilip kalksan, o sorunun büyük ölçüde çözümlenirdi.»

Annemi dinlemeye bayılırdım, anlattıklarının ancak yarısını anlayabilsem de. Bütün gizleri açıklıyordu bana, daha heyecanlı ne olabilirdi ki?

«Gel yanıma George, gel de sana babanın ne yoldan para kazandığını anlatayım.»

«Lütfen Clare, yeter artık.»

«Saçmalamasana sevgilim. Neden gizli kalsın çocuktan? Çok daha kötü şeyler gelebilir aklına o zaman.»

Tam on yaşındaydım, annem bana cinsellik konusunda ayrıntılı söylevler vermeye başladı. En büyük giz buydu, o yüzden de en büyüleyici gizdi.

«Gel yanıma George, gel de sana dünyaya nasıl geldiğini anlatayım, ta baştan başlayarak.»

Babamın ona kaçamak bir bakış attığını, çok önemli bir şey söyleyeceği zaman yaptığı gibi ağzını kocaman açtığını gördüm ama annem zeki, ıslıl ıslıl gözleriyle onu yerine mıhlamıştı bile, babam tek söz etmeden kitabına döndü.

«Zavallı babacığın utandı,» dedi annem özel gülüşüyle, benden başka kimseye gülümsemezdi böyle — ağzının yalnızca bir kıyısı hafifçe aralanıyor, ta gözüne kadar uzanan güzel, derin bir çizgi oluşuyordu, göz kırpar gibi bir gülümseme.»

«Bak şekerim, dünyada tatmanı istemediğim bir tek duygu varsa o da utanıp-sıkılmak. Hem, babanın yalnızca *senden* ötürü utanıp sıkıldığını sakın düşünme.»

Babam, koltuğunda kıpır kıpırdı.

«Benimle, kendi karısıyla yalnızken bile utanır bu tür şeylerden.»

«Nasıl şeylerden?» diye sordum.

O anda babam kalkıp usulca odadan çıktı.

Galiba annem, o gecedен bir hafta sonra filan öldü. Belki biraz daha sonra, on gün, on beş gün sonra, tam bilemiyorum. Tek bildiğim, bu özel konuşmaların bitimine yaklaştığımız bir dönemde öldüğü; onun ölümüne yol açan kısacık olaylar zincirine ben de katıldığım için, o garip gecenin her ayrıntısı dünmüş gibi aklımda. İstedğim an belleğimi çalıştırıyorum, o geceyi ekrandan bir film şeridi gibi geçirebiliyorum; hiç değişmiyor. Hep aynı yerde bitiyor, an

aksamıyor, her keresinde de aynı beklenmedik anda başlıyor, ekran karanlık, annemin sesi tepeden bir yerden geliyor, sesleniyor bana:

«George! Uyan George, uyan dedim!»

Sonra parlak bir ışık gözlerimi kamaştırıyor, ışığın tam ortasından, ta uzaklardan sesi hâlâ sesleniyor bana:

«George uyan hadi, kalk yataktan, sabahlığını giy! Çabuk ol! Aşağı iniyoruz. Görmeni istediğim bir şey var da. Hadi oğlum, hadi! Çabuk! Giy şu terliklerini. Sokağa çıkıyoruz.»

«Sokağa mı?»

«Benimle tartışma George. Dediğimi yap, o kadar.» Gözümden uyku akıyor, önümü göremiyorum ama annem, elimi sıkı sıkı kavrayıp aşağı indiriyor beni, kapıyı açıp geceye çıkıyoruz, buz gibi hava ıslak bir sünger gibi çarpıyor yüzüme, gözlerimi iri iri açıyorum, kırağı yemiş çimenler ışıllı ışıllı gözlerimin önünde, sedir ağacı, dev kollarıyla cılız, incecik bir aya karşı kapkara duruyor. Tepede, koca bir yıldız kütlesi, dönerek göğün derinliklerine yükseliyor.

Tarhtan koşarak geçiyoruz, annemle ikimiz, bilezikleri deli gibi şangırdıyor, bense ona ayak uydurmak zorundayım. Her adımda çıtırdayan, kırağı-yemiş çimenlerin yavaşça ayağımın altında ezildiğini duyuyorum.

«Josephine'in doğumu başladı,» diyor annem. «Ele geçmeyecek bir fırsat. Doğumu baştan sona izleyeceksin.»

Garaja vardığımızda bir ışık görüyor. İçeri giriyoruz. Babam yok görünürde, araba da, garaj koskocaman, bomboş geliyor bana, beton zeminin soğuşu terlikli ayaklarıma işliyor. Josephine, bir köşede, basık bir tel kafesin içinde samanlara yangelmiş yatıyor — kocaman, mavi bir tavşan, biz yanına yaklaşırken küçük pembe gözleriyle işkillenerek bakıyor yüzümüze. Kocası Napoleon karşı köşede, ayrı bir

kafeste artık, arka ayaklarının üstünde durduğunu, teli sabırsızca eşelediğini ayırdediyorum.

«Bak bak!» diye haykırıyor annem. «İlk yavru doğuyor! Başı göründü bile.»

İkimiz yavaşça Josephine'in yanına sokuluyoruz, ben kafesin yanında bağdaş kurup yüzümü tele doğru uzatıyorum. Büyülenmişim düpedüz. Bir tavşanın içinden başka bir tavşanın çıkması... Tılsımlı bir şey, müthiş bir gösteri. Hem de aralıksız...

«Bak küçücük selofan torbasıyla sarmalanmış, nasıl da çıkıyor!» diyor annem.

«Şimdi annesinin ona göstereceği özeni kolla! Zavallının bezi yok tabii, olsaydı bile patileriyle tutamazdı zaten, o yüzden diliyle temizliyor yavruyu.»

Ana tavşan, küçük pembe gözlerini, işkillenmiş-çesine bize doğru çeviriyor, sonra yatış değiştiriyor samanların üstünde, araya uzanarak yavruyu bizden gizliyor.

«Karşıya geç,» diyor annem. «Aptal yaratık kımıldadı. Bebeğini bizden gizlemek istiyor bence.»

Kafesin öbür yanına geçiyoruz. Tavşan, gözleriyle izliyor bizi. Birkaç metre ötede erkeği, deli gibi zıplıyor yerinde, tellere asılıyor.

«Napoleon neden bu kadar heyecanlı?» diye soruyorum.

«Bilmem canım. Sen ona boşver. Josephine'i izle. Birazdan bir yavru daha doğuracak galiba. Bak, yavrucuğunu ne güzel yalıyor! Bebeğine bakan insan bir anne gibi! Bir zamanlar benim de sana tıpkı böyle davrandığımı düşünmek ne tuhaf, değil mi?» İri mavi dişinin gözü bizde hâlâ, şimdi bir kere daha yavruyu burnuyla itip öbür yana dönmesini sağlıyor. Onu yalamayı, temizlemeyi sürdürüyor.

«Bir annenin nasıl davranacağını içgüdüsel olarak bilmesi ne müthiş değil mi?» diyor annem. «Düşün ki canım, şu yavru *sensin*, Josephine de *ben* — bir dakika, buraya gel yine de daha yakından görebil.»

Yavruyu gözden kaçırmamak için öte yana geçiyoruz yine.

«Bak nasıl seviyor onu, öpücüklere boğuyor! Baksana! Şimdi *gerçekten* öpüyor, değil mi? Tıpkı benle sen gibi!»

Kafese daha da sokuluyorum. Bana garip bir öpüşme biçimi gibi geliyor bu.

«Baksana!» diye haykırıyorum. «Yiyor yavrusunu!»

Yavru tavşanın başı, annesinin ağzından içeri hızla süzülüyor şimdi, su götürmez bir biçimde.

«Anneciğim! Yetiş!»

Ama daha benim attığım çığlık kesilmeden bir de bakıyorum, yavru tavşanın pembe küçücük gövdesi annenin boğazından aşağı inmiş bile.

Hızla arkama dönüyorum, o anda tek anımsadığım, annemle yüzyüze gelişim, bir metre tepemden bakıyor bana annem, hiç kuşkusuz bir şey söylemeye çalışıyor ya da şaşkınlıktan sesi-soluğu kesilmiş, ama benim gördüğüm yalnızca ağzı, gittikçe daha çok açılan, yayılan, ortası kapkara kocaman bir oyuğu andıran o kocaman ağız, bir çığlık daha koyveriyorum, artık tutamıyorum kendimi. Derken, birdenbire annemin elleri çıkıyor ortaya, teninin benim tenime değdiğini, o uzun, buz gibi parmakların kenetlenmiş parmaklarıma yapıştığını duyuyorum, geriye sıcıyorum, kurtuluyorum, gözüm hiçbir şey görmeden dışardaki karanlık geceye dalıyorum. Araba yolunu aşıyorum, garaj kapısından geçiyorum, bu arada avaz avaz bağıriyorum, sonra bir ara benim çığlığımı bastıran, karanlıkta izimi süreyen bilezik şangırtısını duyuyorum, şangırtı, annem aramızı kapattıkça artıyor, ta tepeden düzlüğe, oradaki köprüden geçip gözü alan farlarıyla arabaların saatte yüz kilometre yaptıkları anayola kadar.

Sonra birdenbire arkamda lastik gıcırtiları duyuyorum asfaltta, sonra bir sessizlik kaplıyor ortalığı,

ansızın artık arkamda bilezik şangırtısı olmadığını ayırdediyorum.

Zavallı Anneciğim.

Biraz daha uzun yaşasaydı n'olurdu ki.

Evet, o tavşanlarla beni çok ürküttüğü doğru, gelgelelim onun suçu değildi ki, bu tür olağandışı şeyleri hep paylaşmıştık zaten. Çabasına, bana ilerde zararından çok yararı dokunacak bir sertleştirme süreci gözüyle bakıyordum. Keşke eğitimimi tamamlayacak kadar yaşasaydı, o zaman size demin sözünü ettiğim sıkıntıları çekmezdim, biliyorum.

Şu konuyu biraz daha açmak istiyorum. Annemden söz etmek değildi amacım. Başlangıçta anlatmak istediklerimle annemin hiçbir ilgisi yok. Bir daha adını anmayacağım.

Size bizim yöredeki kız kurularından sözediyordum. Ne çirkin bir deyim değil mi — kız kurusu? Ağzını büzüştürmüş, tüyleri diken diken bir tavuk canlanıyor gözünüzün önünde ya da binici giysileriyle evde bağırıp çağırarak dört dönen iriyarı, küfürbaz bir zorba. Ama bizimkiler hiç de öyle değildiler. Tertemiz, sağlıklı, eli yüzü düzgün kadınlardı, çoğu, çok iyi yetişmiş, şaşılacak kadar zengindi, eminim, sıradan bir bekâr erkeğin içi giderdi onlarla yanyana olabilmek için.

Başlangıçta, papazlık bölgeme geldiğim zaman, hiç de kötü geçmiyordu günlerim. Mesleğimin ve cüppemin koruyuculuğunun tadını çıkarıyordum bir ölçüde. Ayrıca, senli-benliliği önlemek için bile isteye soğuk, soylu bir tavır benimsemiştim. Böylelikle birkaç ay, cemaatim arasında rahatça dolaşabildim, içlerinden hiçbiri, yardım derneği toplantılarında koluma girmeye ya da sofrada sirke şişesini uzatmak özüyle parmaklarıma değmeye yeltenmedi. Çok mutluydum. Yıllardır böylesine mutlu olmamıştım. Konuşurken kulak mememi elleme alışkanlığım da tavsiyordum nerdeyse.

İlk dönemim diye adlandırıyorum bunu, aşağı yukarı altı ay kadar sürdü. Sonra dertler sükün etti birer birer.

Galiba bilmem gerekirdi, benim gibi sağlıklı bir erkek, kadınlarla arasına yalnızca uzaklık koymakla bir sürtüşmeden kaçınmazdı kolay kolay. İşe yaramayan bir önlemdir bu. Dahası, karşınızdakini büsbütün kızıştırır.

Bir salonda iskambil oynarken beni gözücuyla süzdüklerini, birbirlerine birşeyler fısıldadıklarını, başsalladıklarını, dillerini dudaklarında gezdirdiklerini, sigaralarını hevesle içlerine çektiklerini, en uygun yaklaşımı kestirmek için kafa yorduklarını ama hep hep fısıldadıklarını görüyordum, arasıra şöyle konuşmalar çalınıyordu kulağıma — «Amma utan- gaç... azıcık sinirli gibi... gergin... dostsuz da on dan... gevşemesi gerek... nasıl gevşeyeceğini öğretme- liyiz ona.» Zamanla, haftalar geçtikçe beni köşeye kısıtırmaya başladılar. Farkındaydım. Önceleri hiçbir belirgin ipucu vermemelerine karşın olanı biteni an- lıyordum.

Bu, ikinci dönemdi. Aşağı yukarı bir yıl sürdü. çok çetindi gerçekten. Yine de üçüncü ve son dö- nemle karşılaştırıldığında cennet sayılırdı.

Çünkü saldırganlar artık bana uzaktan arasıra nişan almak yerine, birdenbire süngülerini takıp or- mandan düpedüz üstüme geliyorlardı. Müthişti, ür- kütücüydü. Beklenmedik ani bir saldırıdan daha si- nir bozucu ne olabilir? Ama ben kolay dize gelecek- lerden değilim. Hangi koşulda olursa olsun benim cüsemdeki biriyle teke tek karşı karşıya gelmeye ha- zırım. Gelgelelim şimdi kesinlikle biliyorum, bu çı- kartına harekâtı, ustaca güç-birliği yapan çok sayı- da kişinin başının altından çıkıyordu.

Çizmeyi ilk aşan, Bayan Elphinstone'du, yüzü et benleriyle dolu, iriyarı bir kadın. Kilise orguna yeni bir dizi körük alınması için yaptığı bağıştan ötürü te-

şekkürlerini sunmaya bir ikindi evine uğramıştım, kitaplık bölmesinde biraz hoşbeşten sonra bana kibarca iki paundluk bir çek uzatmıştı. Beni kapıya kadar lütfen uğurlamamasını rica ettikten sonra hole, şapkamı almaya çıktım. Tam şapkaya uzanacağım sırada ansızın —parmaklarının ucuna basarak gelmişti herhalde arkamdan— çıplak bir kolun koluma girdiğini ayırdettim, bir saniye sonra parmakları parmaklarıma geçmişti, eliyle elimi bastırıp duruyordu, püskürtmeli bir ilaç şişesine basar gibi.

«Hep görünmek istediğiniz kadar saygıdeğer misinizdir böyle?» diye fısıldadı.

Ne desem!

Söyleyebileceğim tek şey, kolu benim koluma dolandığında bileğime bir yılan çöreklediği izlenimine kapılmam. Sıçradım, sokak kapısını açtığım gibi arkama bile bakmadan sıvıştım bahçeden.

Ertesi gün, belediyede bir kermes düzenledik (yine orgun körüğü için), toplantının sonuna doğru bir köşede durmuş sessizce çayımı yudumluyor, bir yandan da tezgâhlara doluşan kasabalıları inceliyordum gözücuyla, o sırada arkamdan bir ses yükseldi, «Olamaz, bu ne aç bakışlar böyle.» Hemen ardından da biçimli bir beden bedenime yapıştı, kırmızı tırnak cilâlı bir el, ağzıma bir dilim hindistancevizli kek tıkmaya çalışıyordu.

«Bayan Prattley,» diye haykırdım. «Lütfen!»

Ama beni köşeye sıkıştırmıştı bile, bir elimde çay fincanım, öbür elimde tabakla çaresiz kalmıştım. Tepemden aşağı müthiş bir ter boşandı, ağzım onun zorla tıktığı kekle dolu olmasa çılgılığı koyvermem işten değildi.

Çok tatsız bir olaydı, orası öyle; ama başıma daha neler gelecekti.

Ertesi gün sıra Bayan Unwin'deydi. Bu kızcağız da —garip bir rastlantı— Bayan Elphinstone'un, ayrıca Bayan Prattley'in yakın dostuydu, tabii ki bu

durumdan ikirciklenmem gerekirdi. Ama hepsi bir yana, Bayan Unwin'in, daha birkaç hafta önce kendi eliyle ördüğü tığ-ışi bir minderi bana armağan eden o zarif, sevimli fareciğin, onun ötekilerle işbirliği yapacağı kimin aklına gelirdi? Kilisenin yeraltı kemerlerindeki Saksonlardan kalma duvar resimlerini kendisine gösterinemi istediğinde, işin içinde bir şeytanlık olabileceğini düşünmedim bile. Ama varmış işte.

Aramızda geçenleri uzun uzun anlatmak istemiyorum; içim kaldırmıyor. Bunu izleyen olaylar daha da kıyıcıydı. O günden sonra hemen her gün yeni bir çirkin olay patlak verdi. Sinirden elim ayağım tutmuyordu. Bazan ne yaptığımı bilmiyordum. Gladys Pitcher'in düğününde cenaze duası okudum. Vaftiz sırasında Bayan Harris'in yeni doğmuş bebeğini kurnaya düşürüp fena halde ıslattım. Ensemdeki, iki yıldır unuttuğum o kaşıntı yine azdı, kulak memelerimle oynama huyum iyice depreşti. Her tarayıpta, bir öbek saçım kalıyordu tarakta. Ben ne kadar hızlı geri çekilirsem, onlar o hızla düşüyorlardı ardıma. Kadınlar böyledir. Erkeklerde bir alçakgönüllülük ya da çekingenlik görmek kadar hiçbir şey uyaramaz onları. Hele bir de bunun altında bir şey —burada güç bir itirafta bulunmak zorundayım— bende gördükleri şeyi, gözlerimin arkasına gizlenmiş o küçük, gizli tutku ışığını yakalarlarsa daha da beter yapışırlar yakanıza.

Anlıyorsunuzdur ya, aslında kadınlara deli oluyordum ben.

Biliyorum. Bütün bu anlattıklarımın sonra inanmakta güçlük çekeceksiniz ama dediğim gerçekten doğru. Yalnızca parmaklarıyla bana dokunduklarında ya da bedenime değdiklerinde korkuyordum onlardan. Güvenli bir uzaklıkta durdukları sürece, onları saatler saati hiç azalmayan bir ilgiyle gözleyebirdim, elinizi asla süremeyeceğiniz bir yaratığı —söz-

gelimi bir ahtapot ya da upuzun, zehirli yılan— sizin de büyülenmiş gibi izlediğiniz olmuştur. Sıyrılan giysiden görünen, garip bir biçimde soyulmuş bir muz andıran pürüzsüz, ak bir kola bayılırdım. Kalçalarını saran giysisiyle odada dolaşan bir kıza bakmak aklımı başımdan almaya yeterdi; özellikle yüksek topuklu pabuçlar giymiş bir kadının bacaklarına arkadan bakmak — oylukların gepgergin duruşu, sonuna kadar gerilmiş, esnek bir maddeden yapılmışçasına, çatladı çatlayacak. Lady Birdwell'in çalışma odasında, yaz ikindileri pencerenin başında otururken, bazan çay fincanımın kıyısından yüzme havuzuna kaçamak bir bakış atardım da iki parçalı bir mayodan taşan güneş yanığı bir göbecik deliye döndürürdü beni.

Böyle şeyler düşlemenin sakıncası yoktur. Bütün erkekler zaman zaman kapılırlar böyle düşüncelere. Ne var ki ben korkunç bir suçluluk duyuyordum. Acaba, diye soruyordum kendime, bu hanımların böyle yırtık davranmalarına bir biçimde ben mi yol açtım? Acaba onlarda tutku uyandıran, onları bu gözükarağha iten şey gözümdeki (o denetleyemediğim) ışıltı mı? Bilinçsizce de olsa, onlara her bakışımda, gel gel etme dediğimiz o işareti mi veriyorum? Veriyor muyum?

Yoksa onların bu kıyıcı tavrı, dışının yapısında zaten var mı?

Bu sorunun yanıtını aşağı yukarı kestirebiliyordum ama beni doyurmuyordu. Kestirimlerle avutulamayacak bir vicdanım var ne yazık ki; ille de kanıt istiyor. Bu durumda hangi tarafın gerçekten suçlu olduğunu saptamam gerekiyordu — ben mi, onlar mı ve Snelling'in farelerini kullanarak benzersiz bir deneye giriştim bu amaçla.

Bir küsur yıl önce, kilise korosundan Billy Snelling adında sevimsiz bir oğlanla, başım derde girmişti. Peşpeşe üç pazar, oğlan kiliseye iki beyaz fare ge-

tirmiş, benim vaazım sırasında salıvermişti. Sonun da farelere elkoymuş, hayvanları kilise bahçesinin gözden ırak bir köşesinde bir kutuya yerleştirmiştim. Sırf insanca kaygılarla onları besliyordum, sonuçta, benim hiçbir yüreklendirici katkım olmamasına karşın hayvanlar büyük bir hızla üremeye başladılar. İki fare derken beş oldu, beş derken, bir düzine.

İşte bu aşamada, onları araştırmamda kullanmaya karar verdim. Erkeklerle dişilerin sayısı eşitti, alıştır tane, yani koşullar da son derece elverişliydi.

Önce dişilerle erkekleri ayırdım, iki ayrı kutuya yerleştirdim, üç hafta boyunca öylece bıraktım. Bakın, fare cinsellik açısından dur-durak tanımayan bir hayvandır, hangi zoologa sorarsanız sorun, size bu sürenin onlara inanılmaz derecede uzun geleceğini söyleyecektir. Bana sorarsanız, bir fareye uygulanan zorunlu bir haftalık cinsel perhiz, diyelim Bayan Elphinstone ya da Bayan Prattley gibi biri için bir yıllık bir perhizdir; gerçeğe tıpatıp uyan koşullar yaratmaya özen gösterdiğimi görüyorsunuz.

Üç haftalık süre sona erdiğinde, ortasında küçücük bir bölme olan geniş bir kutu buldum, bölmenin bir yanına dişileri, öbür yanına erkekleri koydum. Bölme, üç sıra çıplak telden oluşuyordu, iki buçuk santimetre aralıkla dizilmiş teller, ne var ki tellere güçlü bir elektrik akımı verilmişti.

Bu işlemlere bir gerçeklik havası katmak amacıyla her dişi fareye bir ad taktım. İçlerinden en irisi, en uzun bıyıklı olanı Bayan Elphinstone'du. Kısa, kalın kuyruklu, Bayan Prattley'di. En ufak tefekleri Bayan Unwin'di v.b. Erkeklerin sekizi de BEN'dim.

Altıma bir iskemle çekip geriye kaykılarak olacakları gözlemeye başladım.

Fareler doğuştan kuşkucudurlar, her iki cinsi aralarında yalnızca tel bölmeyle kutuya koyduğumda, iki yandan da bir tepki gelmedi. Erkekler, telin ara-

sından dişileri gözlediler uzun uzun. Dişiler de bu bakışlara karşılık verdiler, erkeklerin atağa geçmelerini beklediler. Gördüğüm kadarıyla iki tarafın da birleşmeye içi gidiyordu. Bıyıklar titriyor, burunlar seğiriyor, arasına uzun bir kuyruk kutunun duvarına sertçe vuruyordu.

Bir süre sonra ilk erkek, grubundan ayrıldı, sakınarak tele doğru ilerledi karnını nerdeyse yere yapıştırarak. Tele değdi ve oracıkta öldü. Geri kalan on bir fare donmuşlardı, kıpırdamadılar bile.

Bu olayı dokuz buçuk dakika süren, iki cinsin de yerinden kıılmadığı bir sessizlik izledi; bu arada farketmişim kadarıyla, bütün erkeklerin gözü arkadaşlarının cesedindeydi, oysa kadınların gözü erkeklerden başka hiçbir şey görmüyordu.

Sonra birdenbire kısa kuyruklu Bayan Prattley'nin artık dayanması kalmadı. İki yana yalpalayarak geldi, tele değdi, kaskatı yıkıldı yere.

Erkekler yere daha bir yapıştılar, telin iki yanında yatan iki cesedi kaygıyla süzdüler bir süre. Dişiler de oldukça sarsılmışa benziyorlardı, bir bekleme dönemi daha geçti, iki taraf da yerinden kıpırdamadı.

Şimdi sabırsızlık belirtileri gösterme sırası Bayan Unwin'e gelmişti. Homur homur homurdanıyordu, burnunun pembe ucu kıpır kıpır, iki yanı kokluyordu, sonra birdenbire gövdesini hızla indirip kaldırmaya başladı cimnastik yapar gibi. Sağ kalan dört hemcinsine bir göz attı, kuyruğunu, «Ben gidiyorum kızlar,» dercesine havaya diktikten sonra koşar adım tele doğru yürüdü, başını aradan geçirmeye çalıştı, yığılıp kaldı.

On altı dakika sonra Bayan Foster harekete geçti. Bayan Foster, bizim kasabadandı, bir sürü kedi besliyordu, son zamanlarda High Street'teki evinin önüne FOSTER'IN KEDİYURDU diye koskocaman bir levha asacak kadar ileri gitmişti. O yaratıklarla uzun

süredir içli dışlı olduğundan, en muzır huylarını kapmıştı sanki, yanıma nerde yanaşsa, içtiği Rus sigarasının kokusunu bile bastıran keskin bir kedi kokusu geliyordu burnuma. İlkel içgüdülerini denetleyebilen bir kadın değildi bence, o yüzden erkek cinsine doğru son ve umutsuz bir atılışla yaşamına aptalca sonvermesini, biraz da keyif duyarak izledim.

Sıra, Bayan Montgomery-Smith'e gelmişti, ufak tefek, hırslı bir kadındı, bir zamanlar bir piskoposla nişanlandığına beni inandırmak için epey dil dökmüştü. En alttaki telin altından sürünerek geçmeye çalışırken can verdi, sürdürdüğü yaşam biçimine oldukça uygun düşen bir sondu bu.

Geriye kalan beş erkek hâlâ kıpırdamıyorlardı, bir bekleyiş içindeydiler.

Canını dişine takan beşinci dişi, Bayan Plumley'di. Kilisenin bağış torbasına gizlice bana yazılmış notlar atan akıllı bir karış havada bir kadın. Daha geçen pazar ayininden sonra biriken bağış miktarını hesaplamak için yönetim kurulu toplantı odasına girdiğinde on şilinlik bir banknotun arasına sıkıştırılmış şu notu bulmuştum. *Bu sabah, vaaz sırasında sesiniz kısılmış gibi geldi bana, diyordu notta. Lütfen izin verin de size kendi elimle hazırladığım vişne şurubundan getireyim, hemen geçirir. En içten sevgilerle, Eunice Plumley.*

Bayan Plumley, tele doğru seğirtti, burnunun ucuyla orta sırayı yokladı, biraz fazla yaklaşmış olmalı ki iki yüz elli voltiuk dalgali akımla çarpılıverdi oracıkta.

Beş erkek, yerlerinden kımıldamadan, kıyırını izliyorlardı.

Artık dişiler bölmesinde yalnızca Bayan Elphinstone kalmıştı.

Tam yarım saat süreyle ne o ne de erkekler harekete geçtiler. Sonunda, erkeklerden biri kımıldandı, bir adım öne çıktı, biraz bocaladı, durumu enine

boyuna tarttıktan sonra dönüp yine yerine kıvrıldı.

Bu olay Bayan Elphinstone'un cinlerini tepesine çıkarmış olmalı ki, ansızın, gözleri öfkeden pırıl pırıl öne doğru atıldı, teli yarmaya çalıştı. Müthiş bir sıçrayıştı gerçekten, az kalsın sıyrılıyordu, ne var ki arka ayaklarından biri en üstteki tele değdi, o da hemcinsleriyle birlikte can verdi.

Bu basit ama benzersiz deneyi izlemek bana ne kadar iyi geldi anlatamam. Bir hamlede, dışının o akıl almaz derecede kösnül, gem tanımayan yapısını gözler önüne sermişim işte. Kendi cinsim aklanmıştı, vicdanım tertemizdi. Göz açıp kapayana kadar ötedenberi acısını çektiğim toy suçluluk çakıntıları uçup gitti. Suçsuzluğumun bilincine varınca güçlendim, soğukkanlılığıma kavuştum.

Birkaç dakika kadar, kilise bahçesini çevreleyen kara demir parmaklıklara elektrik vermek gibi saçma bir düşünceyle oyalandım. O zaman kitaplıktaki koltuğa kurulur, Bayan Elphinstone Bayan Prattley ve Bayan Unwin gibilerin birer birer öne çıkıp suçsuz bir erkeğe askıntı olmanın kaçınılmaz bedelini ödemelerini gözleyebilirdim.

Bu tür saçma düşünceler işte!

Bundan böyle, dedim kendi kendime, yalnızca kişisel ahlâkımla ördüğüm görünmez bir tür elektrikli tel çekmem gerekiyor çevreme. O telin arkasında güvenle oturur, düşmanlarının birbiri ardından tele vuruşlarını izleyebilirdim.

Öncelikle, küstah bir tavır benimsemem gerekiyordu. Kadınlarla konuşurken onlara tepeden bakacak, yüzlerine asla gülümsemeyecektim. Bir kadın yanıma yanaştı mı hemen bir adım geri çekilmeyecektim artık. Kılımlı kıpırdatmadan dikelecek, kadının gözlerinin içine bakacak, kullandığı sözcüklerde bir dokundurma sezdim mi cevabı hemen yapıştıracaktım.

Ertesi gün, Lady Birdwell'in tenis partisine giderken bu duygular içindeydim.

Ben tenis oynamıyordum gerçi ama hanımefendi hazretleri, saat altıda maçlar bittiğinde gelip konukları arasında yer almamı istemek inceliğini göstermişlerdi. Galiba, bu tür toplantılarda bir din adamının da bulunmasının özel bir anlamı olduğunu düşünüyordu, ayrıca anladığım kadarıyla, geçen gidişimde sunduğum dinletiyi yinelemem için kandırma-ya çalışacaktı beni, o akşam yemekten sonra tam bir saat on beş dakika piyano başında oturmuş, madrigalin yüzyıllar boyu geçirdiği evrimi ayrıntılı bir biçimde açıklayarak konukları eğlendirmiştim.

Saat tam altıda bisikletimle dış kapıdaydım, pedallara basarak eve giden uzun araba yolunu aştım. Haziran'ın ilk haftasıydı, yolun iki yanı sıra sıra pembe, mor açalya öbekleriyle kaplıydı. Alışmadığım bir hafiflik, bir gözüpeklik gelmişti üstüme. Bir gün önce farelerle yaptığım deneyden sonra artık kimse beni gafil avlayamazdı. Başıma gelebilecekleri kestiriyordum, ona göre silâhlanmışım. Çevremdeki çit sapasağlamdı.

«Ooo, iyi geceler Rahip,» diye haykırdı Lady Birdwell, kollarını iki yana açarak.

Yerimde dikeldim, gözlerinin içine baktım. «Birdwell nasıl?» dedim. «Kentte mi hâlâ?»

Kocasıyla daha önce tanışmamış birinin ondan böyle senli-benli sözetmesini ömrü boyunca duymamıştı sanırım. Kaskatı kesildi. Tuhaf tuhaf baktı yüzüme, ne diyeceğini kestiremedi.

«Oturabilir miyim,» dedim, sonra onu sıyrarak dokuz-on konuğun hasır iskemlelerde içkilerini yudumladıkları terasa yöneldim. Çoğu kadındı, her zamanki konuklar, hepsi beyaz tenis giysileri giymişlerdi, aralarına karışırken, üstümdeki ciddi kara giysi tam da istediğim uzaklığı koyuyor, diye düşündüm.

Hanımlar gülümseyerek buyur ettiler beni. Başımla selam verip boş bir koltuğa iliştim ama gülümsemedim onlara.

«Galiba hikâyeyi başka bir zaman bitirsem daha iyi olacak,» diyordu Bayan Elphinstone, «Rahibin hoşuna gideceğini sanmıyorum da.» Kikirdedi, hınzır bir bakış attı bana. Her zamanki gibi sinirli, küçük bir kahkaha koyvereceğimi, ne kadar hoşgörülü olduğum konusunda hiç şaşmayan o küçük tümceyi söyleyeceğimi sanıyordu besbelli; ama umudu boşa çıktı. Yalnızca üst dudağımın kıyısını hafifçe kaldırıp küçük bir küçümseme kıvrımı çizdikten sonra (daha o sabah aynada provasını yapmışım) sertçe ve yüksek sesle, «*Mens sana in corpore sano,*» deyiverdim.

«O da ne?» diye haykırdı. «Bir daha söylesenize Peder.»

«Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur,» diye yanıtladım. «Ailemizin düsturudur bu.»

Uzun süren garip bir sessizlik izledi. Kadınların kendi aralarında bakıştıklarını, kaş çattıklarını, baş salladıklarını görebiliyordum.

«Papaz efendinin keyfi yok,» dedi Bayan Foster. Hani şu kedi besleyen kadın. «Bence bir kadeh bir şey içmeli.»

«Teşekkür ederim,» dedim, «ama ağzıma asla içki sürmem. Biliyorsunuz.»

«Peki öyleyse izin verin de size şöyle serin bir meyve kokteyli getireyim, olmaz mı?»

Bu son tümceyi, tam arkamda, sağımda duran biri söylemişti yumuşak bir sesle, beklemediğim bir anda, seste öylesine içten bir ilgi vardı ki arkama döndüm.

Daha önce yalnız bir kere, bir ay önce gördüğüm eşsiz güzellikte genç bir kadındı. Adı Bayan Roach' tu, ilk görüşümde de şu sürüdekilere hiç mi hiç benzemeyişle dikkatimi çekmişti. Yumuşak, çekingen yapısıyla çok etkilemişti beni; onun yanında kendimi zorlamamamdan da anlaşılıyordu zaten beni güç durumunda bırakmaya asla kalkışmayacağı.

«O kadar yolu bisikletle geldikten sonra ne kadar yorulmuşsunuzdur kimbilir,» diyordu şimdi.

Koltuğumu çevirip dikkatle onu inceledim. Çok çarpıcı bir kişiliği vardı doğrusu — bir kadına göre kasları fazla gelişmişti, omuzları genişti, kolları güçlüydü, iri baldırları bacaklarından taşıyordu. Sporla geçen ikindinin canlılığı taşıyordu üstünden, yüzü sağlıklı bir pembelikle ıslıl ıslıldı.

«Çok teşekkür ederim Bayan Roach,» dedim. «ama ben içkinin damlasını ağzıma sürmem. Küçük bir bardak limonata olsaydı...»

«Ama meyve kokteylinde yalnızca meyve var, Padre.»

Bana «Padre» diyenlere nasıl bayılırdım! Bu sözcük, katı bir özdenetimi ve ast-üst ilişkisini çağrıştıran nice görüntüye gebe bir askeri tınıyla yüklüdür.

«Meyve kokteyli değil mi?» dedi Bayan Elphinstone. «Hiçbir zararı yok tabii.»

«Aziz dostum, içinde C vitamini var o kadar,» dedi Bayan Foster.

«Limonatadan çok daha iyi gelir size,» dedi Lady Birdwell. «Karbondioksit mide zarını mahveder.»

«Hemen gidip getireyim,» dedi Bayan Roach tatlı tatlı gülümseyerek. Açık, aydınlık bir gülüştü, ağzının en ufak köşesinde bile bir iki-yüzlülük ya da kötücüllük belirtisi yoktu.

Ayağa kalkıp içkilerin durduğu sehpaye yürüdü. Önce bir portakal, sonra bir elma, bir salatalık, bir üzüm aldı, dilimledi, dilimleri bardağa attı. Daha sonra etiketini gözlüksüz pek okuyamadığım bir şişeden tepeleme doldurdu bardağı, galiba JIM, TIM, PIM ya da öyle bir ad yazıyordu şişenin etiketinde.

«Umarım dibinde biraz kalmıştır,» diye seslendi Lady Birdwell «Benim obur yavrularım bayılıyorlar buna.»

«Bol bol kaldı,» dedi Bayan Roach, içkiyi getirip önüme, masaya koydu.

Daha tadına bakmadan, çocukların niye bu içkiye bayıldıklarını kolaylıkla sezebiliyordum. Sıvı, koyu kehribar renkteydi, buzların çevresinde meyve dilimleri yüzüyordu, en üste bir nane yaprağı atmıştı Bayan Roach. Nanenin özellikle konulduğunu anladım, içkinin tatlılığını gidermek. besbelli çocuk-ışi sayılabilecek bu karışıma bir çeşit olgunluk katabilmek amacıyla.

«Biraz fazla tatlı sizin için Padre!»

«Tadı çok hoş,» dedim içkiyi yudumlayarak. «Nefis.»

Bayan Roach'un gösterdiği bunca özenden sonra içkiyi bir yudumda devirmek hoş kaçmıyordu belki, ama öyle iştah açıcıydı ki dayanamadım.

«Bir tane daha hazırlayayım n'olur!»

Bardağımı masaya bırakıncaya kadar beklemesine, hemen elimden kapmaya çalışmamasına bayıldım.

«Sizin yerinizde olsaydım naneyi yemezdim,» dedi Bayan Elphinstone.

«İçerden bir şişe daha getireyim,» dedi Lady Birdwell. «Elinin altında bulunsun Mildred.»

«Lütfen,» dedi Bayan Roach. «Ben şişe şişe deviririm bundan,» diye ekledi bana bakarak. «Sanırım bir deri bir kemik de denilemez bana.»

«Hayır, hayır,» dedim telâşla. İkinci içkiyi hazırlayışını gözlüyordum, şişeyi kaldıran kolundaki kasların nasıl oynadığını. Ensesi de harikaydı, şu sözümüne moda güzellerin enseleri gibi sıska, boru gibi değildi öyle, kuntu, kalındı, iki yanda şişkin kaslar göze çarpıyordu. Yaşını kestirmek kolay değildi, ama taş çatlasa kırk sekiz ya da kırk dokuz yaşındaydı.

İkinci meyve kokteylini bitirmiştik ki garip bir duyguya kapıldım. Koltuğumdan yükselmişim sanki, havada yüzüyordum, yüzlerce küçük, sıcak dalga bedenimi yalıyor, beni gittikçe daha da yukarlara kaldırıyordu. Bir köpük kadar ağırlıksızdım, çevremde-

ki her şey bir yukarı bir aşağı, bir sağa bir sola gidip geliyordu usulca. Pek tatlı bir duyguydu doğrusu, bir şarkı mırıldanmamak için güç tutuyordum kendimi.

«Keyfiniz yerinde mi?» Bayan Roach'un sesi kilometrelerce uzaktan geliyordu, arkama dönüp ona baktım, burnumun dibinde olduğunu görünce çok şaşkırdım. O da bir yukarı bir aşağı gidip geliyordu.

«Çok,» dedim. «Çok keyifliyim gerçekten.»

Yüzü ablak ve pembeydi, o kadar yakınımıdaydı ki yanaklarını kaplayan ince ayva tüyü tabakasını görebiliyordum, güneşin her tüyü nasıl ışıltıya boğduğunu. Ansızın, elimi uzatıp o yanakları okşamak geldi içimden. Doğruyu söylemek gerekirse, o da uzanıp benim yanaklarımı okşamaya kalksa hiç karşı çıkmazdım.

«Bahçeye şöyle başbaşa uzanıp kurtlara bakmaya ne dersiniz?»

«Tabii,» dedim. «Çok iyi olur. Siz istedikten sonra.»

Lady Birdwell'in bahçesinde top alanının çimlerinin hemen ötesinde küçük bir çardak vardır, daha gözümü açıp kapayamadan kendimi o çardakta, Bayan Roach'un yanında bir şezlonga kurulmuş buldum. Başımın dönmesi geçmemiştii, Bayan Roach da dönüyordu, çardak da, yine de keyfime diyecek yoktu. Bayan Roach'a şarkı söylememi isteyip istemediğini sordum.

«Şu anda hayır,» dedi kollarıyla beni sarmalayıp, göğsünü göğsüme öyle sıkı bastırıyordu ki canım yandı.

«Yapmayın,» dedim içim eriyerek.

«Şimdi oldu,» diyordu durmadan. «Şimdi çok daha iyi, değil mi?»

Bir saat önce Bayan Roach ya da başka bir dişi bana bunu yapmaya kalkışsaydı, ne olurdu bilmem. Herhalde bayılırdım. Ölürdüm belki de. Ama şimdi, şuracıkta o eski ben, bu dev, çıplak kolların bedeni-

mî sarmalamasından büyük bir tad alıyordum! Ayrıca —işin en şaşırtıcı yanı— ona karşılık verme isteğini duyuyordum delice.

Sol kulağının memesini tuttum, hafifçe çekiştirdim.

«Yaramaz çocuk,» dedi.

Biraz daha sert çekiştirdim, çimdikledim hafifçe. Çılgına döndü birden, azgın bir domuz gibi hırıldamaya başladı. Solukları düzensiz, hırıltılıydı.

«Öp beni,» diye buyurdu.

«Ne?» dedim.

«Hadi öp beni.»

O anda ağzını gördüm, kocaman bir ağız gittikçe yüzüme yaklaşıyor, açılıyor, sokuluyor, sokuluyor, açıldıkça açılıyordu; midemde müthiş bir boşluk duydum, korkudan kaskatı kesildim.

«Yapma!» diye haykırdım vargücümle. «Yapma! N'olur yapma Anneciğim!»

Size şu kadarını söyleyebilirim, o ağızdan daha korkunç bir şey görmemiştim yaşamım süresince. Böyle üstüme üstüme gelmesine *dayanamıyordum*. Onun yerine kızgın bir demir uzatsalardı yüzüme bu kadar korkmazdım, yemin ederim. Güçlü kollar çevremde kenetlenmişti, yerimden kıpırdıyamıyordum, ağız da gitgide kocamanlaşıyordu, ansızın tepemde gördüm onu, dev bir ağızdı, ıslaktı, içi kapkaranlıktı, demeye kalmadan o ağzın içindeydim.

O dev ağzın içindeydim evet, dilin üstüne yüzüstü yatmıştım boylu boyunca, ayaklarım boğazın derinlerinde bir yerdeydi; birden bildim, bir an önce buradan çıkmazsam diri diri yutulmam işten değildi, tıpkı o yavru tavşan gibi. Bacaklarım boğazın içine doğru çekiliyordu her nasılsa, kollarımı uzatıp alt dişlere tutundum, sıkı sıkı sarıldım. Başım, ağzın giriş kısmındaydı, dudakların arasından bakıp dış dünyayı birazcık görebiliyordum — çardağın cilâlı ah-

şap zemininde parlayan güneşi ve zeminde duran beyaz tenis pabucu giymiş o dev ayağı.

Dişlerin ucuna yapışmıştım parmaklarımla, tam o emilmeye karşı koyup usulca günüşiğine doğru kendimi kaldırmayı başarıyordum ki o sırada üst dişler kabalarımı kaptı, etimi öylesine didiklemeğe başladılar ki kendimi bırakmak zorunda kaldım. Boğazın içine doğru kayıyordum hızla, ayaklarım gırtlığa girmişti bile, yolda önüme ne çıkarsa delice tutunmaya çalışıyordum ama her şey öyle kaygan, öyle pürtüksüzdü ki bir türlü yakalayamıyordum. Sonuncu azıdişini de geçtikten sonra solda bir altın ışıltısı aldı gözümü, önümde küçük dil olması gereken şeyi gördüm, gırtlığın tavanından kalın, kırmızı bir sarkıt gibi sallanıyordu. İki elimle yapıştım ona, parmaklarının arasından kaydı, aşağılara kaydım.

İmdat diye haykırdığımı anımsıyorum gelgelelim gırtlak sahibinin çıkardığı hırıltıların rüzgârı kendi sesimi duymamı engelliyordu nerdeyse. Sürekli bir esinti vardı sanki, garip, düzensiz, hafif bir esinti, birçok soğuk (hava içeri girerken) birçok sıcak (dışarı verilirken).

Bir ara dirseklerimi sivri, etli bir çıkıntıya geçirmeyi başardım —sanırım gırtlak kapağıydı— ve bir an asılı kaldım orada, beni içeri çeken burgaca karşı koyarak, boyuna havayı tekmeleyerek nefes borusuna basmaya çalıştım; ne var ki müthiş bir yutkunmayla koptum yerimden, yine aşağılara yuvarlandım.

O andan sonra artık tutunabileceğim hiçbir şey kalmamıştı, gittikçe aşağılara indim, aşağılarda, midenin üst bölümüne değdi degecek yakınlıkta, çırpınan bacaklarımı görüyordum, mide açılıp kapandıkça ağır atan nabzı ayak bileklerime yapışıkça yapışıyor, beni daha da, daha da aşağılara emiyordu.

Ta tepemde, açıkavada, kadınların mırıl mırıl konuşan seslerini duyuyordum:

«Olamaz...»

«Sevgili Mildred, ne korkunç...»

«Adam deli düpedüz...»

«Seks manyağı canım...»

«Sadistin biri...»

«Piskoposa hemen haber vermeli...»

Sonra da Bayan Roach'un herkesin sesini bastırarak, sövgüler yağdıran papağanımsı cıyak cıyak sesi:

«Öldürmediğime şükretsün alçak!... Ona söyledim, bana bak dedim, dış çektirmek istesem dışçıye giderdim, ne idüğü belirsiz bir papaza değil... Benden yüz bulmuş olsa gene neyse!...»

«Şimdi nerede, Mildred?»

«Tanrı bilir orasını. O lanet olası çardaktadır herhalde.»

«Hadi kızlar, kalkın da hangi delikteyse bulup çıkaralım onu.»

Ah, ah. Şimdi, olaydan üç hafta sonra her şeyi bir daha gözden geçirdiğimde, o korkunç ikindinin karabasanını nasıl olup da çıldırmadan atlattığımı kendim de anlayamıyorum.

Böyle bir büyücüler çetesini hafife almaya gelmez, nitekim kanları kabarır kabarmaz beni çardakta yakalamayı başarmışlardı, isteseler anında parçalarlardı beni.

Ya parçalarlar ya da çeke sürüye karakola götürürlerdi, Lady Birdwell ile Bayan Roach alayın başında, kasabanın ana caddesinden geçerdik.

Ama beni yakalamadılar tabii.

Ne o zaman ne de şimdi, şansım böyle iyi giderse onlardan paçamı kurtarabilirim sanıyorum ufak bir umut da olsa — hiç değilse birkaç ay, olay unutuluncaya kadar.

Tahmin etmişsinizdir, şimdilerde insan içine çıkmamak zorundayım, resmi ya da özel hiçbir toplantıya katılmıyorum. Böyle bir dönemde yapılacak en

yararlı şey, yazmak bence, her gün saatlerce tüm-celerle oynayarak vakit geçiriyorum. Her tümceye küçük bir tekerlek gözüyle bakıyorum, son günlerde tek amacım, bu tekerleklerden yüzlercesini biraraya toparlayıp ucuca bitıştirmek, dişliler birbirine kenetlenecek şekilde ama her tekerlek ayrı boyda olacak, her birinin ayrı bir dönme hızı olacak. Arasına koskocaman bir tekerleği küçük bir tekerleğe bitıştirmeye çalışıyorum, öyle kenetlenecekler ki ağır ağır dönen büyük tekerlek küçük tekerleği fırıl fırıl döndürecek. Ustalık ister bu.

Ayrıca akşamları madrigal de söylüyorum, kendi klavseni çok özlüyorum tabii.

Yine de burası kötü bir yer sayılmaz pek, elimden geldiğince, rahat bir düzene soktum kendimi. On iki parmak barsağının ön büklümlerinden birinde, küçük bir oda, hani sağ böbreğin önünden aşağı dimdik inmeden önce. Zemin oldukça düz sayılır — aslına bakarsanız, Bayan Roach'un boğazından aşağı o korkunç iniş sırasında vardığım ilk düz yer burası — o yüzden durabildim ya. Tepemde, mide-kapısına benzettiğim etten bir yarık duruyor, midenin ince barsağa açıldığı nokta (annemin bana gösterdiği çizimlerin bazıları hâlâ gözümün önünde), altımdaysa, pankreas kanalının on iki parmak barsağının alt kesimine girdiği yerde, duvarda acayip küçük bir delik.

Benim gibi beğenilerinde tutucu biri için oldukça atak döşenmiş. Ben kendi adıma meşe mobilya, parke zemin severim. Ne var ki burada gerçekten hoşuma giden bir şey var, o da duvarlar. Çok güzel, yumuşacık duvarlar, altlarına sünger doldurulmuş gibi, işin güzeli canım çektiği kadar vurabiliyorum kendimi duvara, hiçbir yerim acımıyor.

Bir sürü başka insan da görünüyor ortalıkta, şaşılacak şey, ama tanrıya şükür hepsi erkek. Her nedense hepsi beyaz gömlekler giymişler, sanki işleri

başlarından aşkınımış, çok önemliymiş havalarında ortalıkta dolaşıyorlar. Doğruyu söylemek gerekirse, bu kadar kara cahilin biraraya geldiği az görülmüştür. *Kim* olduklarının bile farkında değiller galiba. Anlatmaya çalıştığımda, anlamazdan geliyor, dinlemiyorlar. Bazan damarıma öyle basıyorlar ki tepem atıyor, bağırip çağırıyorum; o zaman bir kurnazlık, bir güvensizlik geliyor yüzlerine, yavaş yavaş geri geliyor, bir yandan da, «Dur, dur. Yavaş ol,» diyorlar. «Yavaş ol Peder, aferin sana. Yavaş ol.»

Nasıl bir konuşma bu?

Bir de yaşlıca bir adam var —her sabah kahvaltıdan sonra 'yokluyor beni— o, gerçeğe biraz daha yakın yaşıyor gibi. Terbiyeli, zarif bir adam, yalnız olmalı çünkü odamda oturup benim söylediklerimi dinlemeyi çok seviyor. Tek sorun şu, konu ne zaman bulunduğumuz yere gelse, kaçmam için bana yardıma hazır olduğunu anlatıyor durmadan. Bu sabah da söyledi aynı şeyi, biraz tartıştık.

«Anlamıyorsunuz ki,» dedim sinirlenmeden, «Ben kaçmak *istemiyorum*.»

«Sevgili Peder, neden hep hayır diyorsunuz?»

«Kaç kere söyledim size — çünkü dışarda, hepsi beni arıyorlar, peşimdeler.»

«Kimler?»

«Bayan Elphinstone, Bayan Roach, Bayan Prattley, ötekiler.»

«Saçma.»

«Tabii peşimdeler! Bana kalırsa *sizin de* peşinizdeler ama söylemeye diliniz varmıyor.»

«Hayır dostum, benim peşimde değiller.»

«Öyleyse sorabilir miyim lütfen, burada işiniz ne sizin?»

Onu biraz bocalattı bu soru. Ne söyleyeceğini kestiremeden kemküm etti gördüğüm kadarıyla.

«Kalıbımı basarım, siz de benim gibi Bayan Roach'»

la oynaşırken yutuluverdiniz. Kalıbımı basarım işin aslı bu ama kabullenmeye utanıyorsunuz.»

Bunu söylediğimde birdenbire üstüne öyle bir çaresizlik, bezginlik çöktü ki içim yandı.

«Size bir şarkı söyleyeyim mi?» diye sordum.

Hiçbir şey demeden kalktı, yavaşça koridora doğru yürüdü.

«Neşelenin biraz,» diye seslendim arkasından.

«Kendinizi bırakmayın böyle. Her yaraya bir merhem bulunur.»

ÇAKIRPENÇE FOXLEY

Tam otuz altı yıldır, haftanın beş günü, kent merkezine sekiz on treniyle inmişimdir. Tren hiçbir zaman aşırı kalabalık olmaz, ayrıca beni Cannon Street İstasyonu'nda, iş yerime on bir buçuk dakikalık rahat bir yürüme mesafesinde bırakır.

Abonmanla yolculuğa eskiden beri bayılırım; bu küçük yolculuğun her anı keyif verir bana. Alışkanlıklarına bağlı bir insanı hoşnut eden, onun içini rahatlatan bir düzendir sürüp giden, ayrıca günlük tek-düze iş yaşamının dalgalarına açılmadan önce beni usulca, güvenle o denize indiren bir kızak gibidir de.

Oldukça küçük bir kasaba istasyonudur bizimki, sekiz-on iki trenine binmek üzere bekleyen yolcuların sayısı on dokuz - yirmiye aşmaz. Pek değişmeyen bir kalabalığızdır biz, peronda bindebir beliren yeni bir yüz, hemen genel bir hoşnutsuzluğa, bir itiraz dalgasına yol açar, kanarya kafesine yeni bir kuş girmiş gibi.

Ama genellikle, sabahları hiç şaşmayan dört dakikalık bekleme payımla vardığımda, hepsi oradadırlar, o iyi yürekli, sağlam, dürüst kişiler bildik yerlerinde durmaktadırlar, düzgün şemsiyeleri, şapkaları, boyunbağları, yüzleri ve kollarının altına sıkıştırdıkları gazeteleriyle, yerli yerindedirler, yılların değiştirmedığı, asla değiştiremeyeceği biçimde, tıpkı salonunun mobilyaları gibi. Bu da hoşuma gider.

Pencerenin yanındaki köşemden, trenin gürültüsü ve sallantısı arasında *The Times*'ımı okumaktan

da çok hoşlanırım. Yolculuğun bu bölümü otuz-iki dakika sürer, hem beynime hem de yıpranmış ihtiyar bedenime uzun, dinlendirici bir masaj gibi gelir. İnanın bana, kişinin huzurunu koruyabilmesinde tekdüzeliğin ve düzenliliğin üstüne yoktur. Bu sabah yolculuğunu şimdiye kadar aşağı yukarı on bin kere yapmışımdır, her gün daha büyük bir keyif duymuşumdur. Ayrıca (belki yeri değil ama ilginç) kendim de bir tür saate dönüşmüşümdür. İki dakikalık gecikmemi var, üç dakikalık mı, dört dakikalık mı, şıp diye söyleyebilirim, hangi istasyonda durduğumuza anlamam için dışarı bakmam gerekmez bile.

Hattın öbür ucuna vardığımda, Cannon Sokağı'ndan işyerime kadar yaptığım yürüyüş de karındadır, ne fazla uzun, ne fazla kısa — benim uyduğum sekinez çizelge gereğince, çalıştıkları yerlere koşuşturan mazbut dostlarla dolup taşan sokaklar boyunca sağlıklı bir gezinti. İşlerine yürekten bağlı olmayı seçen, dünyayı saran aylaklıktan uzak kalan bu güvenilir, saygın kişilerin arasında bulunmak bir çeşit özgüven verir bana. Onların yaşamları da, tıpkı benimki gibi, kılıkılına ayarlanmış bir saatin yönetimine bırakılmıştır, aynı gün içinde, sık sık aynı anlarda, aynı yerlerde kesişir yollarımız.

Sözgelimi ben St. Swithin Yolu'nun köşesini dönerken, hiç şaşmaz, gümüş çerçeveli kelebek gözlük takan, siyah bir evrak çantası taşıyan o soylu orta yaşlı hanımefendiyle burun buruna gelirim — birinci sınıf bir muhasebeci olsa gerek ya da tekstil sanayiinin gözde yöneticilerinden biri. Gözün trafik lambalarında, Threadneedle Sokağı'nda karşı kaldırıma geçerkense, onda dokuz, her gün, yakasına tap-taze bir çiçek iliştirmiş bir beyefendi çıkar karşıma. Siyah pantolon, gri tozluk giyer, besbelli an sektirmeyen, titiz bir insan, bir bankacı belki de ya da benim gibi bir dava vekili: son yirmi/beş yılda kaç kere yaya geçidinin keşmekeşinde karşılaşmışsak, kar-

şıklı bir anlayış ve saygıyla gözgöze gelmişizdir bir anlığına.

Bu kısa yürüyüş sırasında karşılaştığım yüzlerin en azından yarısını iyice tanıyorum artık. Ne güzel yüzler, tam bana göre yüzler, bana göre insanlar — akıllı başlı, görevlerine bağlı, iş dünyasından insanlar, dünyayı İşçi Hükümetleriyle, yok kamulaştırılmış ilaçlarla falan altüst etmeye can atan sözümona uyanık kişilerde gördüğümüz tedirginlikten, cin bakışlardan iz bile yok onlarda.

Böylece, sözcüğün her iki anlamında da hoşnut bir abonmancı* sayılabileceğimi görebilirsiniz. Ya da öyleydim mi desem? Demin okuduğunuz küçük özgeçmiş taslağını yazdığım — onu işyerimde çalışan arkadaşlara yol göstermek ve örnek olmak amacıyla dağıtmayı düşündüğüm — günlerde duygularımın eksiksiz, sahici bir dökümünü yapabiliyordum. Ama aradan koskoca bir hafta geçti ve bu arada garip bir şey oldu. Aslına bakılırsa, olay geçen Salı başladı, yazımın taslağını cebime atıp kente indiğim sabah; öylesine denk düşen bir rastlantıydı ki, bana kalırsa ancak Tanrı'nın işi olabilirdi. Evet, Tanrı küçük denememi okumuş ve kendi kendine şöyle demişti, «Şu Perkins kulum da çizmeyi aşıyor. Ona bir ders verme zamanı geldi.» Hakçası, içimden geçen bu.

Dediğim gibi Salı günüydü, Paskalya'dan sonraki Salı, ılık, sarı bir bahar sabahıydı, ben de kolumun altında *The Times*'ım, cebimde «Mazbut ve Hoşnut»un taslağı, tam bizim küçük kasabanın peronuna varmıştım ki, ortalıkta bir şey döndüğünü farkettim. Bizimkilerin saflarında dolaşan o garip küçük itiraz dalgasını iliklerimde duyabiliyordum. Durdum, çevreme bir göz attım.

* **commuter**: abonman kullanan kişi, ayrıca «mazbut» anlamında. (Ç.N.)

Yabancı, bacakları ayırık, kolları kenetli, dimdik duruyordu peronun ortasında, onu gören, bizim kasabanın sahibi sanırdı. İriyarı, tıknaz bir adamdı, arkasından bakıldığında bir küstahlık, bir cıvıklık izlenimi uyandırabilecek güçteydi. Besbelli, bizden biri değildi. Şemsiye yerine baston tutuyordu, pa-buçları siyah değil, kahverengiydi, gri şapkasını gü-lünç bir biçimde yan yatırmıştı, neresinden bak-sanız abartılmış bir yumuşaklık ve parlaklık yansı-yordu kişiliğinden. Daha fazlasına dikkat etmeye ge-rek görmedim. Havalara bakarak ve umarım, zaten soğuk olan ortama bir buz-gibilik daha katarak, dos-doğru geçtim önünden.

Tren geldi. Şimdi lütfen, bu adam benim ardım-dan *benim kompartımanıma* girdiğinde duyduğum dehşeti gözlerinizin önüne getirin! On beş yıldır kim-se bunu yapmamıştı bana. Dostlarım her zaman bu önceliğime saygı göstermişlerdir. Küçük, kişisel ke-yiflerimden biri de en azından bir, bazan iki ya da üç istasyon boyunca kompartımanımda tek başıma kalmaktır. Ama düşünün lütfen, şu yabancı herif karşımdaki koltukta kaykılmış, burnunu sümkürü-yor, *Daily Mail*'ini hışırdatırken, ayrıca bir de iğrenç piposunu tütürüyordu.

Times'ını indirip yüzüne baktım şöyle. Galiba ben yaştaydı — altmış iki ya da altmış üç — ama ya-kışıklılığıyla insanı irkilten o yanık tenli, meşin yüz-lü erkeklerdendi, hani son günlerde erkek gömleği reklamlarına çıkanlar gibiydi — aslan avcısı, polocu, Everest tırmanıcısı, tropikler kâşifi, yat yarışçısı, hep-si aynı potada yoğrulmuş sanki; koyu renk kaşlar, çe-liksi gözler, pipoyu ısırın sağlıklı, beyaz dişler. Doğ-ruyu söylemek gerekirse, yakışıklı erkeklere hiç mi hiç güvenmem ben. Bu hayatın yüzeysel tatlarını el-lerinin altında hazır bulurlar, üstelik, yakışıklılıkla-rından kendileri sorumluymuş gibi salınır dururlar ortalıkta. Bir *kadın*'ın güzel olmasına diyeceğim yok

tabii. O başka. Gelgelelim bir erkeğin güzelliği, özür dilerim ama düpedüz irkiltici gelir bana nedense. Her neyse uzatmayalım, bizim yakışıklı tam karşıma kurulmuş oturuyor, ben de *Times*'imin kenarından onu süzüyorum, birdenbire başını kaldırdı, göz göze geldik.

«Pipo rahatsız ediyor mu?» dedi piposunu havaya kaldırarak. Başka tek söz etmedi. Yine de sesinin tınısı beklenmedik, olağanüstü bir etki yaptı üstümde. Galiba sıçradım hatta. Sonra da dondum kaldım, kendimi toparlayıp yanıt verene kadar en az bir dakika gözlerimi ondan ayıramadım.

«Bu kompartıman sigara içenlere ayrılmıştır,» dedim, «dilediğiniz gibi içebilirsiniz.»

«Bir sorayım dedim de.»

İşte, yine o, sözcükleri önce yutan, sonra da ahududu tanelerini peşpeşe nişanlayan bir altıpatlar gibi ufalayıp kusan o bildik, gevrek, garip ses. Nerede duymuştum bu sesi daha önce? ve neden her sözcük belleğimin gerilerinde kalan duyarlı bir noktaya değmişti? Hay allah, diye düşündüm. Kendine gelsene sen. Bu saçma düşünceye neden kapıldın ki?

Yabancı, yine gazetesine dönmüştü. Ben de öyle yapmaya çalıştım. Ama enikonu dağılmıştım, dikkatimi bir türlü toplayamıyordum. Arasına, baş sayfanın üstünden kaçamak bakışlar atıyordum ona. Gerçekten katlanılmaz bir yüzü vardı, nasıl desem, bayağı, handiyse şehvetli, yakışıklı bir yüz, teni yağlı, kışkırtıcı bir parıltıyla ıslıl ıslıl.- Bu yüzü daha önce görmüş müydüm, görmemiş miydim? Görmüşüm gibi geliyordu, o anda, ona bakarken tam dile getiremeyeceğim — nasıl anlatsam, acıyla, şiddetle, hatta korkuyla ilintili karışık bir duyguya kapılıyordum.

Yolculuk boyunca bir daha konuşmadık ama bütün düzenimin nasıl altüst olduğunu düşünebilirsiniz. Günüm de berbat olmuştu işte, bürodaki memurla-

rından birkaçını haşladım, özellikle öğle yemeğinden sonra, hele bir de sindirim bozukluğu bastırınca.

Ertesi gün bizimki yine peronun ortasında duruyordu, bastonu, piposu, ipek fuları ve o iç bulandırıcı, yakışıklı yüzüyle. Dosdoğru onun yanından geçip Bay Grummitt adındaki beye yaklaştım, yirmi sekiz yıldır birlikte yolculuk ettiğim bir borsa tellalıdır kendisi. Daha önce uzun boylu konuştuğumuzu söyleyemem —bizim istasyon takımı biraz mesafelidir— ama böyle bir bunalım anında buzlar çözülür genellikle.

«Grummitt,» diye fısıldadım kulağına. «Bu küstah herif kimin nesiymiş?»

«Bilsem...» dedi Grummitt.

«Oldukça sevimsiz.»

«Çok sevimsiz.»

«Bari biz sürekli müşterilere katılmasa.»

«Yapma!» dedi Grummitt.

O sırada tren geldi.

Bu kere onun başka bir kompartmana bindiğini görünce bir rahatladım, bir rahatladım.

Ne var ki ertesi gün yine karşımda buldum onu.

«Ya,» dedi tam karşımdaki koltukta kaykılarak, «nefis bir gün, değil mi?» Ve ben bir kere daha bellegimi bir şeyin usulca, tedirgince yokladığını duydum, bu kere kıpırtı eskisinden daha da güçlüydü, yüzeye vurmak üzereydi ama yakalayamıyordum daha.

Cuma geldi çattı, haftanın son günü. İstasyona giderken yağmur yağmıştı aklımda kaldığı kadarıyla, ama ancak beş altı dakika süren ılık, ıslık ıslık bir nisan sağanağıydı, perona yürüdüğümde bütün şemsiyeler kapatılmıştı, güneş parlıyordu ve kocaman beyaz bulutlar yüzüyordu gökyüzünde. Yine de içim eziliyordu. Bu yolculuğun benim için tadı tuzu kalmamıştı artık. Yabancıнын nasılsa orada olacağını biliyordum. Hah, oradaydı işte, istasyonun sahibiymiş

gibi bacaklarını iki yana açmış, bastonunu rastgele ileri geri sallıyor.

Baston! Tamam! Kurşun yemiş gibi kalakaldım.

«Foxley bu!» diye haykırdım içimden. «Bizim Çakırpençe Foxley! Hâlâ bastonlu!»

Yakından görebilmek için öne bir adım attım. Hayatım boyunca hiç böyle şaşırmamıştım. Foxley'di evet. Bruce Foxley ya da bizim taktığımız adla Çakırpençe Foxley. Onu son, durun bakayım — evet okuldayken görmüştüm, on iki ya da on üç yaşındaydım o sıralar.

O anda tren geldi, adam yine benim kompartmana girmesin mi? Şapkasıyla bastonunu tepedeki fileye yerleştirdi, sonra dönüp yerine oturdu, piposunu yakmaya koyuldu. O boncuk gibi soğuk gözleriyle duman halkalarının arasından baktı bana, «*Müthiş*» bir gün, değil mi? Yaz gibi.»

Ses o sestti, orası kesindi artık. Hiç değişmemişti. Yalnız duymaya alışageldiğim sözcükler değişmişti.

«Hadi bakalım Perkins,» derdi bu ses bir zaman. «Seni küçük afacan seni. Birazdan dayak yiyeceksin yine.»

Ne kadar geçmişti aradan? Aşağı yukarı elli yıl. Yüz çizgilerinin hemen hiç değişmemesi, inanılır gibi değildi. Çenedeki küstahlık, iri iri açılan burun delikleri, insanı aşağılayan küçücük, birbirine fazla yakın oldukları için de ürpertici gelen o gözler; suratını burnunuzun dibine uzatma huyu da değişmemiş, sizi kapana kıştırırcasına, bir köşeye sıkıştırırcasına; saçlarını bile anımsıyordum — kalın telli, hafif dalgalı, ince bir yağ tabakasıyla kaplı, iyi karıştırılmış bir salata gibi. Çalışma odasındaki sehpa da bir şişe yeşil saç kremi dururdu — bir odanın tozunu almak zorunda kalırsanız, içindeki her nesneyi ezberlemeyi ve hepsinden nefret etmeyi öğrenirsiniz — şişenin etiketinde kraliyet arması ve Bond Sokağı'ndaki bir dükânın adı vardı, altında da küçük harflerle şöyle ya-

zıyordu: «Majeste Kral VII. Edward ın Atanmış Özel Berberleri.» Bunu özellikle aklımda tutmamın nedeni, bir dükkânın, düpedüz kel sayılabilecek birinin berberi olmakla övünmesini gülünç karşılamam — adam, isterse kral olsun.

Foxley'nin yerine yerleşmesini, gazetesini okumasını izliyordum şimdi. Açıklaması güç bir duyguydu, elli yıl önce bana onca acı çektiren, canıma kıymayı bile düşündürten şu adamdan yalnızca bir metre ötede oturmak. O tanımamıştı beni; tehlikeden uzaktım, iyi ki bıyığım vardı. Güvendeysim demek, orada oturup canımın çektiği kadar gözleyebilirdim onu.

O günleri anımsıyorum da, okulun ilk yılında Bruce Foxley'den neler çekmişim, orası hiç su götürmez, işin tuhaf yanı, bu işkencelere hiç istemeksizin babamın yol açmasıydı. O saygın, köklü devlet okuluna girdiğimde on iki buçuk yaşındaydım. Yıl, bir dakika, 1907. Babam, silindir şapkası ve spor ceke-tiyle istasyona beni uğurlamaya gelmişti, tahta bavullar, sandık yığınları arasında peronda nasıl durduğumuz şu an bile gözlerimin önünde, çevremizde bana sayıları binleri aşmış gibi gelen iriyarı oğlanlar itişip kakışıyor, bağışıyorlardı, o sırada yanımızdan geçmek isteyen biri arkadan öyle bir bindirdi ki babama, adamcağız az kalsın düşüyordu.

Kısa boylu, zarif, soylu bir adam olan babam, birden arkasına döndü ve şaşılacak bir atiklikle suçlunun bileğine yapıştı.

«Size okulda daha terbiyeli davranınmayı öğretmiyorlar mı oğlum?» dedi.

Babama en az yirmi santim fark atan oğlan, soğuk, alaycı-küstah bakışlarla süzdü onu, tek söz etmedi.

«Bana kalırsa,» dedi babam. onun gözlerinin içine bakarak, «özür dilemen yerinde olur.»

Gelgelelim oğlan, dudaklarının kıyısından eksilmeyen o garip, küstah gülümsemeyle babamı tepeden

süzme yi sürdürdü, çenesini gittikçe öne uzatarak.

«Serkeş, ayrıca görgüsüz bir oğlansınız,» diye sürdürdü babam, «bana öyle geliyor. Umarım, okulunuzda sizin gibi bir öğrenci daha yoktur. Oğlumun böyle huylar edinmesini istemem.»

O sırada, irikıyım oğlan, başını hafifçe bana çevirdi; birbirine oldukça yakın bir çift soğuk, boncuk göz, gözlerime dikildi. O anda pek korkmadım doğrusu; devlet okullarında büyük oğlanların küçükler üstünde nasıl bir baskı kurduklarından haberim yoktu; aklımda kaldığı kadarıyla babamı desteklediğimi belirtircesine ben de onun gözlerinin içine baktım, büyük bir hayranlık ve saygı beslerdim babama.

Babam birşeyler daha söylemeye kalkışınca, oğlan hemen bize sırtını döndü, ağır ağır salınarak kalabalığa karıştı.

Bruce Foxley, bu olayı asla unutmadı; asıl talih-sizliğim, okulda onunla aynı yatakhaneye düşmem oldu. Daha da kötüsü — onun etüd odasında kalıyordum. Okulda son yılıydı, kelimenin tam anlamıyla bir «abi»ydi, onlara öyle derdik biz — o yüzden de yatakhanedeki çaylakları canı çektiğinde dövme izni vardı. Odasında kaldığım için ister istemez onun özel, kişisel kölesi oluverdim. Uşağı, aşçısı, hizmetçisi, hizmet eriydim, ille gerekmiyorsa parmağını bile kıpırdatmamasını sağlamaktı görevim. Sanmam ki dünyada, hizmetçilere, biz zavallı çaylaklara abilerimizin uyguladığı ölçüde zulüm edilen bir toplum daha olsun. Soğuk ya da karlı havalarda, her sabah kahvaltıdan sonra sobasız bir bölmedeki tuvalete koşup Foxley gelmeden önce oturup helâ tahtasını ısıtmam gerekiyordu.

Odada gevşek, zarif adımlarıyla nasıl salındığı, gözlerimin önünde, yoluna bir iskemle çıkacak olsa, bir tekmede devirirdi, ben koşup iskemleyi kaldırmak zorundaydım. Hep ipek gömlek giyerdi, bileğine ipek bir mendil sıkıştırırdı, pabuçlarını Lobb adında biri-

ne (onun etiketinde de kraliyet arması vardı) ısmarlardı. Sivri burunlu pabuçlardı hepsi, her gün on beş dakika süreyle köseleyi kemikle parlatmak da benim görevimdi.

Yine de en kötü anılarım soyunma odasındakiler.

O anda kendimi —küçük, solgun bir oğlan— o koskocaman odanın kapısında, pijamam, ayağымda terliklerim ve deve tüyü sabahlığımla gözlerimin önüne getirebiliyordum. Tavandan parlak ışık saçan bir ampul sarkardı, duvarlar boydan boya sarılı-siyahlı futbol üniformalarıyla kaplı, onlardan yükselen ter kokusu odayı sarmış ve o ses, o gevrek, salyalı ses şöyle diyor: «Şimdi hangisini seçeceksin bakalım? Sabahlıkla altı mı — sabahlıksız dört mü?»

Bu soruya bir türlü yanıt veremezdim. Orada dikilip kirli döşemeye bakar, beynim korkudan uğuldarken, karşımdaki irikiyım oğlanın o uzun, ince, beyaz sopayla beni birazdan dövmeye başlayacağını, yavaş yavaş, bilimsel bir yöntemle, ustaca, üstelik yasal hakkını kullanarak ve besbelli büyük bir haz duyarak döveceğini, benimse kan içinde kalacağımı düşünmekten başka elimden bir şey gelmeden beklerdim. Beş saat önce odasındaki sobayı yakamamıştım. Bütün harçlığını özel bir tutuşturucu almaya harcamış, gazeteyle yelleyerek ateşi körüklemeye çalışmıştım, üfleye üfleye soluğum tükenmişti; yine de kömürler tutuşmuyordu bir türlü.

«Sorumu yanıtlamayacak kadar inatçıysan,» diyordu ses, «senin yerine kararı benim vermem gerekecek.»

Yanıtlamaya içim gidiyordu, çünkü hangisini seçmem gerektiğini biliyordum. Zaten ilk öğrendiğiniz budur. *Sabahlıktan* şaşmayacaksınız, fazladan üç-beş vuruşa boyun eğeceksiniz. Yoksa etinin yarılması işten bile değildir. Çıplak etine bir tane yemektense sabahlıkla üç tane ye, daha iyi.

«Öyleyse hemen çıkar o sabahlığı, karşı köşeye yürü, ellerin ayakparmaklarına degecek kadar eğil bakayım. Dört sopayı hak ettin.»

Yavaş yavaş soyunur, sabahlığımı dolapların üstündeki rafa bırakırdım. Ses etmeden köşeye yürürdüm; pamuklu pijamamla buz kesmişim sanki, çırılçıplağım, usulca yürürken, çevremdeki her şey ansızın çok parlak ve dümdüz, çok uzak gelirdi, bir projektörle yansıtılmışçasına, üstelik çok kocaman ve çok gerçek dışı, yaşlarla dolu gözlerimde yüzüyor gibi.

«Hadi bakalım, eğil de dokun parmaklarına. Daha gergin dur — daha geril.»

Sonra odanın ta öbür ucuna giderdi, ben iki büküm, bacaklarımın arasından bakar, onun «tuvalet aralığı» dediğimiz bölmeye inen basamaklarda gözden kayboluşunu izlerdim. Bir duvarı boydan boya lavabolarla kaplı, zemini taş bir geçitti orası, arkada banyo bölmesi vardı: Foxley gözden kaybolduğunda, onun aralığın öbür ucuna yürüdüğünü bilirdim. Hep öyle yapardı. Sonra ta uzaktan, lavabolarda, taş zeminde müthiş yankılar yapan ayak seslerini duyardım ve dörtnala saldırıya geçtiğini anlardım o anda, yine bacaklarımın arasından bakıp onun iki basamağı bir sıçrayışta aşışını, çenesi öfkeden kasılmış, bastonu havada, soyunma odasına dalışını, üstüme doğru gelişini gözlerdim. O anda gözlerimi yumar, sopanın ilk inişini beklerken, ne pahasına olursa olsun doğrulmamam gerektiğini düşünürdüm.

Kıyasıya dayak yiyen herkes bilir, asıl acı, sopanın inişinden sekiz, bilemedin on saniye sonra duyulur. Sopanın inişi bir pat sesidir yalnızca, kabanıza inen tok bir şaplaktır, bedeninizi tepeden tırnağa uyuşturur (dediklerine göre, kurşun yemek de aynı etkiyi yaparınış). Gelgelelim biraz sonra, aman allahım, sanki biri çıplak etinizi kızgın demirle dağlamaktadır, siz de ne kadar çabalarsanız çabalayın, eli-

nizi geriye uzatıp o kızgın demiri kavramaktan kendinizi alıkoyamazsınız.

Foxley, bu incelikleri iyi biliyordu, on beş metrelik bir alanı ağır ağır katetmesi, ikinci sopa inmeden önce bir öncekinin verdiği acının doruğa yükselmesine haydi haydi yetiyordu.

Dördüncüde, ister istemez doğruluyordum. Ne yapsam boşunaydı. Katlanabileceği kadarına katlanmış bir bedenin kendiliğinden savunuya geçmesiydi bu tepkim.

«Kıpırdadın,» derdi Foxley. «Bu vuruş sayılmaz. Hadi bakalım — eğil.»

Bir sonrakinde, ayak bileklerimi sıkı sıkı kavramayı akıl ederdim.

Daha sonra benim doğrulup yürüyüşümü — kas-katı kesilmiş, kabalarımı tutarak — sabahlığımı giyimi gözlerdi, yüzümü görmesin diye sırtım dönük yürümeye özen gösterirdim. Dışarı çıktığımda sesi yükselirdi, «Sen ufaklık! Gel buraya!»

O sırada geçide varmış olurdum, döner, eşikte beklerdim.

«Gel buraya dedim. Hadi, gel. Söyle bakalım — bir şey unutmadın mı?»

O anda kabalarımı yakan aınansız acıdan başka bir şey olmazdı kafamda.

«Bende serkeş, görgüsüz bir oğlan izlenimi uyan-dırıyorsun küçük,» derdi babamın ses tonuna öykünerek. «Size okulda daha terbiyeli davranınayı öğretmiyorlar mı oğlum?»

«Teşekkür... ederim,» diye kekelerdim. «Dayak... için... teşekkür... ederim.»

Sonra karanlık merdivenlerden doğru yukarıya, yatakhaneye, ama artık çok daha iyiyim, bir kere atlattım ya, sancı da geçmek üzere, öteki çocuklar, aynı vartayı kimbilir kaç kere atlatmanın yarattığı o garip-kaba sevecenlikle çevreme dolmuşlar.

«Hey Perkins, bir göz atalım bırak da.»

«Kaç sopa yedin?»

«Beş, di mi? Buradan bile kolaylıkla duyulabiliyordu.»

«Hadi oğlum. İzleri görelim.»

Pijamanı indirir, uzmanlar kümesi yaralarımı incelerken öylece durup beklerdim.

«Oldukça aralıklı değil mi? Foxley'nin üslubuna pek uymuyor.»

«Bak, şu ikisi epey yakın. Birbirine değişiyor neredyse. Baksana şunlara — amma usta işi!»

«Alttakini tutturamamış.»

«Hız almaya ta öbür uca kadar koştu muydu?»

«Kıpırdadığın için fazladan bir tane daha yedin di mi?»

«Bizim Foxley gerçekten *seni* kestirmiş gözüne.»

«Biraz kanıyor. Yıkasan iyi olur.»

Tam o sırada kapı açılır, Foxley ensemizde biter, herkes kaçışıp dişlerini fırçalamış ya da dua edermiş gibi yapar, ben de odanın ortasında pijamam ayaklarımda, kalakalırdım.

«Neler oluyor burada?» derdi Foxley eserine çabucak göz atarak. «Perkins! Hadi çek şu pijamayı, doğru yatağa.»

Ve gün böyle sona ererdi.

Hafta boyunca kendime ayıracağım bir dakika bile yoktu. Foxley beni etüd odasında bir roman okurken ya da ne bileyim pul albümümü karıştırırken yakalamayagörsün, hemen bir iş buyururdu. Hele yağmur yağıyorsa buyurmayı en çok sevdiği iş şuydu: «Perkins, bir demet kır süseni olsa, masamın üstünde ne güzel dururdu, değil mi?»

Kır süsenleri yalnızca Orange Ponds çevresinde bulunurdu. Orange Ponds, okuldan üç kilometre uzaktaydı, o yolu yürümek, ayrıca bir buçuk kilometrelik bir çayırı aşmak zorundaydınız. Yerimden kalkar, yağmurluğumu üstüme geçirir, hasır şapkamı giyer, şemsiyemi kaptığım gibi uzun, ıssız yollara düşer-

dim. Açık havaya çıktığımızda hasır şapka giymemiz, şaşmaz bir kuraldı, ne var ki hasır, yağmura dayanıklı olmadığından şapkayı korumak için şemsiye de şarttı. Ama bayırlardan süsen toplamaya çabalarken aynı zamanda şemsiyeyi başınıza tutup korunamazsınız, ben de bari şapkamı korumak amacıyla, yere, şemsiyenin altına koyuyordum çiçek toplarken. O yüzden kimbilir kaç kere nezle oldum.

Yine de en korkunç gün, pazardı. Pazar, etüd odasının temizliğine ayrılan gündü, pazarları yaşadığım dehşeti nasıl unuturum, o deliler gibi toz almaları, yer silmeyi, sonra Foxley'nin «teftiş»ini beklemeyi.

«Tamam mı?» diye sorardı.

«Galiba... Galiba tamam.»

Sonra da doğru yazı masasına gider, çekmecedен bir tek beyaz eldiven çıkarıp sağ elinin parmaklarını ağır ağır, tek tek yerleştirirdi eldivene, ben yerimde kalakalır, sapır sapır titreyerek onun odayı dolaşışını, beyaz eldivene bürünmüş işaret parmağını resim çerçevelerinde, süpürgelikte, raflarda, pervazlarda, abajurlarda gezdirişini izlerdim. Gözümü o parmaktan ayıramazdım bir türlü. Benim için o parmak bir felâket habercisiydi. Hemen her keresinde, bir kusurumu bulup çıkarırdı, gözümden kaçan ya da bakmayı hiç akıl etmediğim küçük bir girinti varsa o zaman Foxley yavaşça bana döner, dudaklarında hiç de gülümsemeye benzemeyen o ürkütücü gülücük, beyaz parmağını uzatır, girintinin kıyısında uzanan incecik toz tabakasını gözlerimle görmemi buyururdu sanki.

«Demek tembel bir oğlanmışsın sen,» derdi. «Değil mi?»

Yanıt yok.

«Tembel değil misin?»

«Hiç toz kalmadı sanıyordum ben.»

«Söyle bakalım, yaramaz, tembel bir oğlan mısın, değil misin?»

«Şey — evet.»

«Ama baban senin böyle yetişmeni istemezdi değil mi? Baban görgü konusunda pek titizdir, değil mi?»

Yanıt yok.

«Sana baban görgü konusunda pek titizdir, değil mi? diye sordum.»

«Galiba— evet.»

«Öyleyse, ben şimdi seni cezalandırırsam, ona hatır borcu ödemiş olurum. değil mi?»

«Bilmem.»

«Olmaz mıyım yani?»

«Şey— olursunuz.»

«Dua saatinden sonra soyunma odasında görüşürüz.»

Günün geri kalan bölümü, akşamın gelip çatmasını bekleme azabı içinde geçirdi.

Hepsini nasıl bir bir anımsıyorum, şaşılacak şey! Pazar günleri mektup yazma günümüzdü. «Sevgili Anneciğim, Babacığım— mektubunuza çok teşekkür ederim. Umarım ikiniz de iyisinizdir. Ben iyiyim, yalnız yağmura tutulduğum için nezle olmuşum, yakında geçer. Dünkü maçta Shrewsbury'yi 4-2 yendik. Ben izleyiciler arasındaydım, gollerden birini bizim yatahanenin gözetmeni Foxley attı, kendisinden daha önce de söz etmiştim ya size. Kek için teşekkürler. Sevgilerle, William.»

Genellikle mektup yazmak için ya helaya ya pa-buç dolaplarına ya da banyoya kapanırdım — Foxley'nin gözünden uzak bir yer olsun, yeter. Yine de zamanı hesaplamak zorundaydım. Çay, dört buçuktaydı, Foxley'nin kızarmış ekmeği hazır olmalıydı o saatte. Foxley'nin ekmeğini her gün ben kızartırdım, hafta arasında etüd salonlarında ateş yakmak yasak olduğundan, bütün acemi çaylaklar, gözetmenlerinin ekmeklerini kızartmak amacıyla kitaplıktaki tek ocağın başına doluşur, maşa elde, sıra kapmaya çalışır-

lardı. Bu koşullarda bile Foxley'nin ekmeğini (1) kıtır kıtır, (2) hiç yanmamış, (3) tam zamanında ve sıcak sıcak sunmak görevimdi. Herhangi birinde aksayacak olursam, "dayak cezası"nı hakediyordum.

«Baksana bana! Ne bu?»

«Kızarmış ekmeğin efendim.»

«Sen buna kızarmış ekmeğin mi diyorsun şimdi?»

«Bilmem ki...»

«Özenle kızartamayacak kadar tembelsin, değil mi?»

«Elimden geleni yapıyorum.»

«Peki, tembel bir ata ne yaparlar, biliyor musun Perkins?»

«Hayır.»

«Sen at mısın?»

«Değilim.»

«Tabii, sıpasın da ondan —ha ha— neyse, farketmez. Sonra görüşürüz.»

O günlerde çektiğim azabı düşünüyordum. Foxley'nin ekmeğini yakmak, «dayak cezası»nı hak etmek demektir. Foxley'nin futbol pabuçlarının çamurunu silmeyi unutmak da. Foxley'nin üniformasını askıya asmamak da. Foxley çalışırken, odanın kapısını sert çekmek de. Foxley'nin küvetini fazla sıcak suyla doldurmak da. Foxley'nin okul ceketinin düğmelerini yeterince parlatmamak da. Üniformada mavimsi cila lekeleri bırakmak da. Foxley'nin pabuçlarının tabanını ıslıl ıslıl etmemek de. Foxley'nin odasını bir anlığına dağınık bırakmak da. Aslına bakılırsa, onun gözünde ben dayacağı hak etmiş bir cezanın ta kendisiydim.

Pencereden dışarı baktım. Aaa, nerdeyse varmak üzereydik istasyona. Uzun bir süredir dalıp gitmiştim demek, *Times*'ımı bile açmamıştım. Foxley, karşıdaki koltukta geriye kaykılmış, *Daily Mail*'ini okuyordu, piposundan yükselen mavi dumanın arasından, yüzünün gazetenin üstünde kalan bölümünü gö-

rebiliyordum, o boncuk gözleri, kırışmış alını, dalgalı, hafif yağlı saçları.

Bunca zaman sonra şimdi ona bakmak, garip, oldukça heyecanlandırıcı bir deneydi. Artık tehlikeli değildi gerçi, yine de eski anılar silinmediğinden, yanında bulunmak rahatımı kaçıırıyordu. Evcil bir kaplanla aynı kafese kapatılmak gibi bir şeydi.

Neden saçmalıyorsun? diye sordum kendime. Sersemlik etmesene. Baksana, canın çekiyorsa, dosdoğru gider yüzüne karşı hakkında neler düşündüğünü söyleyebilirsin, kılına bile dokunamaz. Tamam — bu parlak bir düşünceydi işte!

Yalnız —şey— değer miydi acaba? Bu tür şeyler için çok yaşlıydım artık, ayrıca ona hâlâ aynı öfkeyi duyup duymadığımı tamtamına kestiremiyordum.

Ne yapmalıydım öyleyse? Yerimde oturup yüzüne salak salak bakamazdım ya.

O anda, şeytanca bir duyguya kapıldım. Yapaçağın şu, dedim kendime, öne eğil, hafifçe onun dizine vur ve kim olduğunu söyle. Bu arada yüzünün ne hale girdiğini görebilirdim. Sonra da okul günlerinden sözaçardım, kompartımandakilerin de duyabilecekleri bir sesle. Şakayla karışık, okulda bana neler yaptığını anımsatırdım, hattâ onu azıcık bozmak için soyunma odasındaki dayak fasıllarına da bir dokunup geçerdim belki. Azıcık eğlenmeyle, biraz bozuma uğramakla ölmezdi ya. Üstelik *bana* çok iyi gelirdi.

Birdenbire başını kaldırıncaya, gözlerimle karşılaştı. Bu ikinci kere gözgöze gelişimizdi, gözlerinde belli belirsiz bir tedirginlik yakaladım.

Haydi bakalım, dedim kendime. Başlıyoruz. Yalnız, görgünü açığa vuran, terbiyeden şaşmayan tatlı bir gevezelik düzeyi tuttur. Çok daha etkili olur, o daha zor durumda kalır üstelik.

Ona bakıp gülümsedim, kibar bir selam verdim. Sonra sesimi yükselterek, «Bağışlayın,» dedim, «ken-

dimi tanıtmak isterim size.» Öne eğilmiştim iyice, tepkisini kaçırmamak için yakından inceliyordum yüzünü. «Adım Perkins —William Perkins— 1907'de Repton'da okuyordum.»

Kompartımandakiler çıt çıkarmadan oturuyorlardı, hepsinin kulak kesildiğini, birazdan olacakları beklediklerini seziyordum.

«Tanıştığımıza sevindim,» dedi gazetesini indirerek. «Benim adım da Fortescue — Jocelyn Fortescue. Eton. 1916.»

OTOMATİK DEV GRAMATİZÖR

«Eee Knipe oğlum. Artık iş bittiğine göre seni çağırıp başarından ötürü kutlayayım dedim.»

Adolphe Knipe, «Bay Bohlen'in masasının önünde dikilmiş duruyordu. Hiç de heyecanlı görünmüyordu.

«Sevinmedin mi yoksa?»

«Tabii sevindim Bay Bohlen.»

«Bu sabah gazetelerde çıkan yazıları gördün mü?»

«Hayır efendim. Görmedim.»

Masanın başındaki adam, katlanmış bir gazeteye uzandı, aldı, okumaya başladı: «Bir süre önce hükümetçe ısmarlanan otomatik dev bilgisayarın yapımı tamamlanmıştır. Günümüz dünyasının en hızlı elektronik işlem makinesi olduğu sanılıyor. Bu makine sayesinde, bilim, endüstri ve işletmecilik alanlarında gün günden artan hızlı matematik işlem gereksinimi karşılanacak; bilindiği gibi, geçmişte kullanılan geleneksel yöntemler ya yetersiz kalıyor ya da zahmete değmeyecek bir zaman kaybına yol açıyordu. Makinenin yapımını üstlenen elektrik mühendisleri şirketinin başkanı Bay Bohlen bu konuda şöyle dedi: Yeni makinenin çalışma hızını değerlendirmek için şu kadarını bilmek yeter, makinemiz, bir matematikçinin doğru çözüme ulaşmak adına bir ay süreyle uğraşacağı her problemi beş saniyede ve doğru olarak yanıtlamaktadır. Elle yapıldığında (tabii yapılabilirse) yarım milyon 33x40'lık kâğıdı doldura-

cak bir işlemi üç dakikada yapabilmektedir. Ayrıca toplama, çıkarma, çarpma ve bölmeye ilişkin akla gelebilecek her işlemde, saniyenin milyonda hiri aralarla üretilen elektrikle çalışmaktadır. Gündelik iş yaşamında üstesinden gelemeyeceği hiçbir işlem yoktur.»

Bay Bohlen, genç adamın asık, hüzünlü yüzüne baktı. «Gurur duymuyor musun Knipe? Göğsün kabarmıyor mu?»

«Kabarmaz olur mu Bay Bohlen?»

«Özellikle ilk çizimlere yaptığın katkının ne kadar önemli olduğunu anımsatacak değilim sana. Aslında daha da ileri gidip şöyle diyebilirim, sen ve senin özgün buluşların olmasa, bu proje çizim halinde kalabilirdi pekâlâ.»

Alfred Knipe, halıya basan ayaklarını oynattı, sefinin küçük, beyaz ellerini, bir kâğıt tutacağıyla oynayan, telleri büküp geren sinirli parmaklarını gözledi. Şu adamın ellerinden hiç hoşlanmıyordu. Yüzünden de hoşlanmıyordu ya, o küçük ağzından, ince, pembe dudaklarından. Konuşurken yalnız alt dudakğının oynaması da sinirine dokunuyordu.

«Bir derdin mi var Knipe? Aklına bir şey mi takıldı?»

«Yoo Bay Bohlen. Hayır.»

«Bir haftalık bir tatile ne dersin? İyi gelir Hak da ettin doğrusu. »

«Bilmem ki efendim.»

Yaşlı adam, karşısında duran bu uzun boylu, zayıf, şapşal gence bakıp bekledi. Anlaşılması güç bir çocuktu. Neden dik duramıyordu ki? Üstü başı dökülürdü hep, ceketi lekeliydi, dağınık saçları yüzünü örterdi.

«Tatile çıkmayı istiyorum Knipe. İhtiyacın var.»

«Peki efendim. Siz istiyorsanız.»

«Bir hafta izin sana. İstersen iki hafta olsun. Sıcak bir yere git. Güneş gör azıcık. Yüz. Gevşe. Uyu.

Döndüğünde, gelecekteki tasarılarımızdan konuşuruz yine.»

Adolph Knipe otobüse binerek iki odalı katına gitti. Ceketini sedire atıp bir kadeh viski doldurdu, masanın üstünde duran yazı makinesinin başına geçti. Bay Bohlen haklıydı. Tabii haklıydı. Yalnız tahmininde yanılıyordu. Bir kadın var işin içinde sanıyordu. Genç bir adam sıkkın görünüyorsa, herkes bir kadın parmağı arar.

Öne doğru eğildi, makinede takılı duran yarısı yazılmış sayfayı okumaya başladı. Başlık, «Ucuz Bir Kurtuluş»tu ve şöyle başlıyordu: «*Gece karanlıktı, fırtına vardı, rüzgâr ağaçlarda uğulduyor, yağmur delice yağıyordu...*»

Adolphe Knipe bir yudum aldı viskisinden, o buruk tadı duydu damağında, boğazından geçen soğuk sıvının midesine inişini, önce soğuk ama sonra yayıldıkça ısınışını, barsaklara inerken küçük, ılık bir alan oluşunu izledi. Bay John Bohlen'in da canı cehennem. Elektrikli dev bilgisayarın da canı cehennem. Şeyin de...

Tam o anda gözleriyle ağzı usulca, şaşmışçasına aralandı, başını yavaşça kaldırıp öylece kaldı, hiç kıpırdamadan, şaşmaktan çok şaşırmaya benzeyen bu bakışla, gözlerini karşıdaki duvara dikti, kırk, elli, altmış saniye kıpırdamadan öylece kaldı. Sonra yavaş yavaş (başı kıpırdamıyordu hâlâ) belli belirsiz bir değişiklik geldi yüzüne, şaşkınlığın hoşnutluğa dönüşü, önce çok hafif, yalnızca ağzının kıyılarında, sonra giderek artışı, bütün yüzü sonsuz bir sevinçle ıslı ıslı kılana kadar yayılışı. Kimbilir kaç aydır ilk şimdi gülümsüyordu Adolph Knipe.

«Tabii canım,» dedi yüksek sesle, «çok saçma.» Bir daha gülümsedi, üst dudağı aralandı hafifçe, dişleri açığa çıktı, nerdeyse cinsel bir haz duyuyormuş gibi.

«Nefis bir düşünce, ne var ki uygulanması olanaksız, üstünde durmaya değmez.»

O andan başlayarak Adolph Knipe, başka bir şey düşünemez oldu. Bu düşünceye müthiş kaptırmıştı kendini, önce, en büyük düşmanlarından şeytanca öc alma olanağını —uzak da olsa— eline verdiğinden. Yalnızca bu açıdan yola çıkarak, on, on beş dakika kadar düşünceyle oyalandı; sonra birdenbire, uygulanabilirlik açısından konuyu ciddi ciddi inceler buldu kendini. Kâğıda sarılıp birkaç hazırlık notu aldı. Ama fazla ilerleyemedi. Daha başlar başlamaz bildik bir doğruya toslamıştı; ne kadar usta-işi olursa olsun bir makine, özgün bir düşünce üretemez. Matematiksel terimlerin alanına giren — yani yalnızca bir ve tek doğru yanıtı olan problemlerin dışındaki-leri çözümleyemez.

Açmaz buradaydı işte. Neresinden dolanırsan dolan çıkamıyordun dışına. Bir makinenin beyni olmaz. Öte yandan, bir belleği *olabilir* pekâlâ, değil mi? Elektronik işlem makinesinin müthiş bir belleği vardı sözgelimi. Elektrik akımlarını bir cıva sütununda süpersonik dalgalara dönüştürerek bir kerede en az bin rakam depolayabiliyor, gerektiği anda herhangi birini çıkarıp verebiliyordu. Öyleyse bu ilkeye dayanarak hemen hemen sınırsız bir bellek oluşturulamaz mıydı?

Buna ne buyrulur?

Sonra birdenbire önüne durulmaz ama basit bir gerçek dank etti beynine, şu; *İngilizce sözdizimi kuralları hemen hemen matematiksel bir şaşmazlık gösterir!* Sözcükler ve çıkacak anlam bir kere verildi mi, sözcükleri sıraya dizmenin tek doğru yolu vardır.

Hayır, diye düşündü, tam öyle değil. Bir sürü tümcede, sözcükleri ve tümce parçacıklarını yerleştirmenin bir sürü yolu vardır, sözdizimi açısından bu seçeneklerin hepsi doğru olabilir. Ama bundan ne çıkar? Temelde kuram doğru ya. Demek ki elektrikli

bir işlem makinesinin izinden gidilerek yapılacak bir makinenin, (sayılar yerine) sözcükleri sözdiziminin kurallarına uygun olarak yerli yerine oturtmak üzere ayarlanması akla pek uzak değil. Fiilleri, adları, sıfatları, adıları vereceksin, belleğine bir sözcük dağarcığı yükleyeceksin, istendiğinde çıkartılmak üzere düzenleyeceksin. Sonra da olay-örgüleriyle besleyeceksin makineyi, bırakacaksın tümceleri kursun.

Hiçbir şey Knipe'ı durduramazdı artık. Hemen kolları sıvadı, izleyen birkaç günde yoğun bir çalışmaya girdi. Oturma odası kâğıtlarla dolup taşıyordu: formüller ve işlemler; sözcük listeleri, binlerce, binlerce sözcük; bölüm pörçük, kendi aralarında yeneden bölünen öykü-örgüleri; *Roget's Thesaurus*'tan sayfalar boyu alıntılar; erkek ve kadın özel adlarıyla doldurulmuş sayfalar; telefon rehberinden alınma yüzlerce soyadı; tellerin, devrelerin, şalterlerin, termiyonik supapların ayrıntılı çizimleri; küçük kartlara çeşit çeşit delikler açabilen makinelerin, dakikada on bin sözcük yazabilen garip bir elektrikli yazı makinesinin resmi. Ayrıca, her biri ünlü bir Amerikan dergisinin adını taşıyan küçük düğmeleriyle bir çeşit kontrol paneli.

Kendinden geçmiş bir halde çalışıyor, kâğıt yığınları arasında dolaşıp duruyor, ellerini ovuşturuyor, yüksek sesle konuşuyordu; arasıra burnunu hafiften kıvrarak «yayıncı» sözcüğünün asla eksik olmadığı müthiş lânetler yağırdırıyordu ardarda. Bu yoğun çalışma döneminin on beşinci günü kâğıtları iki koca dosyada toplayıp —koşar adım— John Bohlen, Elektrik Mühendisleri A.Ş.'ye götürdü.

Bay Bohlen onu yine iş başında görmekten hoşnutluk duydu.

«Knipe oğlum, gözlerime inanamıyorum, eskiye oranla yüz kat iyi görünüyorsun. Tatilin iyi geçti mi bari? Nereye gittin bakalım?»

Aslında, eskisi kadar çirkin ve pasaklı, diye geçir-

di içinden. Neden dik duramıyor ki bu oğlan? Yamulmuş bir değneğe benziyor. «Eskisine oranla yüz kat iyisin oğlum.» Neden böyle sırtıyor acaba? Her karşılaşmamızda kulakları biraz daha uzuyor sanki.

Adolph Knipe, dosyaları masanın üstüne bıraktı. «Bakın Bay Bohlen!» diye haykırdı. «Bir bakın şunlara!»

Sonra baklayı ağızından çıkardı. Dosyaları açıp ufak tefek, şaşkın adamcağızın önüne sürdü planlarını. Bir saati aşkın bir süre konuştu, her şeyi tek tek açıkladı, bitirdiğinde soluk soluğa, kan ter içinde geri çekilerek kararı bekledi.

«Ne düşündüğümü söyleyeyim mi Knipe? Bence sapıtmışsın sen!» Aman dikkatli ol, dedi Bay Bohlen kendi kendine. Ona iyi davran. İş var bu çocukta, gerçekten iş var. Bir de bu kadar itici olmasaydı, şu at suratı, kazma dişleriyle. Herifin kulakları keçi kulağı gibi.

«Ama ne diyorum bakın Bay Bohlen! Olmayacak şey değil! Yapılabileceğini kanıtladım size! Bunu yad-sıyamazsınız!»

«Ağır ol Knipe. Ağır ol da bana kulak ver.»

Adolphe Knipe, her saniye biraz daha soğuyarak gözledi karşısındaki adamı.

«Bu buluş,» diyordu Bay Bohlen'in alt dudağı, «gerçekten bir zekâ ürünü —çok parlak diyebilirim— senin yeteneklerine ilişkin inancımı pekiştiriyor da diyebilirim Knipe. Yalnız fazla bel bağlama buna. Hem bize ne gibi bir yararı dokunabilir ki? Öykü yazmak için kim çıkar da böyle bir makine ister? Nesi para getirir bunun? Söylesene.»

«Oturabilir miyim efendim?»

«Tabii, buyur.»

Adolphe Knipe, bir iskemlenin ucuna ilişti. Yaşlı adam, kurnaz, kahverengi gözlerini ona dikmiş, neler anlatacağını bekliyordu.

«Bir şeyi açıklamak isterdim Bay Bohlen izin verirseniz, bunun nerden aklıma geldiğini.»

«Anlat bakalım Knipe.» Biraz pohpohlamak gerek şu anda, dedi Bay Bohlen kendi kendine. Oğlan da gerçekten iş var —bir tür deha var— şirket için ağırlığı kadar altın eder. Şuradaki kâğıtlara bak. Görüp göreceğim en garip zımbırtı. Şaşırtıcı bir çalışmanın ürünü. Yararı su götürür, orası öyle. Ticari bir değeri yok. Yine de oğlanın yeteneğinin yeni bir kanıtı.

«Bu bir iç dökme sayılabilir sanırım Bay Bohlen. Neden ötedenberi neden hep... neden hep kaygılı göründüğümün açıklaması bu.»

«Canın istiyorsa, çekinmeden açılabilirsin bana Knipe. Sana yardıma hazırım biliyorsun.»

Genç adam ellerini sıkı sıkı kenetledi kucağında, arasıra dirseklerini ovuşturuyordu. Birdenbire çok üşümüştü sanki.

«Bakın Bay Bohlen, dürüstçe konuşmak gerekirse, buradaki işimi pek sevdiğim, önemsedğim söylemez. Başarılı olduğumu biliyorum falan ama pek gönlüm yok bu işte. Asıl yapmak istediğim bu değil.»

Bay Bohlen'in kaşları yay gibi çatıldı birden. Dondu kaldı.

«Bakın efendim, yaşamım boyunca yazar olmak istedim ben.»

«Yazar mı!»

«Evet, Bay Bohlen. Belki inanmayacaksınız ama bütün boş zamanlarımı öykü yazmaya adadım. Son on yılda yüzlerce, sözcüğün tam anlamıyla yüzlerce öykü yazdım. Kesin bir sayı vermek gerekirse tam beş yüz altmış altı tane. Haftada bir öykü aşağı yukarı.»

«Ne istiyorsun sen oğlum! Neden yaptın ki bunu?»

«Tek bildiğim, yazmak içimden geliyor efendim.»

«Nasıl içinden geliyor?»

«Yaratma güdüsü Bay Bohlen.» Başını her kaldırışında Bay Bohlen'in dudaklarını görüyordu. Git-tikçe daha inceliyor, daha pembeleşiyordu bu dudak-lar.

«Sorabilir miyim Knipe, ne yapıyorsun bu öykü-leri?»

«Sorun da bu ya efendim. Kimse öykülerimi sa-tın almak istemiyor. Bir öyküyü bitirir bitirmez her yere yolluyorum. Bir dergi almazsa, öbürüne. Ama bir sonuç çıkmıyor Bay Bohlen, hepsi geri gönderi-yorlar. Çok sinir bozucu bir durum.»

Bay Bohlen gevşemişti. «Duygularını anlayabili-yorum oğlum.» Sesi cıvık bir duygusallıktaydı. «He-pimizin başından geçer böyle şeyler. Ama artık eli-ne kesin bir kanıt geçtiğine göre — uzmanların ağız-larından, yazdığın öykülerin — nasıl desem— pek ba-şarılı olmadıklarını kesinlikle öğrendiğine göre, vaz-geçme zamanı gelmiş demektir. Unut bunları oğlum. Sil kafandan.»

«Olamaz Bay Bohlen! Hayır! Doğru değil! Öykü-lerimin iyi olduğunu *biliyorum*. Hele şu dergilerde çı-kan bazı öykülerle karşılaştırsanız şaşarsınız —ina-nın Bay Bohlen!— dergilerde her hafta yayımlanan şu iç kapayıcı, döküntü öykülerle karşılaştırdığımda çılgına dönüyorum!»

«Bir dakika oğlum, bir dakika...»

«Siz hiç dergi okur musunuz Bay Bohlen?»

«Özür dilerim Knipe ama bütün bunların senin tasarladığın makineyle ne ilgisi var?»

«Ne ilgisi yok ki Bay Bohlen? Size anlatmak is-tediğim şu, bütün dergileri taradım ben, anlaşıldığı kadarıyla, her biri kendi eğilimine göre ayrı bir öy-kü türü benimsemiş. Yazarlar da —başarılı yazarlar demek istiyorum— bunu biliyor, ona göre yazıyor-lar.»

«Bir dakika. Ağırdan alsana oğlum, sinirlenme.

Bunları konuşarak bir yere varabileceğimizi sanmıyorum.»

«*Lütfen* Bay Bohlen, sonuna kadar dinleyin. Çok, çok önemli bu.» Durup soluklandı. Artık iyice zıvanadan çıktığı belliydi, konuşurken ellerini kollarını savurup duruyordu. O uzun, dişlek, iki yanından kepece kulaklar fırlayan surat heyecanla parlıyordu, ağzında biriken salya yüzünden yapış yapış çıkıyordu kullandığı sözcükler. «Gördüğünüz gibi, makinemdeki «olay-örgüsü belleği» bölmesiyle «sözcük-belleği» bölmesi arasında yerleştirilecek ayarlanabilir bir koordinatör aracılığıyla istediğim tür öyküyü üretebilirim, hem de yalnızca düğmeye basarak.»

«Anlıyorum Knipe, anlıyorum da. Gerçekten ilginç ama neye yarayacak?»

«Yalnızca şuna Bay Bohlen. Sınırlı bir pazar var. Gerektiğinde elimizin altında bu pazara sürülecek malzeme bulunmalı. Bir iş alanı bu, o kadar. Sizin bakış açınızdan bakıyorum olaya şimdi — ticari bir girişim olarak.»

«Güzel oğlum, ticari bir öneri olamaz bu, asla. Böyle bir makineyi, bir tek makineyi yapmak kaçapatlar, sen de bilirsin benim kadar.»

«Biliyorum efendim. Saygısızlık etmiş olmayayım ama siz dergilerin yazarlara bu tür öyküler için ne ödediğini bilmiyorsunuz sanırım.»

«Ne ödüyorlar?»

«Tavanı iki bin beş yüz dolar. Ortalaması alındığında, bin dolar.»

Bay Bohlen yerinden sıçradı.

«Evet efendim, doğru söylüyorum.»

«Olamaz Knipe! Gülünç!»

«Hayır efendim, doğru.»

«Yani sen, bana o dergilerin bir adama... şöylesine bir öykü çiziktirmesi için bunca parayı ödediklerini mi söylemek istiyorsun! Aklımı koru Tan-

rım, bakalım başımıza daha neler gelecek! Yazarların hepsi milyoner olsalar gerek!»

«Doğru bildiniz Bay Bohlen! İşte makine burada devreye giriyor. Dinleyin de efendim, size biraz daha bilgi vereyim. Hepsini tek tek not ettim. Büyük dergiler her sayıda aşağı yukarı üç öyküye yer veriyorlar. Şimdi, en önemli on beş dergiyi ele alalım — en fazla telif ücreti ödeyen dergileri. Bunlardan birkaçı aylık, ama çoğu haftalık. Peki. Bu da her hafta diyelim ki elli dolayında uzunca öykü gereksinimi demektir. O da, kırk bin dolar eder. Demek ki makinemizi kullanarak —çalıştırmaya başladığımızda yani— bu pazarı rahatça silip süpürebiliriz.»

«Oğlum, çıldırmışsın sen!»

«Hiç de değil efendim, gerçekten doğruyu söylüyorum. Yalnız sayfa sayısı ile bile onları kırar geçiririz! Bu makine, beş bin sözcüklük bir öyküyü tam otuz saniyede yazabiliyor, üstelik daktilo edilmiş ve yayına hazır biçimde. Yazarlar bu hızla nasıl başederler? Soruyorum size Bay Bohlen *nasıl?*»

Bu noktada Adolphe Knipe, adamın yüzünde ufak bir değişiklik ayırdetti, gözlerindeki aşırı parlaklık, burun deliklerindeki kıpırtı, yüzün ansızın donuşu, kaskatı kesilişi. Çarçabuk ekledi. «Bugünlerde el-ışi ürünleri işi bitik. Seri imalatla rekabetleri sözkonusu değil, özellikle bu ülkede — siz de biliyorsunuz. Halılar... iskemleler... pabuçlar... tuğlalar... çanak çömlek... aklınıza ne gelirse makineyle yapıyor artık. Kalite düşük olabilir ama kimin umurunda? Önemli olan maliyet fiyatı. Öykülere gelince —tabii— onlar da halılar ve iskemleler gibi işlenmiş eşya sayılıyor, malı nasıl işlediğiniz kimsenin umurunda değil, piyasaya zamanında sürülsün yeter. Biz onları toptan satacağız Bay Bohlen! Ülkedeki bütün yazarların ücretlerini kıracağız! Köşeyi döneceğiz!»

Bay Bohlen iskemlesinde kıpırdayıp doğruldu. Şimdi öne eğilmişti, iki dirseğini masaya dayamıştı,

yüzü aydınlıktı, küçük kahverengi gözleri karşısındakine dikilmişti.

«Yine de olamaz gibi geliyor Knipe.»

«Haftada kırk bin!» diye haykırdı Adolph Knipe. «Fiyatı yarıya düşürsek de, diyelim haftada yirmi bine, yılda yine de bir milyon eder!» Yumuşak bir sesle ekledi, «Bizim elektronik işlem makinesini yaparken yılda bir milyon geçmedi elinize, değil mi Bay Bohlen?»

«Ciddi olalım şimdi Knipe. Sence bu öyküleri satın alırlar mı?»

«Dinleyin beni Bay Bohlen. Bunlar piyasaya yararı fiyata sürülürken özel birtakım kalemlerin yazdığı öykülerde kim diretir ki sizce? Mantıklı değil mi dediğim?»

«Peki nasıl satacaksın onları? Kimin yazdığını söyleyeceksin?»

«Kendi edebiyat ajansımızı kuracağız, o ajans aracılığıyla yapacağız dağıtımı. Yazarlara da takma adlar uydururuz gönlümüzce.»

«Hoşuma gitmiyor Knipe. Bana sahtekârlıkmış gibi geliyor, ya sana?»

«Bir şey daha var Bay Bohlen. Bir kere işe giriştikten sonra her türlü yan üründen yararlanabiliriz. Reklamcılığı ele alalım sözgelimi. Bira üreticileri falan, ürünlerine adlarını satacak ünlü yazarlara yüklü para ödemeye hazır durumdalar bugün. Lütfen Bay Bohlen! Çocuk oyunu değil konuştuğumuz. Büyük bir iş.»

«Gözünü pek yükseklere dikme oğlum.»

«Bir şey daha. İsterseniz, daha eli-yüzü düzgün bazı öyküleri sizin imzanızla yayımlamamız için hiçbir neden yok Bay Bohlen.»

«Hay allah Knipe. Neden isteyeyim ki böyle bir şey?»

«Bilmem efendim, tek bildiğim bazı yazarların —Bay Erle Gardner ya da Kathleen Norris gibi— top-

lumda çok saygı gördükleri. Bize çeşitli adlar gerek, ben de kendi imzamı birkaç öyküde kullanmayı kararlaştırmıştım, kolaylık olsun diye.»

«Bir yazar ha?» dedi Bay Bohlen duyduklarını tartarak. «Benim adımlı dergilerde görmek — iyi dergilerde görmek, bizim kulüptekileri amma da şaşırtır.»

«Elbette Bay Bohlen.»

Bir an, düşlere dalıp gitmiş bir bakış geldi Bay Bohlen'in gözlerine, sonra gülümsedi. Sonra da toparlanıp önündeki planlara göz atmaya başladı.

«Bir şeyi anlamıyorum Knipe. Bu olay-örgüleri nereden gelecek? Makinenin olay-örgüsü yaratması olanak dışı.»

«Besleyeceğiz efendim. Hiçbir sorun yok. Herkesin kendine özgü olay-örgüleri vardır. Solunuzdaki dosyada bunlardan üç ya da dört yüz kadarını bulacaksınız. Makinenin olay-örgüsü belleğine depolayacağız bunları.»

«Evet, devam et.»

«Daha yığınla küçücük incelik var Bay Bohlen. Kâğıtları dikkatle incelediğinizde göreceksiniz. Sözelimi, hemen her yazarın kullandığı bir trük vardır, her öyküye en azından bir tane uzun, anlamı belirsiz bir sözcük yerleştirmek gibi. Bu da okuru, yazarın çok bilgili, çok akıllı olduğuna inandırır. Makineye de aynı şeyi yaptıracam. Bu amaçla uzun sözcüklerden oluşan upuzun bir liste olacak yedekte.»

«Nerede?»

«Sözcük-belleği bölmesinde,» dedi Knipe malumatfuruşâne.

Günün büyük bölümünü yeni makinenin olanaklarını tartışarak geçirdiler. Sonunda Bay Bohlen, konuyu üstünde biraz daha düşünmek istediğini belirtti. Ertesi sabah, yüzünden, heyecanını gizlemeye çalıştığı anlaşılıyordu. Bir hafta sonra buluşu yürekten benimsemişti.

«Yapmamız gereken şey ne biliyor musun Knipe?» dedi, «İkinci bir bilgisayar üstünde çalıştığımızı yayacağız, yepyeni bir makine. Böylece sırrımız açığa çıkmaz.»

«Haklısınız Bay Bohlen.»

Altı ay sonra makina tamamı. Şirket yapısının arkasındaki bağımsız, tuğla bir yapıda kurulmuştu ve artık kulanıma hazır olduğundan yanına Bay Bohlen ile Adolphe Knipe'tan başka kimsenin yaklaşması yasaktı.

İki adamın — biri, kısa, tombul, — öbürü uzun boylu, zayıf, dişlek — kontrol panelinin durduğu koridorda ilk öyküyü makineye geçmek için hazırlıklarını tamamladıkları an, gerçekten yürek kabartıcıydı. Çevrelerinde bir sürü küçük koridora açılan duvarlar vardı; duvarlar, teller, fişler, şalterler ve kocaman cam supaplarla kaplıydı. İki de sinirliydi, Bay Bohlen yerinde duramıyor, boyuna ayak değiştiriyordu.

«Hangi düğme?» diye sordu Adolphe Knipe, bir yazı makinesinin tuşlarını andıran bir dizi küçük, beyaz düğmeye göz atarak. «Siz seçin Bay Bohlen. Hangi dergiyi istiyorsunuz, sürüyle var — *Saturday Evening Post, Collier' Ladies' Home Journal* — canınız hangisini çekerse.»

«Aman oğlum! *Ben* nerden bilirim?» Arı kovana dalmış gibi zıp zıp zıplıyordu.

«Bay Bohlen,» dedi Adolphe Knipe ciddi bir sesle, «Şu anda yalnızca serçe parmağınızı oynatmakla bu kitanın en renkli yazarı olabilirsiniz, sanırım farkındasınız bunun.»

«Baksana Knipe, bir an önce çalıştır şunu da bitirsin — ayrıntıları boşver.»

«Peki Bay Bohlen. Başlıyoruz öyleyse... bir dakika — şuna basalım. Ne dersiniz?» Parmağını uzattı ve üstünde siyah minisküle GÜNÜMÜZ KADINI yazan düğmeye bastı. Sert bir çat sesi geldi; parmağını

çektiginde, düğme kalkmadı, öbür düğmelerden biraz daha aşağıda kaldı.

«Seçmemizi yaptığımızı göre,» dedi Knipe, «başlayabiliriz artık!» Uzandı, paneldeki şalterlerden birini indirdi. O anda oda bir vınıltıyla, kıvılcım çatırtılarıyla, hızla inip kalkan sürüyle küçük manivelenin takırtısıyla doldu; aynı anda sayfalar, kontrol panelinin sağ yanındaki bir delikten kaymaya, alttaki sepete düşmeye başladı. Hızla kayıyorlardı, öyle ki yarım dakika dolmadan iş bitmişti. Kâğıtların arkası kesildi.

«İşte!» diye haykırdı Knipe. «Buyrun öykünüzü!»

Sayfaları kaparak okumaya başladılar. İlk sayfada şöyle yazıyordu: «AifkjmbSaoegweztpplnvoquds-kigt ve, fuhpekanvbertyuolkjhgfd sazxcvbnm, peruirehdjkgmvnb, wmsuy...» Öteki sayfalara baktılar. Hepsinde hemen hemen aynı üslup sürüp gidiyordu. Bay Bohlen avaz avaz bağırmaya başladı. Genç adam onu yatıştırmaya çalıştı.

«Bir şey yok efendim. Gerçekten. Ayarını biraz düzeltmek gerekiyor, o kadar. Bir yerde yanlış bir bağlantı var yalnızca. Bu odada üç yüz elli bin metreyi aşkın bir kablo yığını olduğunu unutmayın sakın. İlk deneyde her şeyin pürüzsüz gitmesini bekleyemezsiniz.»

«Çalışmaz bu makine,» dedi Bay Bohlen.

«Sabırlı olun efendim. Sabırlı olun.»

Adolphe Knipe, neyin aksadığını araştırmaya koyuldu, dört gün sonra ikinci deneye hazır olduğunu bildirdi.

«Çalışmaz bu makine,» dedi Bay Bohlen. «Olmayacağını biliyorum.»

Knipe gülümsedi, *Reader's Digest* yazılı düğmeye bastı. Yine indirdi şalteri ve oda yine o garip, heyecanlandırıcı vınlamayla doldu. Daktiloda yazılmış bir sayfa delikten kayıp sepete düştü.

«Gerisi nerede?» diye haykırdı Bay Bohlen. «Durdu işte! Yine bozuldu!»

«Hayır efendim, bozulmadı. Tam istendiği gibi. *Digest* için bu yazı, anlamıyor musunuz?»

Bu kere yazı şöyle başlıyordu: Günümüzde kaç kişi çağın en korkunç hastalığına yepyeni bir de vagetiren ve hastanın acısını tamamen kesen mucizevi bir tedaviyi haber dardıracaba...» V.b.

«Saçma sapan bir şey!» diye haykırdı Bay Bohlen.

«Hayır efendim, çok iyi. Anlamıyor musunuz? Yalnızca sözcükleri ayıramıyor. Düzeltmesi çok kolay. Ama yazıya diyecek yok. Bakın Bay Bohlen, baksanıza! Yazıda kusur yok, yalnız sözcükler bitişik yazılmış.»

Doğruyd.

Birkaç gün sonraki deneyde hiçbir şey aksamıydı, yazım kuralları bile. Ünlü zengin bir kadının dergisi için geçtikleri ilk öykü, patronuyla arasını düzeltmeye çalışan bir delikanlının başından geçen olayları anlatan düz bir öyküydü. Öyküdeki delikanlı, olay öyle geliyordu, bir arkadaşıyla anlaşılıyor, zengin adamın kızı bir gece arabasıyla eve dönerken onun kızının yolunu kesmesini sağlıyordu. Sonra kendisi oradan bir rastlantı sonucu geçerken arkadaşının elindeki tabancayı bilek gücüyle alıp kızı kurtarıyordu. Kız, ona nasıl teşekkür edeceğini bilemiyordu. Gelgelim baba işkillenmişti. Oğlanı sorguya çekiyordu. Delikanlı çözülüyor, suçunu itiraf ediyordu. Baba, delikanlıyı evinden kovacağına, girişim yeteneğine hayran kaldığını belirtiyordu açıkça. Kız da onun dürüstlüğüne hayran — ayrıca yakışıklılığına hayran zaten. Baba, delikanlıyı şirketinin Muhasebe Müdürlüğü'ne getireceğine söz veriyordu. Kız da onunla evleniyordu.

«Müthiş bir öykü Bay Bohlen! Tam istendiği gibi!»

«Bana fazla duygusal geliyor oğlum.»

«Hayır efendim, çok satacak bir öykü bu, gerçek bir çok-satar.»

Heyecanını bastıramayıp hemen altı öykü daha geçti Adolphe Knipe. Hepsi de — nedense biraz açık saçık çıkan bir tek öykü dışında — beklenene tıpatıp oturuyordu.

Bay Bohlen yumuşamıştı artık. Kent merkezinde bir edebiyat ajansı kurmaya, ajansın başına da Knipe'ı getirmeye razı oldu. Birkaç hafta içinde bu tasarı gerçekleşti. O günlerde Knipe ilk bir düzine öyküyü postaladı dergilere. Dördüne kendi imzasını, birine Bay Bohlen'inkini koydu, geri kalanlara uydu-ruk imzalar attı.

Öykülerin beşi hemen kabul edildi. Bay Bohlen'in imzasını taşıyansa editörden gelen şu mektupla geri çevrildi: «Gerçekten usta işi bir öykü bu, ne var ki tam anlamıyla tamamlanmış izlenimi vermedi bize. Yazardan yeni öyküler beklemekteyiz...» Adolphe Knipe, bir arabaya atlayıp doğru fabrikaya yollandı. aynı dergi için bir öykü daha geçti makineye. Yine Bay Bohlen'in imzasıyla ve öyküyü hemen postaladı. Öykü dergice satın alındı.

Para akınaya başlamıştı. Knipe, yavaş yavaş, ölçüp biçerek arttırdı verimi, altı aya kalmadan haftada otuz öykü üretiyor, aşağı yukarı yarısını satıyordu.

Edebiyat çevresinde verimli, başarılı bir yazar olarak ünlenmeye başlamıştı. Gerçi Bay Bohlen de ünlüydü ama Knipe daha saygın değildi — tabii kendisi, o kadar incisini bilmiyordu. Bu arada Knipe, umut veren genç yazarlar adı altında bir düzinelik bir kadro yaratmaya uğraşıyordu. Her şey yolundaydı.

Tam bu noktada makineyi roman da yazmak üzere ayarlamak kararlaştırıldı. Edebiyat dünyasında ye-

ni ödülleri peşinde koşan Bay Bohlen, Knipe'yi bu müt-hiş görevi üstlenmeye zorluyordu.

«Bir roman yazmak istiyorum,» diyordu habire «Roman yazmak istiyorum.»

«Yazacaksınız efendim. Elbette yazacaksınız. Yal-nız lütfen telâş etmeyin Çok karmaşık bir ayarla-ma yapmam gerek.»

«Herkes bir roman yazmam gerektiğini söylüyor,» diye haykırdı Bay Bohlen. «Ne kadar yayıncı varsa peşimde, artık saçma sapan öykülerle oyalanmamam gerektiğini, gerçekten önemli bir iş çıkarmamın za-manının geldiğini yalvara yakara anlatmaya çalışıyorlar. Önemli olan tek şey, romanmış dediklerine gö-re.»

«Roman işine de gireceğiz,» dedi Knipe. «Canımı-zın çektiği sayıda roman yazacağız. Yalnız sabırlı olun lütfen.»

«Şimdi beni iyi dinle Knipe. Ben *ciddi* bir roman istiyorum, hepsini susta durduracak bir roman yaz-mak istiyorum. Son günlerde altına imzayı koydu-ğün tür öykülerden bıkip usanmaya başladım. Doğ-ruyu söylemek gerekirse, benimle dalga geçip geçme-diğinden pek emin değilim.»

«Dalga geçmek mi Bay Bohlen?»

«En iyilerini kendine saklıyorsun, baştanberi böy-le bu.»

«Yapmayın Bay Bohlen! Asla!»

«O yüzden de bu kere yüksek düzeyde, entelek-tüel bir kitap yazmak istiyorum. Anlıyorsun, değil mi?»

«Bakın Bay Bohlen. Yeni yapacağım düzenlemey-le istediğiniz her tür kitabı yazabileceksiniz.»

Dediği doğruydu Knipe'in, çünkü birkaç ay için-de, yalnızca makineyi roman yazımına göre ayarla-makla kalmamış, yazarın gönlünden geçen herhangi bir olay-örgüsünü ve yazım üslubunu önceden seçme-sine olanak tanıyan akıllamaz bir yeni denetleme sis-

temi kurmuştu dehasıyla. Makinede o kadar çok ayar düğmesi ve manivela vardı ki dev bir uçağın kontrol tablosunu andırıyordu.

Yazar, önce ilk sırayı tutan belirleyici — düğmelerden birine basarak temel seçmesini yapıyordu: tarihsel bir roman mı, taşlama mı, düşünsel mi, siyasal mı, romantik mi, erotik mi, gülmece romanı mı, ya da işte —öyle bir— roman mı. Sonra, ikinci sıradaki ana düğmelere basarak izleğini saptıyordu: ordu günleri, serüvencilik ruhu günleri, iç savaş, dünya savaşı, ırk sorunları, vahşi batı, köy yaşamı, çocukluk anıları, denizcilik, denizin dibi ve daha neler neler. Üçüncü sıradaki düğmeler edebi üslubu belirliyordu: klasik mi, fanteziye mi yatkın, hafif açık saçık mı, Hemingway mi, Joyce mu, dişil bir tadı mı var falan. Dördüncü sıra romanın kişilerine, beşinci sıra sözcük dağarcığına ayrılmıştı — böylelikle toplam on uzun diziyi bulan seçme düğmeleriyle donanmıştı makine.

Bu kadarla da kalmıyordu. Yazma sürecinde de (ki roman başına on beş dakikaydı) denetleme gerekiyordu. Bu süre içinde yazarın direksiyon başında otururcasına, üstleri etiketli bir dizi elektrikli düğmeyi ileri-geri oynatması şarttı org çalar gibi. Böylelikle, gerilim, şaşırtı, humor, ağlatı ve gizem gibi elli tür yazınsal nitelik arasından istediklerini istediği dozda ayarlayabiliyordu. Kontrol panelindeki sayısız göstergeye bakarak, yapıtta ne kadar yol aldığını anlayabiliyordu.

En önemli sorun «tutku»ydu. Adolphe Knipe bir önceki yılın en çok satan kitaplarının listelerini titizce gözden geçirirken en önemli ögenin tutku olduğunu saptamıştı — en tatsız tuzsuz romanı başarıya ulaştırıran — en azından kapış kapış sattırın büyüğü bir kızıştırıcıydı tutku. Gelgelelim Knipe, tutkunun güçlü, vurucu bir öge olduğunu, iyi ayarlanması gerektiğini biliyordu — tam zamanında ve tam dozunda

da; bunu güvenceye almak için arabaların fren mekanizmasına benzeyen, ayak pedalıyla çalışan, hızla iki yana sürülebilen ayarlayıcıyla bağımsız bir denetleme birimi kurmuştu. Pedallardan biri, verilecek tutku oranını denetliyor, öbürü tutkunun yoğunluk derecesini saptıyordu. Hiç kuşkusuz — işin tek göz korkutucu yanı da buydu ya — Knipe yöntemleriyle roman yazmak, aynı anda bir uçağı ve arabayı kullanmak, bu arada da org çalmaktan pek farklı değildi ama buluşun sahibi bundan pek gocunmuyordu. Her şey hazır olduğunda, büyük bir gururla makine odasına götürdü Bay Bohlen'ı ve yeni mucizenin nasıl işlediğini uzun uzun açıkladı.

«Ne yaptın Knipe! Dünyada çalıştıramam bu makineyi! Bırak oğlum, elle yazmak daha kolay.»

«Çok geçmez alışırsınız Bay Bohlen, size söz veriyorum. Bir iki hafta içinde hiç düşünmeden, kendiliğinden işletirsiniz. Araba sürmeyi öğrenmek gibi bir şey bu.»

Tabii o kadar kolay değildi ama saatler süren temrinlerden sonra Bay Bohlen sırrı kavramaya başladı ve sonunda, bir gece geç saatte Knipe'a ilk romanını geçmek üzere makineyi ayarlamasını söyledi. Gergin bir andı, ufak tefek şişman adam, şoför koltuğunda kıvranıp duruyor, uzun boylu, dişlek Knipe onun çevresinde dört dönüyordu telâşla.

«Önemli bir roman yazmak istiyorum Knipe.»

«Yazacağınızdan eminim efendim. Kalıbımı başarım yazacaksınız.»

Tek parmağıyla ön-seçme düğmelerine özenle bastı Bay Bohlen:

Belirleyici düğme — *taşlama*

Konu — *ırk sorunu*

Üslup — *klasik*

Kişiler — *altı erkek, dört kadın, bir çocuk*

Uzunluk — *on beş bölüm.*

Bu arada gözünü *güç, gizem, derinlik* ayarlarından ayırmıyordu.

«Hazır mısınız efendim?»

«Evet evet, hazırım.»

Knipe şalteri çekti. Koca makine homurdanmaya başladı. Binlerce dişlinin, piston kolunun, manivela-
nın uyumlu çalışmasından doğan bir uğultu sardı
ortalığı; sonra hızlı yazan elektrikli bir yazı makine-
sinin taktakları duyuldu, tiz, kulağı sağır eden bir
takırtı. Derken sepete sayfalar yığılmaya başladı —
her iki saniyede bir sayfa. Ne var ki o dayanılmaz
gürültü, heyecan, bir yandan düğmelerle oynarken
öte yandan bölüm-sayacını, hız-göstergesini, tutku-
ayarını kollamak, Bay Bohlen'in elini ayağına dolaş-
tırmıştı. Araba kullanmayı öğrenen birinin verdiği
tepkiyi verdi hemen — iki ayağını da pedallara ba-
sarak lanet olası makine durana kadar bekledi.

«İlk romanınız için kutlarım sizi,» dedi Knipe,
sepete yığılmış yazılı sayfaları toplayarak.

Bay Bohlen'in yüzü ter damlacıklarıyla kaplıydı.
«Amma zor işmiş oğlum.»

«Ama üstesinden geldiniz efendim. Bitti işte.»

«Bir bakayım Knipe. Nasıl olmuş?»

İlk bölümü okumaya başladı, bitirdiği her say-
fayı genç adama uzatıyordu.

«Olacak iş değil Knipe! Bu ne!» Bay Bohlen'in
ince mor balık-dudağı, hafifçe titriyordu sözcükleri
biçimlendirirken, yanakları al al oluyordu.

«Baksana şuna Knipe! Rezalet!»

«Evet, biraz fazla kaçmış efendim.»

«*Fazla kaçmış* da ne demek? İç bulandırıcı dü-
pedüz. Bunun altına asla imzamı atamam.»

«Haklısınız efendim. Doğru.»

«Knipe! Bana bir dümen çevirmiyorsun ya?»

«Aman efendim! Ne ilgisi var?»

«Öyle görünüyor ama.»

«Tutku — denetimi pedallarına biraz sert basmış olamaz mısınız Bah Bohlen?»

«Nerden bilebilirim ki evlâdım?»

«Bir roman daha denesiniz?»

Bay Bohlen ikinci bir roman geçti, bu kere işler yolunda gitti.

Bir hafta dolmadan ateşli bir yayıncı romanı okumuş, yayımlamayı kabul etmişti bile. Knipe, kendi imzasıyla bir roman daha geçti, bir düzine kadar da yedek roman hazırladı. Göz açıp kapayana kadar Adolph Knipe'in Edebiyat Ajansı, gelecek vadeden geniş yazar kadrosuyla ünlendi. Bir kere daha kasa dolmaya başladı.

Knipe'in büyük iş çevirmedeki yeteneği de bu dönemde ortaya çıktı zaten.

«Bakın Bay Bohlen,» dedi. «Hâlâ bir sürü rakibimiz var piyasada. Neden bütün yazarları bizim ajansa bağlamıyoruz?»

O günlerde cam göbeği kadife bir spor ceket giyen ve saçlarını kulaklarının üçte ikisini örtecek kadar uzatan Bay Bohlen, gidişten pek hoşnuttu. «Ne demek istediğini anlayamadım oğlum. Yazarları canın çektiğinde bağlayamazsın öyle.»

«Tabii bağlarsınız efendim. Rockefeller, petrol şirketleriyle nasıl başardıysa. Satın alacaksınız hepsini, iş yapmazlarsa elden çıkaracaksınız. Bu kadar basit!»

«Ağır ol Knipe. Ağır ol.»

«Efendim, elimde ülkenin en başarılı elli yazarının adları var, hepsine ömür boyu yıllık gelir vermeyi düşünüyorum. Bunun karşılığında yapmaları gereken tek şey, bir daha tek sözcük bile yazınamayı taahhüt etmek, ayrıca imzalarının, bizim geçeceğimiz romanlarda kullanılmasına izin vermek tabii. Ne dersiniz?»

«Asla kabul etmezler.»

«Siz yazarları tanımıyorsunuz Bay Bohlen. Biraz sabredin, görürsünüz.»

«Ya yaratma güdüsü? O ne olacak? Knipe?»

«Kulak asmayın siz! Onların akılları fikirleri paradadır — herkes gibi.»

Sonunda Bay Bohlen, gönülsüzce de olsa bir denemeye karar verdi, Knipe da cebine yazar listesini koyup özel şoförlü Cadillac'ıyla hepsini tek tek yoklamaya başladı.

Önce listenin başındaki çok önemli, çok harika yazara gitti, eve kolaylıkla girebildi. Düşündüğünü anlattı, yazarın önüne bir bavul dolusu örnek-roman serdi, bir de imzalarsa, yıllık bilmem ne kadar geliri güvenceye alan bir sözleşme. Adamcağız ses çıkarmadan dinledi anlattıklarını, azgın bir deliyle becelleştiği kanısına vardıktan sonra da bir içki sunup başından savdı onu.

Listenin ikinci sırasındaki yazar, Knipe'in ciddi olduğunu anlayınca metal bir kâğıt bastırıcısıyla saldırıya geçti ve büyük bulgucumuz, yaşamı süresince hiç duymadığı bir yığın hakaret ve küfür duyarak kaçtı bahçeden.

Ama Adolph Knipe kolay kolay yılacaklardan değildi. Düş kırıklığına uğramıştı uğramasına da umutsuzluğa kapılmamıştı, kocaman arabasına kurulup bir sonraki müşteriyi yoklamaya gitti. Bu kere, bir kadın yazardı karşısındaki, ünlü, tutulan kitaplar yazan, tuğla gibi romantik kitapları ülkede milyonlarca satan bir yazar. Knipe'ı büyük bir incelikle karşıladı, çay sunarak ağırladı, anlattıklarına ilgiyle kulak kabarttı.

«Gerçekten müthiş bir tasarı,» dedi, «Ama bana pek inandırıcı gelmiyor.»

«Hanımefendi,» dedi Knipe. «Lütfen benimle gelin ve gözlerinizle görün. Arabam dışarda.»

Birlikte çıktılar ve şaşkına dönen hanımefendi, mucizenin saklı tutulduğu bölmeye götürüldü. Knipe,

çalışmalarını canla başla anlattı ona, hatta bir süre sonra şoför koltuğuna geçmesine ve düğmelerle oynamasına da izin verdi.

«Şimdi,» dedi birdenbire, «bir kitap yazmaya ne dersiniz?»

«Lütfen!» diye haykırdı kadın yazar. «Lütfen!» Becerikliydi doğrusu, ne istediğini çok iyi biliyordu. Kendi ön-seçmelerini yaptıktan sonra uzun, romantik, tutku yüklü bir roman geçti. İlk bölümü okuyunca o kadar coştı ki anında imzaladı sözleşmeyi.

«Birini ayartabildik hiç değilse,» dedi Knipe, Bay Bohlen'a sonradan. «Oldukça önemli biri üstelik.»

«Aferin oğlum.»

«Neden imzaladığını merak ediyor musunuz?»

«Neden?»

«Nedeni para değil. Domuz gibi parası var.»

«Neden öyleyse?»

Knipe sırttı, üst dudağı aralanınca, soluk dişetleri açığa çıktı. «Makinede üretilenin kendi yazdığından daha iyi olduğunu gördü de ondan.»

O günden sonra Knipe, sıradan ve bayağı olanı kollama doğrultusunda akıllıca bir karara vardı. Yazar olsun da taş olsun — zaten öyle azdı ki iyisi pek önemi yoktu — ama yetkin yazarları ayartmak kolay değildi.

Aylarca çalıştıktan sonra listesindeki yazarların yüzde yetmiş kadarına sözleşmeyi imzalatabilmişti. Daha yaşlıların, artık düşünce üretemeyip kendilerini içkiye verenlerin hesabını görmek kolaydı anladığı kadarıyla. Gençler daha hırçındılar. Saldırganlık tohumu taşıyorlardı, zaman zaman şiddete varan bir saldırganlık gösteriyorlardı, birkaç kere birkaç çizikle olayı atlattı Knipe.

Ama genelde, hoşnutluk verici bir başlangıçtı. Geçen yıl içinde —makinenin sürekli çalışmasından bir yıl sonra— İngilizce'de yazılan romanların en azın-

dan yarısının Adolph Knipe'in Dev Otomatik Gramatizör'e geçtiği romanlar olduğu belirlendi.

«Şaşıyor musunuz buna?»

Pek sanmam.

Daha başımıza neler gelecek üstelik. Şimdilerde, dedikodulara göre, gün geçtikçe, daha fazla yazar bağlanıyormuş Bay Knipe'a. Sözleşmeyi imzalamakta bocalayanlarsa gitgide sıkışıyorlarmış, daralıyorlarmış.

Şu anda, bitişik odada açlık çığlıkları atan dokuz çocuğun seslerini dinlerken, elimin usul usul çalışma masasının öbür ucundaki altın sözleşmeye gittiğini seziyorum.

Bize güç ver Tanrım, ver de çocuklarımızın açlıktan ölmesine göz yumalım.

S O N

SON PERDE

Roald Dahl

Norveçli bir ailenin oğlu olan *Roald Dahl* 1916'da doğdu. İkinci Dünya Savaşı'nda pilotluk da yaptı. Öyküleri, çocuklar için yazdığı kitaplar, dünyanın bellibaşlı dillerine çevrildi; dünyanın en çok satan ve beğenilerek okunan yazarlarından biri oldu. *Son Perde*, onun öyküleri arasından değerli öykücümüz *Tomris Uyar*'ın seçip Türkçeye çevirdiği bir kitap. Okuyunca göreceksiniz : alışıldık korku öyküleri değil *Roald Dahl*'in öyküleri. Çağdaş toplumun bireye yaşattığı 'temel kaygı' duygusunu, zaman zaman alaycı, nükteci bir dille ve sağlam bir kurguyla işliyor yazar. Bazan yetkin bir yazarın da çok-satan kitaplar yazabileceğini kanıtıyor *Roald Dahl*.

KDV içindedir

Kapak resmi : NICK HARDCASTLE